

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

Ex. A, S.O.U.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1940:27
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE
MED FÖRSLAG TILL
ORGANISATION
AV
TELEGRAFVERKET

AVGIVET AV

*inom kommunikationsdepartementet tillkallade
sakkunniga*

STOCKHOLM

1940

Statens offentliga utredningar 1940

Kronologisk förteckning

1. Betänkande och förslag angående reglering av församlingsindelningen i Stockholm och revision av den för huvudstaden gällande lagen om församlingsstyrelse. Av T. Wohlin. Hægström. iv, 167 s. **E.**
2. Betänkande angående omorganisation av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse m. m. Beckman. 77 s. **Fö.**
3. Betänkande med förslag till åtgärder för befordrande av produktionen å enskilda skogar i vissa delar av Norrland. Marcus. 260 s. **Jo.**
4. Betänkande med förslag till lag om krigsskadeersättning. Norstedt. 84 s. **H.**
5. Promemoria med förslag till vissa åtgärder mot missbruk av tryckfriheten. Norstedt. 32 s. **Ju.**
6. Betänkande angående uppgörelse mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad rörande vissa markfrågor m. m. i Stockholm. Beckman. 154 s. 8 pl. **K.**
7. Betänkande med förslag till lag med vissa bestämmelser om livförsäkring vid krig m. m. Norstedt. 83 s. **H.**
8. Betänkande med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. strafflagen m. m. jämte därmed sammanhängande författningar. Norstedt. 130 s. **Ju.**
9. Betänkande med förslag till kungörelse angående kontroll å handeln med ost samt viss lagstiftning angående korvvaror. Hægström. 72 s. **S.**
10. Svensk namnbok 1940. V. Petterson. 166 s. **Ju.**
11. Betänkande med förslag rörande offentliga rättshjälpsanstalter. Hægström. 125 s. **Ju.**
12. Betänkande med utredning och förslag angående inrättande av fritidsreservat för städernas och de tätbebyggda samhällenas befolkning. Beckman. 289 s. **S.**
13. Statistisk utredning angående förvaltningskostnader m. m. i konkurser. Norstedt. 26 s. **Ju.**
14. Betänkande och förslag angående förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 1. Beckman. 247 s. **K.**
15. Betänkande med förslag rörande skärgårdarnas behov av förbättrade kommunikationer. Del 2. Beckman. 134 s. **K.**
16. Efterfrågan på jordbruksprodukter och dess känslighet för pris- och inkomstförändringar. Av H. Wold. Marcus. 144 s. **Jo.**
17. Betänkande med förslag till ändrad lagstiftning angående s. k. rattfylleri. Norstedt. 93 s. **K.**
18. Betänkande med förslag angående krigsförsäkring av viss lösegendom. Norstedt. 60 s. **H.**
19. Förslag till ändrad lagstiftning om straff för försök till brott. Lund. Ohlsson. 81 s. **Ju.**
20. Straffrättskommitténs betänkande med förslag till lagstiftning om förmögenhetsbrott. Norstedt. 251 s. **Ju.**
21. Betänkande angående utfärdande av samt ersättning för vissa läkarintyg. Marcus. 60 s. **S.**
22. Socialvårdskommitténs betänkande. 1. Statistisk undersökning angående kommunernas åldersdomshem. Beckman. 98 s. **S.**
23. Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigs fara m. m. Norstedt. 98 s. **Ju.**
24. Betänkande och förslag angående statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet m. m. Hægström. 85 s. **E.**
25. Straffrättskommitténs betänkande med förslag till ändring av strafflagen för krigsmakten i vad den berör förmögenhetsbrotten. Norstedt. 20 s. **Ju.**
26. Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar. Marcus. 129, (2), 126 s. **Jo.**
27. Betänkande med förslag till organisation av telegrafverket. Göteborg, Elander. 135 s. **K.**

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = eklelesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

BETÄNKANDE
MED FÖRSLAG TILL
ORGANISATION
AV
TELEGRAFVERKET

AVGIVET AV

*inom kommunikationsdepartementet tillkallade
sakkunniga*

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1940:27
KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

ELANDERS BOKTRYCKERI AKTIEBOLAG
GÖTEBORG 1940

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Kommunikationsdepartementet.

Genom beslut den 15 mars 1940 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet biträda med verkställande av en allmän översyn av telegrafverkets organisation samt avgiva de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Med stöd av nämnda bemyndigande tillkallade Herr Statsrådet samma dag såsom sakkunniga f. d. generaldirektören A. Granholm, byråchefen i telegrafstyrelsen J. A. Lundgren samt t. f. kanslirådet i kommunikationsdepartementet O. A. Berger. Tillika uppdrog Herr Statsrådet åt f. d. generaldirektören A. Granholm att vara de sakkunnigas ordförande samt åt sekreteraren i telegrafstyrelsen H. A. Heimbürger att vara de sakkunnigas sekreterare.

På de sakkunnigas uppdrag hava linjedirektören S. Brunstedt, trafikdirektören P. Goldschmidt, linjeingenjören N. U. Norén och telegrafkommissarien T. V. N. Öberg, samtliga vid telegrafverket, verkställt särskild utredning av frågan om åvägabringande av större decentralisering i telegrafverkets förvaltning. De sakkunniga hava vidare uppdragit åt förrådskamreraren T. V. Röding och notarien C. A. Lindgren, båda vid telegrafstyrelsen, samt t. f. förrådskontrollören S. Svensson vid järnvägsstyrelsen att särskilt utreda frågan om förändrad organisation av telegrafverkets förrådsväsende. De sakkunniga hava slutligen givit förste kontrollören K. V. Wällstedt vid telegrafstyrelsen och kamreraren A. Hallin vid järnvägsstyrelsen i uppdrag att verkställa utredning av frågan om centralisering av telegrafverkets bokförings- och kassaväsende. Av förenämnda särskilda utredningsmän avgivna detaljerade förslag hava av de sakkunniga direkt överlämnats till telegrafstyrelsen.

Efter avslutat uppdrag få de sakkunniga härmed vördsamt till Herr Statsrådet överlämna betänkande med förslag rörande förändrad organisation av telegrafverket.

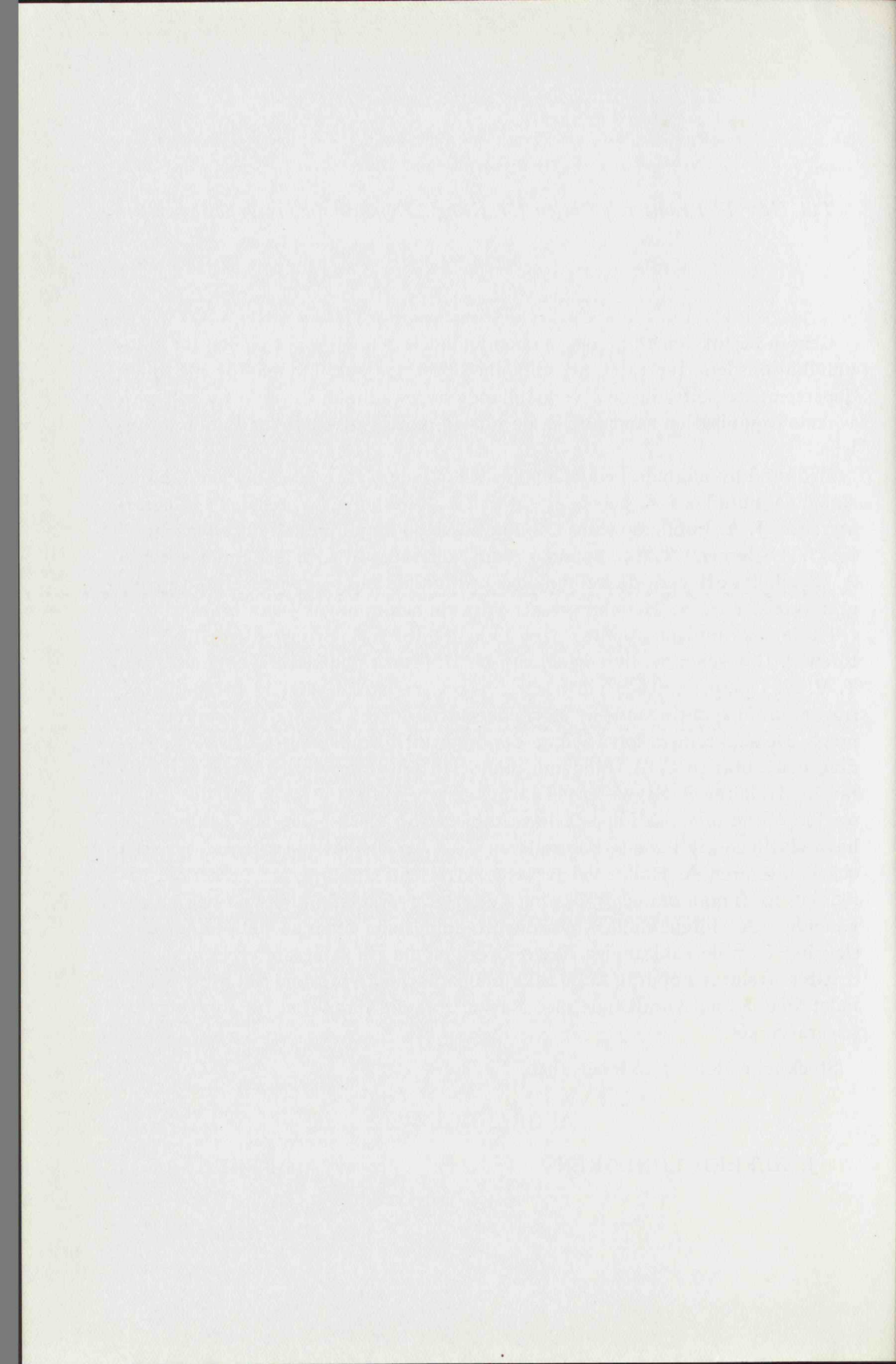
Stockholm den 27 oktober 1940.

A. GRANHOLM

J. ALFRED LUNDGREN

A. BERGER

/ H. Heimbürger

I. Inledning och historik.

Telegrafverkets uppgift. Telegrafverkets uppgift i samhällsfunktionen går i stora drag ut på att ombesörja och utveckla trafiken å statens telefon- och telegrafanläggningar, däri inbegripet radiotelefon, radiotelegraf och rundradio.

Den hittillsvarande utvecklingen av telegrafverkets rörelse. Omfattningen av telegrafverkets anläggningar och rörelse har alltsedan telefonväsendets tillkomst företett en ständigt stigande kurva, vilken därtill varit särskilt brant under de allra sista åren. I efterföljande tablå angivas några huvuddata för denna utveckling under de senaste femton åren.

År	Kapital		In- komster milj. kr.	Utgifter		Överskott		
	disp. kapital vid årets slut milj. kr.	kapital-investering under året milj. kr.		egentl. driftkostn. milj. kr.	avsättning t. förnyelsefond milj. kr.	redovisat överskott milj. kr.	statens räntekostnad för verkets kapital milj. kr.	statens inkomst utöver räntekostnaden milj. kr.
1925 ...	285.95	8.21	79.58	59.92	2.80	16.86	11.58	5.28
1926 ...	292.45	10.50	82.93	62.35	2.80	17.78	12.11	5.67
1927 ...	309.29	8.80	86.48	60.56	7.00	18.92	13.07	5.85
1928 ...	322.96	15.73	90.68	63.42	7.17	20.09	13.78	6.31
1929 ...	329.00	10.82	94.14	62.89	8.35	22.90	14.11	8.79
1930 ...	340.57	14.38	98.43	64.72	8.60	25.11	14.42	10.69
1931 ...	355.26	17.86	101.55	66.44	8.88	26.23	14.70	11.53
1932 ...	362.78	10.05	102.64	65.67	9.55	27.42	14.31	13.11
1933 ...	366.94	9.13	104.16	64.26	9.82	30.08	14.17	15.91
1934 ...	386.70	13.19	107.98	63.88	9.98	34.12	13.98	20.14
1935 ...	393.18	13.15	113.41	64.40	13.75	35.26	14.36	20.90
1936 ...	421.70	24.01	120.88	73.54	11.67	35.67	14.76	20.91
1937 ...	453.99	27.94	131.31	83.88	12.35	35.08	15.21	19.87
1938 ... ¹⁾	494.41	35.25	140.08	92.55	13.29	34.24	16.18	18.06
1939 ... ¹⁾	532.30	35.48	152.95	101.54	14.28	37.13	17.33	19.80

¹⁾ Det disponerade kapitalet minskades formellt år 1938 genom avsättning av 46.63 milj. kr. till värdeminskningsskonto. För att ej förrycka jämförbarheten med tidigare år har detta avdrag ej här blivit gjort.

År	Antal vid årets slut			Längd vid årets slut av		Antal radio-licenser vid årets slut tusental	Trafik		Antal anställda tusental
	telefonstationer	telefonapparater tusental	telegrafanstalter	telefonförbindelser 1.000 km.	telegrafförbindelser 1.000 km.		antal telefonsamtal milj.	antal telegram milj.	
1925...	4.556	422.6	1.677	818.7	65.6	125.6	640.3	6.4	15.4
1926...	4.634	438.1	1.708	859.4	71.1	242.6	662.1	6.4	15.5
1927...	4.707	453.5	1.717	896.1	72.3	328.1	694.6	6.5	15.6
1928...	4.781	472.2	1.748	937.2	74.2	380.9	718.9	6.6	15.7
1929...	4.905	495.3	1.768	997.6	73.5	427.6	753.3	6.6	15.4
1930...	5.081	522.5	1.823	1.077.6	76.4	482.3	791.0	6.3	15.8
1931...	5.314	546.5	1.876	1.173.2	76.8	549.9	822.8	5.9	16.7
1932...	5.542	563.3	1.951	1.230.6	78.5	608.6	830.6	5.2	16.4
1933...	5.716	576.8	1.916	1.280.4	77.6	666.4	832.0	5.0	16.3
1934...	5.860	602.2	2.021	1.341.9	74.6	733.2	878.1	5.0	16.8
1935...	5.942	628.1	2.146	1.412.8	75.7	834.1	931.1	5.1	17.5
1936...	6.192	672.4	2.238	1.533.6	74.4	944.5	984.6	5.1	20.2
1937...	6.393	724.6	2.297	1.665.3	73.9	1.074.5	1.047.6	5.4	21.0
1938...	6.626	787.4	2.403	1.824.7	76.5	1.226.9	1.118.1	5.3	22.2
1939...	6.855	845.2	2.452	1.972.2	79.0	1.358.0	1.171.3	5.9	22.6

Av intresse kan i detta sammanhang vara en jämförelse med de tre närmast jämförbara av statens affärsdrivande verk, nämligen postverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk.

	Telegrafverket	Postverket	Statens järnvägar	Statens vattenfallsverk
<i>Disponerat kapital¹⁾ (milj. kr.)</i>				
1925	286.0	48.2	1.067.0	316.4
1939	532.3	70.3	1.461.1	478.9
tillväxt i procent	+ 86.1	+ 45.9	+ 36.9	+ 51.4
<i>Inkomster (milj. kr.)</i>				
1925	79.6	64.9	186.7	22.3
1939	153.0	103.7	283.2	52.5
tillväxt i procent	+ 92.2	+ 59.8	+ 51.7	+ 135.4
<i>Driftkostnader (milj. kr.)</i>				
1925	62.7	51.9	155.6	10.3
1939	115.8	88.4	211.6	28.5
tillväxt i procent	+ 84.7	+ 70.3	+ 36.0	+ 176.7
<i>Antal anställda</i>				
1925	15.352	12.424	33.296	2.092
1939	22.617	18.227	33.005	4.356
tillväxt i procent	+ 47.3	+ 46.7	— 0.9	+ 108.2

¹⁾ Siffrorna för år 1939 avse — för jämförbarhetens skull — disponerat kapital före avdrag av det år 1938 upplagda s. k. värdeminskningsskontot, d. v. s. inkl. bokföringsmässigt såsom icke räntepliktigt angivet kapital.

I storleksordning är telegrafverket alltså det andra av de ifrågavarande affärsdrivande verken. Det överträffas av statens järnvägar men ligger före postverket och statens vattenfallsverk. De jämförande uppgifterna om tillväxten från år 1925 till år 1939 visa, att telegrafverket utvecklats hastigare än postverket och statens järnvägar, under det att vattenfallsverket i vissa hänseenden, dock ej i fråga om nyinvesterat kapital, överträffat telegrafverket.

Prognos för framtiden. En fråga, som i detta sammanhang har sin givna betydelse, är i vad mån den hastiga utvecklingen av telegrafverkets anläggningar och rörelse kan ha berott på omständigheter, som ha övergående karaktär. En prognos för den framtida utvecklingen är vanskelig, men en god grund för en sådan kan man dock söka i serien för den årliga tillväxten i antalet telefonapparater, eftersom det är denna faktor, som i stort sett bestämmer behovet av nyanläggningar och ökningen av telegrafverkets inkomster.

Den genomsnittliga ökningen per år av antalet telefonapparater har under de tre sista femårsperioderna varit:

åren 1925—1929	17.734 apparater
» 1930—1934	21.379 »
» 1935—1939	48.600 »

Ökningen av antalet apparater har varit betydligt större än folkökningen. Vid 1925 års ingång uppgick antalet apparater i rikstelefonnätet per 1.000 invånare till 67. Detta antal hade vid 1930 års ingång vuxit till 81, vid 1935 års ingång till 97 och vid 1940 års början till 133, vilket med andra ord vill säga, att »telefontätheten» i landet under dessa femton år nästan fördubblats.

Man finner av de anförda siffrorna icke någon tendens till avmattning. Ökningen har under den sista femårsperioden varit mycket större än under någon av de föregående perioderna och för övrigt också större än någonsin tillförne. Om styrkan i de faktorer, som påverka abonnenttillströmningen, vittnar också den omständigheten, att apparatökningen icke avbröts under den utpräglade lågkonjunkturperioden 1930—1934 utan då t. o. m. var större än under de relativt goda åren 1925—1929. Den särskilt starka ökningen under den sista femårsperioden har berott på ett flertal samverkande omständigheter. Till densamma har givetvis medverkat de goda konjunkturen, som rått i vårt land under de sista åren, den har också framkallats av de lättnader för telefonanskaffning, som genomförts särskilt för landsbygdens befolkning, och den har även i hög grad föranletts av den höga giftermålsfrekvens, som varit ett resultat bland annat av befolkningens nuvarande åldersfördelning, vartill slutligen kommer dels att ensamstående personer i större omfattning än tidigare bruka skaffa sig egna bostäder, dels att höjda avlöningar och stegrad levnadsstandard särskilt för mindre inkomsttagare givit dessa en förut icke befintlig möjlighet att skaffa sig telefon. Den sist anförda omständig-

heten innebär, att telefonen nu börjat sprida sig till befolkningslager, som förut icke brukat hålla sig med telefonabonnemang.

Av de angivna faktorerna kommer en, nämligen familjebildningen, med säkerhet att försvagas i framtiden, vilket framgår av utförda undersökningar rörande förändringarna i åldersfördelningen av vårt lands befolkning för ett eller annat decennium framåt. Enbart detta torde emellertid icke vara tillräckligt för att giva upphov till någon större avmattning i tillströmningen av nya abonnenter, förutsatt att icke två andra viktiga faktorer, nämligen dels arbetet på ett underlättande för landsbygdens befolkning att skaffa sig telefon, dels en fortsatt förbättring av vårt folks levnadsstandard, skulle upphöra att göra sig gällande. För den förstnämnda frågan har emellertid såväl telegrafstyrelsen som Kungl. Maj:t och riksdagen visat så stort intresse, att de hittillsvarande strävandena för förbättring av landsbygdens telefonförhållanden säkerligen icke komma att inställas, och vad levnadsstandarden i vårt land beträffar torde i varje fall icke ännu finnas tillräckliga skäl antaga annat än att densamma *i det långa loppet* liksom hittills skall fortsätta att stiga. Vid sådant förhållande synes man kunna fortfarande räkna med att ett allt större antal av de nuvarande små inkomsttagarna efter hand skola erhålla möjlighet att skaffa sig telefon. En för några år sedan utförd beräkning har visat, att av samtliga hushåll i landet då endast ungefär en femtedel voro försedda med telefon, och det finns sålunda alltså ett betydande utrymme för fortsatt stark abonnentökning. I varje fall synes det icke vara förmätet att räkna med att det nuvarande apparatantalet inom en framtid skall bli åtminstone fördubblat, betingande ekonomiskt en fortsatt mycket kraftig ansvällning av telegrafverkets kapital liksom av dess inkomster.

Omfattningen av telegrafverkets ekonomiska omslutning måste även av vissa andra anledningar förväntas bli mycket stor under de närmaste decennierna. Den pågående automatiseringen av landets telefonnät, den pågående omläggningen av blanka ledningar till ledningar i kabel samt den inom radioverksamheten förutsebara televisionen lära utan tvivel komma att äga sin mycket stora anläggnings- och driftsekonomiska betydelse.

Av det sagda framgår, att man för framtiden såväl på grund av sannolik fortsatt stark abonnentökning som på grund av den tekniska utvecklingen har att räkna med fortsatt progression av telegrafverkets rörelse. Desto viktigare måste det givetvis under sådana förhållanden vara, att verkets organisation motsvarar de krav på förvaltningsstyrka och teknisk ändamålsenlighet, som med nödvändighet måste ställas på ett modernt affärsföretag med den omfattning, som telegrafverket redan har och i än högre grad kommer att få.

Utvecklingen av telegrafverkets förvaltningsorganisation. Telegrafverkets nuvarande organisation blev i sina huvuddrag bestämd genom beslut vid 1902 års riksdag i samband med att riksdagen för första gången fastställde en avlönings- och driftkostnadsstat för telegrafverket, som jämväl omfattade

telefonväsendet. I enlighet med redan tidigare gällande provisoriska anordningar fastställdes därvid antalet byråer i telegrafstyrelsen till fyra, nämligen en administrativ byrå, en linjebyrå, en byrå för telegraftrafikärenden och en byrå för telefontrafikärenden. Samtidigt infördes, närmast efter förebild från postverket och statens järnvägar, särskilda inspektions-(distrikts-)myndigheter i form av på viss tid förordnade telegrafinspektörer. Motivet för inrättandet av dessa befattningar var dels att styrelsen skulle befrias från direkt handläggning av vissa detaljfrågor, dels att man ville få till stånd bättre och ökad kontroll och överinseende över verkets trafikpersonal samt enhet i tillämpningen av gällande bestämmelser, vilket sistnämnda i synnerhet hade visat sig behövt i fråga om telefonexpeditionen. Antalet telegrafinspektörer fastställdes till fyra, var och en med sitt inspektionsdistrikt. Från dessa distrikt undantogs emellertid de stationsområden, som förestodos av direktörer, nämligen telegrafstationerna i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall samt telefonstationen i Stockholm. Föreståndarna för dessa s. k. huvudstationer, fyra telegrafdirektörer resp. en telefondirektör, skulle nämligen inom sina resp. stationsområden utöva samma inspektionsmyndighet som eljest ålåg telegrafinspektör.

På 1890-talet hade vid telegrafverket tillsatts särskilda s. k. distriktsingenjörer för de vid denna tid på grund av utbyggnaden av rikstelefonnätet i omfång hastigt växande anläggnings- och underhållsarbetena. Ifrågavarande ingenjörer bibehölls vid beslutet år 1902 i den nya organisationen under den förändrade benämningen linjedirektörer, och deras antal fastställdes i enlighet med vad som förut gällt till sex, var och en chef för ett linjedistrikt.

Rörande samarbetet mellan telegrafinspektör och linjedirektör i den löpande driften lämnades vissa föreskrifter, och på linjedirektören skulle ankomma att utarbeta förslagen till styrelsen angående anläggning av nya centralstationer, anläggning av nya eller ändring av förut befintliga ledningar mellan förutvarande stationer, nyinredning eller omändring av stationer, förhyrande av stationslokaler o. dyl., men detta dock i samråd med vederbörande telegrafinspektör resp. telefon- eller telegrafdirektör.

De sex linjedirektörerna placerades i Malmö, Göteborg, Norrköping, Stockholm, Gävle och Sundsvall, medan de fyra telegrafinspektörerna först fingo sin placering i Malmö, Göteborg, Stockholm och Sundsvall. I samband med förändringar i inspektionsdistriktens omfattning flyttades telegrafinspektörerna emellertid några år senare till resp. Växjö, Skövde, Västerås och Sollefteå. En återflyttning ägde dock med början år 1912 rum till de ursprungliga placeringsorterna.

Vid 1907 års riksdag beslutades vissa förändringar i den år 1902 fastställda organisationen. Arbetsområdena för telegraftrafik- och telefontrafikbyråerna gingo i flera viktiga hänseenden så in i varandra, att man beslöt sammanföra dessa båda byråer till en trafikbyrå. Vid avgörandet av vissa viktigare frågor skulle telegrafstyrelsen förstärkas genom tillkallandet av två

utom verket utsedda fullmäktige, av vilka den ene skulle representera de statsfinansiella intressena och den andre praktisk affärsverksamhet. Motivet till denna komplettering av styrelsen med fullmäktige var bland annat, att styrelsens befogenhet och handlingsfrihet på flera viktiga punkter samtidigt utökades och att det därför ansågs lämpligt att genom fullmäktigeinstitutionen åvägabringa ökad kontroll över styrelsens sätt att förvalta sin uppgift. Den kommitté, som hade utarbetat förslaget till de då genomförda organisatoriska förändringarna, uttalade emellertid samtidigt, att om i en framtid ett särskilt kommunikationsdepartement bleve inrättat, skulle behovet av dessa särskilda fullmäktige sannolikt bortfalla.

Med hänsyn till de stora avstånden i Norrland och de besvärliga kommunikationerna, som medförde att linjedirektören i Sundsvall behövde vistas alltför lång tid på resor, utökades vid samma tillfälle antalet linjedirektörer till sju genom tillsättandet av en linjedirektör i Luleå, samtidigt varmed vissa jämkningar blevo vidtagna i fråga om omfattningen av ett par av de övriga linjedistrikten. Även Göteborgs telefonstation erhöi nu en telefondirektör såsom chef, vilken erhöi samma gentemot telegrafinspektören fristående ställning som de tidigare huvudstationsföreståndarna. Dessutom vidtogs den förändringen, att föreståndaren för telegrafverkets verkstad, som förut sorterat direkt under en av byråcheferna, nu under benämningen verkstadsdirektör erhöi en friare ställning och ställdes under styrelsen i dess helhet.

För handläggning av frågor rörande samarbetet mellan telegrafstyrelsen och militära myndigheter inrättades år 1909 en särskild militäravdelning i styrelsen.

Nästa organisatoriska förändring av betydelse ägde rum år 1916, då en extra byråchef tillsattes i styrelsen för handläggningen av ärenden rörande det då nyligen tillkomna radiöväsendet. Tre år senare uppfördes denna byråchefsbefattning på ordinarie stat.

I slutet av år 1918 framlade telegrafstyrelsen vissa förslag till förändrad organisation vid telegrafverket. Den år 1902 beslutade organisationen kunde nämligen enligt styrelsens uppfattning icke längre anses tillfredsställande för ett tekniskt affärsdrivande verk med de mått, som telegrafverket hade erhållit. Styrelsens förslag innebar bland annat dels en ökning av antalet byråer i styrelsen från fyra till sex, dels vissa förändringar i avseende å distriktsmyndigheterna. Enär de synpunkter, som styrelsen i sistnämnda hänseende anförde, kunna anses äga aktuell vikt, torde de här få beröras något utförligare.

Telegrafstyrelsen framhöi, att organisationen av distriktsförvaltningarna med sju linjedirektörer och fyra telegrafinspektörer kunde ha sina fördelar, så länge verket icke hade större omfattning än att styrelsen själv kunde i detalj följa alla ärenden på distrikten. Med den utveckling, som verket emellertid fått och än ytterligare hade att vänta, bleve det emellertid allt mera ofördelaktigt, att ärendena först i styrelsen finge en enhetlig behandling.

Detta bleve så mycket farligare, som utvecklingen ginge i den riktningen, att allt flera ärenden måste behandlas ur såväl teknisk som trafiksynpunkt, d. v. s. krävde, att såväl linjedirektörer som telefon- och telegrafdirektörer samt telegrafinspektörer skulle yttra sig i samma frågor. Var och en bedömde därvid givetvis frågan ur sin speciella synpunkt, och då det därjämte ofta saknades möjlighet för de olika myndigheterna att direkt rådgöra med varandra, eftersom de icke alltid voro bosatta på samma ort, bleve svårigheterna än större. Telegrafstyrelsen sade sig därför ha varit betänkt på att söka åstadkomma enhetlig ledning av distrikten genom att införa distriktschefs-befattningar, men vid den ingående prövning, som gjorts av denna fråga, hade styrelsen kommit till den övertygelsen, att tiden ännu icke vore inne för en så genomgripande förändring. I syfte att såvitt möjligt söka avhjälpa rådande missförhållanden föreslog styrelsen istället, att antalet telegrafinspektörer, vilkas tjänstetitel samtidigt föreslogs ändrad till trafikdirektör, skulle uppökas till samma antal som linjedirektörernas, samt att de skulle placeras på samma orter och i samma lokaler som dessa. Härigenom skulle samarbetet mellan dessa myndigheter bliva mera intimt, och mycken tungroddhet i arbetet skulle undvikas. I samband härmed vore det meningen att minska linjedistriktens antal till sex. Eftersom telefondirektören i Stockholm skulle fungera såsom trafikdirektör för Stockholmsdistriktet, behövde antalet trafikdirektörer endast bliva fem eller blott en mer än de dåvarande telegrafinspektörerna.

Det av telegrafstyrelsen framlagda omorganisationsförslaget godkändes av 1919 års riksdag och trädde i kraft år 1920. De två nya byråer i styrelsen, som då tillkommo, voro dels en katedralbyrå, dels en förrådsbyrå. De fem trafikdirektörerna placerades i Malmö, Göteborg, Norrköping, Gävle och Sundsvall eller å samma orter som motsvarande linjedirektörer. Linjedirektörsbefattningen i Luleå indrogs och såväl med anledning härav som med anledning av det kort tid dessförinnan skedda förvärvet av det enskilda telefonnätet i Stockholm, som gjorde det nödvändigt att inskränka Stockholmsdistriktet så, att detsamma icke skulle få oproportionerligt stort omfång, företogs åtskilliga förändringar i distriktsindelningen.

Linje- och trafikdistrikten erhöello alltså nu för första gången samma geografiska utsträckning och linje- och trafikdirektörer sammanfattades nu under den gemensamma benämningen distriktsförvaltningar, vilka alltså hade två jämställda ledamöter. Liksom förut voro dock de sex telefon- och telegrafdirektörerna undantagna från trafikdirektörens chefskap, i det att de i stället för trafikdirektören ingingo i distriktsförvaltningen vid behandlingen av ärenden, som rörde deras resp. stationsområden. I besparingssyfte blevo de två telegrafdirektörstjänsterna i Göteborg och Sundsvall år 1929 resp. år 1930 utbytta mot kommissariatstjänster, varigenom dessa två stationer kommo att sortera under vederbörande trafikdirektörer. Antalet huvudstationer har sedan dess utgjort fyra.

I detta sammanhang torde få erinras därom, att det år 1918 gjorda inköpet av det stora enskilda telefonnätet i Stockholm med omnejd och dettas införlivande med rikstelefonnätet i så hög grad krävde en enhetlig ledning av Stockholmsdistriktets angelägenheter, att telegrafstyrelsen på hösten 1918 utverkade Kungl. Maj:ts tillstånd att på extra stat få tillsätta en överingenjör och chef för Stockholms telefonanläggningar tills vidare under tiden för verkställandet av sammanslagningen av de båda näten. Ifrågavarande överingenjörsbefattning indrogs sedermera år 1925 i samband med innehavarens avgång med pension. Med hänsyn till den stora relativa betydelsen av Stockholms telefonnät — området omfattade 30 % av hela antalet telefonapparater i landet och gav ungefär 30 % av verkets samtliga telefoninkomster — vidtogs emellertid den förändringen i telefondirektörens tjänsteställning, att befattningen förvandlades från konstitutorial- till förordnandetjänst.

I anledning av en utav riksdagen begärd utredning rörande eventuell avveckling eller inskränkning m. m. av fullmäktigesystemet inom statsförvaltningen och de affärsdrivande verken framlade Kungl. Maj:t till 1927 års riksdag förslag bland annat om indragning av telegraffullmäktige fr. o. m. år 1929, vilket förslag bifölls av riksdagen.

På förslag av telegrafstyrelsen beslöt 1929 års riksdag minska antalet byråchefer i telegrafstyrelsen från sex till fem genom indragning av befattningen såsom chef för administrativa byrån, vilken befattning efter det byråns förutvarande chef fr. o. m. år 1928 blivit förordnad att vara generaldirektör och chef för telegrafverket hade hållits vakant. De ärenden, vilkas handläggning skett å administrativa byrån, blevo därvid överflyttade dels till kammalbyrån, vars namn i samband därmed ändrades till ekonomi- och kanslibyrån, dels till trafikbyrån.

Den ovannämnda minskningen av antalet byråer i telegrafstyrelsen från sex till fem kunde på grund av den ständigt stegrade omfattningen av telegrafverkets rörelse och därmed också av styrelsens arbete icke bibehållas någon längre tid. För beredande av erforderlig lättnad i arbetsbördan för chefen för linjebyrån måste nämligen år 1933 de tekniskt vetenskapliga avdelningarna å denna byrå utbrytas och erhöles en förste byrådirektör såsom chef med i allt väsentligt samma ställning som byråchef. Numera har dessutom åt verkstadsdirektören uppdragits att vara föredragande i styrelsen för ärenden rörande verkstadsdriften.

Vad angår förvaltningsenheterna närmast under linje- resp. trafikdirektör, d. v. s. linjesektioner resp. redovisningsområden, de sistnämnda omfattande vart och ett en centralstation med därunder lydande understationer av olika slag, har utvecklingen i stort sett gått i den riktningen, att antalet linjesektioner blivit något utökat, under det att antalet redovisningsområden sjunkit genom sammanslagning av de minsta områdena med bredvidliggande. Antalet linjesektionsföreståndare, som år 1920 uppgick till 23, utgör sålunda nu-

mera 27, under det att antalet centralstationsföreståndare (telefon- och telegrafdirektörer samt telegrafkommissarier) under samma tid minskats från 153 till 130.

Tillkallande av sakkunniga för verkställande av en allmän översyn av telegrafverkets organisation. Av det hittills anförda framgår, att trots telegrafverkets timade och förutsebara ekonomiska och tekniska utveckling i realiteten likväl föga åtgjorts åt verkets förvaltningsorganisation. I sina huvuddrag är den alltjämt, om också med vissa modifieringar, densamma som för nära fyrtio år sedan, då verket endast hade en bråkdel av sin nuvarande omfattning. Denna brist på överensstämmelse i utvecklingen av å ena sidan rörelsen och å andra sidan förvaltningsorganisationen har varit anledningen till den framställning, som telegrafstyrelsen den 9 mars 1940 avlät till Kungl. Maj:t med begäran om tillsättande av sakkunniga för utredning av telegrafverkets organisation och uppgörande av förslag till erforderliga ändringar i densamma.

Styrelsen framhöll såsom stöd härför bland annat, att en utveckling av den storleksordning, som ägt rum sedan år 1903, också måste kräva organisatoriska förändringar. Ju mera den tekniska utvecklingen av telefonnätet ginge framåt, desto mera grepo det tekniska arbetet och trafikarbetet in i varandra och desto svårare bleve det att behålla klara gränser mellan de båda avdelningarna inom en distriktsförvaltning. Verkets kvantitativa utveckling syntes också göra det nödvändigt att genomföra en viss decentralisation av förvaltningen istället för den tidigare starka koncentrationen till telegrafstyrelsen. Trots rådande allvarliga krisförhållanden fann styrelsen det därför vara önskvärt att så snart som möjligt till ingående prövning upptaga frågan om telegrafverkets organisation och vad därmed sammanhängde, varvid särskilt borde beaktas distriktens antal och storlek samt hur organisationen lämpligast borde anpassas efter verkets nuvarande tekniska utveckling och efter nu rådande och sedermera ännu större driftförhållanden.

Telegrafstyrelsens framställning företogs av Kungl. Maj:t till avgörande den 15 mars 1940. Efter att ha redogjort för innehållet i telegrafstyrelsens framställning anförde chefen för kommunikationsdepartementet till statsrådsprotokollet:

»Telegrafstyrelsens hemställan synes mig med hänsyn till den utveckling, som särskilt telefonväsendet undergått i vårt land sedan telegrafverkets organisation fastställdes, ävensom till den omfattning, verksamheten numera erhållit, vara värd beaktande. Utöver de skäl för en undersökning av frågan om organisationens anpassning till de aktuella uppgifterna, som ligga i telefonrörelsens starka utveckling, synes mig ytterligare kunna framhållas de nya arbetsuppgifter, som de senaste årens tekniska utveckling pålagt telegrafverket.

På dessa grunder synes det motiverat, att en utredning nu verkställs i syfte att giva verket den organisation, som med hänsyn till utvecklingen kan anses mest rationell. Under beaktande också av att verkets förvaltningskostnader hållas inom de gränser, som med avseende å organisationens effektivitet kunna anses skäliga, böra därvid såväl styrelsens som den yttre verksamhe-

tens organisation överses. Sådana spörsmål som frågan om distriktens storlek jämte därmed sammanhängande problem böra givetvis tagas under ingående öfvervägande, därvid uppmärksamhet bör ägnas åt frågan om lämpligheten av att — såsom redan är förhållandet vid statens järnvägar — samtliga avdelningar inom ett distrikt ställas under en gemensam distriktsledning».

Departementschefen hemställde därefter bland annat, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom nämnda departement, med beaktande av vad han i det föregående anfört och i enlighet med de närmare anvisningar, som departementschefen under utredningens gång kunde meddela, biträda med verkställande av en allmän översyn av telegrafverkets organisation samt avgiva de förslag, vartill utredningen kunde föranleda, vilken hemställan av Kungl. Maj:t bifölls.

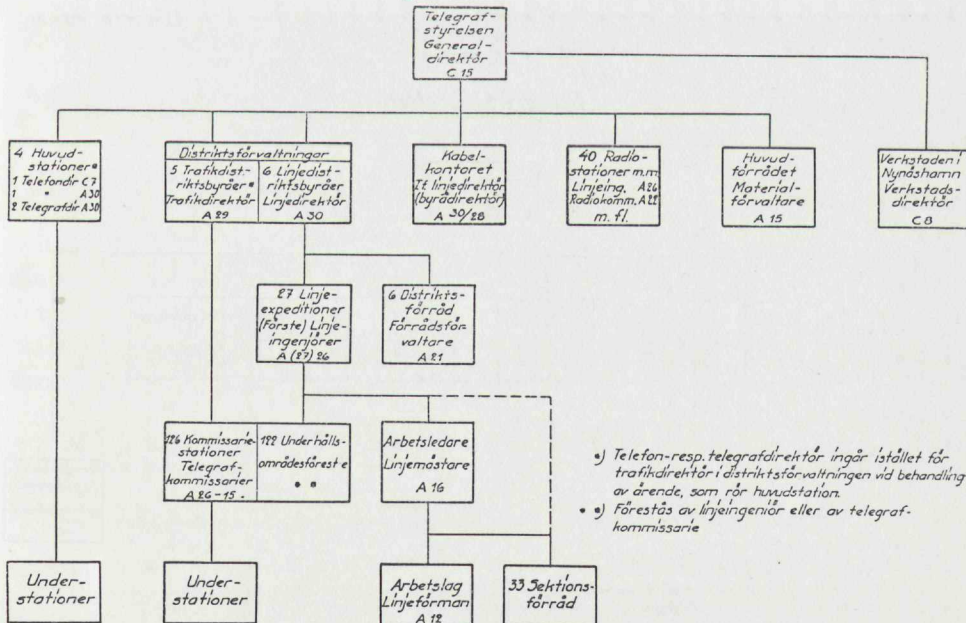
II. Nuvarande organisation.

Innan de sakkunniga gå till sina bedömanden och framläggande av förslag torde en närmare redogörelse böra lämnas för den nuvarande organisationen.

För underlättandet av översikten över telegrafverkets organisation vid den detaljbeskrivning av olika organ, som i det följande lämnas, hava huvuddragen av organisationen åskådliggjorts å diagram nr I.

Diagram nr I.

Nuvarande organisation Telegrafverket

Telegrafstyrelsen.

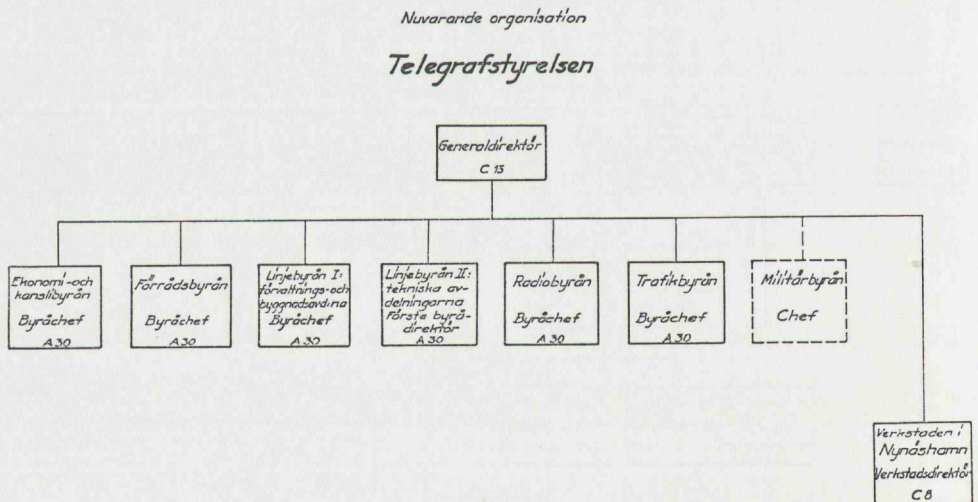
Ledningen av telegrafverket handhaves av telegrafstyrelsen (diagram nr 2) med en generaldirektör (lönegrad C 15) såsom chef. Styrelsens arbete är fördelat på sex byråer. Fem av dessa, nämligen ekonomi- och kanslibyrån, förrådsbyrån, linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, radiobyrån och trafikbyrån, förestås av var sin byråchef (A 30), medan den sjätte byrån, linjebyråns tekniska avdelningar, förestås av en förste byrådirektör (A 30). När Kungl. Maj:t förordnat, att den särskilda instruktionen för telegrafstyrelsen vid krig eller krigsfara skall träda i kraft, organiseras dessutom en särskild militärbyrå med en officer såsom chef. Till styrelsens handläggning hörande ärenden rörande telegrafverkets verkstad i Nynäshamn föredragas av verkstadsdirektören (C 8), som därvid ingår som ledamot av styrelsen.

En av byråcheferna, för närvarande chefen för radiobyrån, förordnas av Kungl. Maj:t att vara generaldirektörens ställföreträdare.

Till styrelsens handläggning hörande ärenden avgöras av generaldirektören efter föredragning av byråchef, förste byrådirektören eller verkstadsdirektören. Generaldirektören äger därvid ensam beslutanderätt utom i ärenden rörande befattningshavares bestraffning, vilka avgöras efter omröstning. Därest generaldirektören i ärende, som avgöres av honom, fattar beslut, som avviker från föredragandens eller annan tillstådesvarande ledamots åsikt, åligger det denne att låta till protokollet anteckna sin skiljaktiga mening.

Arbetsfördelningen mellan och inom de särskilda byråerna ter sig i sina huvuddrag på följande sätt.

Diagram nr 2.

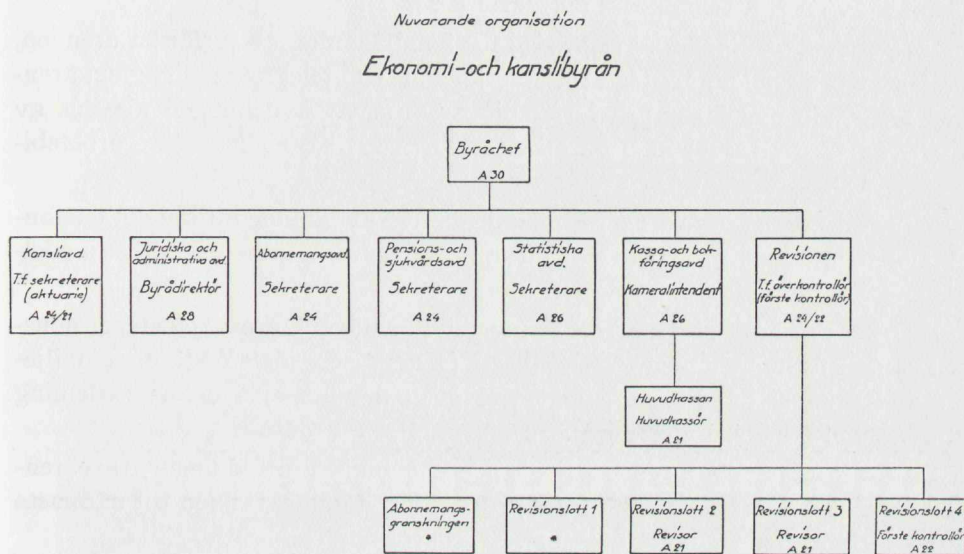

ANMÄRKNING Särskild militärbyrå finnes organiserad endast när Kungl. Maj:t förordnat att instruktionen den 10 juni 1938 (S.F.S. nr 487) för telegrafstyrelsen vid krig eller krigsfara skall träda i kraft. Byråns chef avsågas ej av telegrafverket

Ekonomi- och kanslibyrån. Å ekonomi- och kanslibyrån (diagram nr 3) handläggas följande ärenden:

- allmänna frågor rörande telegrafverkets ekonomi,
- framställningar till Kungl. Maj:t rörande anslag till kapitalinvestering samt användning av förnyelsefondsmedel, driftkostnadsstaten, personalstaten m. m.,
- förvaltningen av telegrafverkets fonder,
- inländska telefon- och telegraftaxor samt telefon- och telegrafreglementen,
- telefonabonnemangsrörelsen och abonnemangsgranskningen för Stockholms redovisningsområde¹⁾,

Diagram nr 3.

* Abonnemangsgranskningen och revisionslott 1 förstås av överkontrollören i revisionen.

tjänstetelefoner och tjänsteabonnemang,
 organisationsfrågor,
 instruktioner för styrelsen, för distriktsförvaltningarna och för handläggningen av ärenden rörande telefonabonnemang,
 tjänste- och familjepensionsförfattningar,
 författningar angående flyttningskostnader samt resekostnads- och trakta-
 mentsersättning,
 juridiska ärenden, som icke tillhöra annan byrås handläggning,
 den rättsliga vården av telegrafverkets fastigheter,
 bestraffningsärenden,

1) Med abonnemangsgranskning förstås kontroll över stationernas handhavande av abonnemangsrörelsen, varvid med hjälp av utfärdade arbetsorder, rapporter rörande samtalsräkningsresultat m. m. tillses, att avgifter blivit vederbörligen och på rätt sätt debiterade för varje abonnemang samt att totalsumman av debiterade avgifter är den rätta.

sjukvårds- och pensioneringsärenden,
ärenden angående telefon- och telegrafhemligheten,
uppbörds-, kassa-, räkenskaps- och revisionsärenden,
statistiska ärenden och styrelsens årsberättelse,
propaganda och upplysningsverksamhet.

För handläggning av dessa ärenden är byrån uppdelad på sju avdelningar:

En *kansliavdelning* för handläggning av allmänna kansliärenden samt dessutom ärenden rörande flyttningskostnader, resekostnads- och traktamentsersättning, välfärdsanordningar och familjepensioner m. m. Avdelningen förestås av en t. f. sekreterare (aktuarie A 24/21).

En *juridisk-administrativ avdelning* för handläggning av juridiska ärenden, bestraffningsärenden, ärenden rörande telefon- och telegrafhemligheten, ärenden angående nya lagar och författningar o. s. v. Avdelningen förestås av en byrådirektör (A 28) med en sekreterare (A 24) såsom närmaste arbetsbiträde.

En *abonnemangsavdelning* för handläggning av ärenden rörande telefonabonnemang samt propaganda- och upplysningsverksamheten, vilken avdelning förestås av en sekreterare (A 24).

En *pensions- och sjukvårdsavdelning* för handläggning av tjänstepensions- och sjukvårdsärenden med en sekreterare (A 24) såsom föreståndare. Familjepensionsärenden handläggas enligt vad ovan nämnts ej å denna avdelning utan istället å kansliavdelningen.

En *statistisk avdelning* för statistik och ekonomiska utredningar, taxeärenden m. m. med en sekreterare (A 26) såsom föreståndare, vilken till närmaste arbetsbiträde har en notarie (A 21).

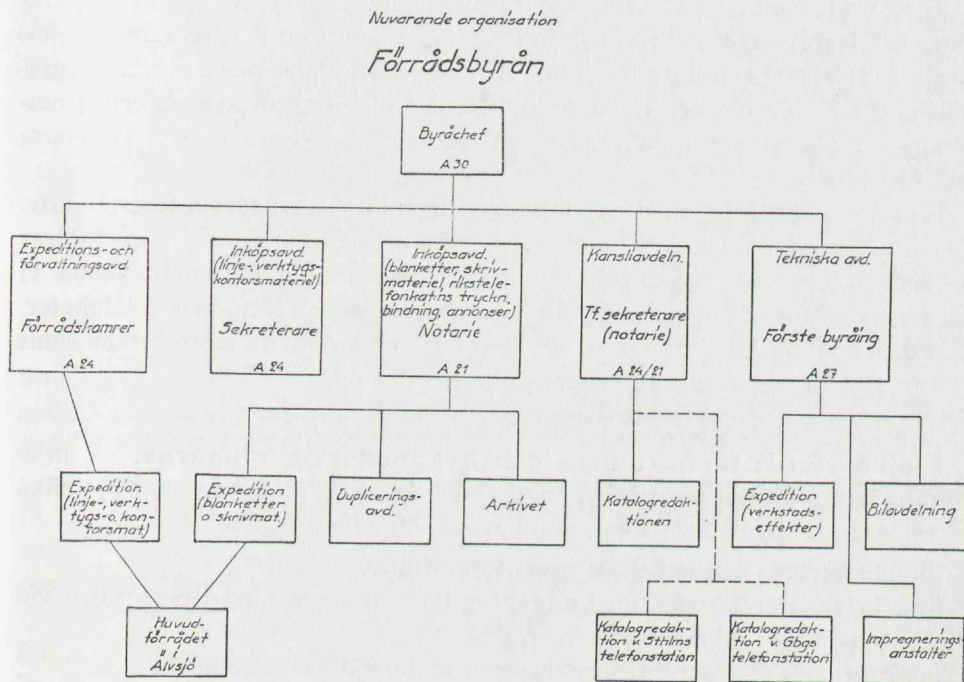
En *kassa- och bokföringsavdelning* med en kameralintendent (A 26) såsom föreståndare. Å avdelningen ombesörjes telegrafverkets huvudbokföring och till densamma är knuten telegrafstyrelsens *huvudkassa* under en huvudkassör (A 21).

En *revisionsavdelning* med en t. f. överkontrollör (förste kontrollör A 24/22) såsom föreståndare. Överkontrollören förestår själv dels en abonnemangsgranskningsavdelning för Stockholms redovisningsområde, dels en av de fyra revisionslotterna, under det att övriga tre revisionslotter förestås av en förste kontrollör (A 22) och två revisorer (A 21). Abonnemangsgranskningen för övriga redovisningsområden ombesörjes av resp. trafikdirektörer. Anledningen till att denna granskning för Stockholms del lagts i styrelsen är, att någon trafikdirektör ej finnes i fjärde distriktet, vilket sammanfaller med Stockholms redovisningsområde (se nedan sid. 38).

Revisionsavdelningen utför även löpande kassakontrollarbete hos olika redogörare utom i vad avser de under trafikdirektörerna sorterande stationerna, för vilka motsvarande kontroll uppdragits åt dessa direktörer.

Förrådsbyrån. Förrådsbyrån (diagram nr 4), som förestås av en byråchef (A 30), handlägger i huvudsak följande ärenden:
 inköp, underhåll, försäljning och redovisning av materiel,
 materiel- och förrådsförteckningen,
 rikstelefonkatalogens redigering, tryckning och bindning samt annonseringen i densamma,
 förhyrande av förrådslokaler,
 inköp, bebyggande och underhåll av förrådsfastigheter för huvudförrådet och distriktsförråden,

Diagram nr 4.

den högre förrådspersonalen vid distrikten, d. v. s. förrådsförvaltare (A 21) och dennes närmaste man (i allmänhet en kontorsskrivare) samt förråds-
mästare,

styrelsens arkiv.

För handläggning av ovanstående ärenden är byrån uppdelad på fem av-
delningar:

En *expeditions- och förvaltningsavdelning* för handläggning av materielbok-
förings- och materielredovisningsfrågor, avskrivningsärenden, beklädnadsin-
struktionen, förrådsförteckningen, materielexpedition (frånsett blanketter och
skrivmateriel) m. m. Avdelningen förestås av en förrådskamrer (A 24) och
under densamma sorterar telegrafverkets huvudförråd i Älvsjö.

En *inköpsavdelning för linje-, verktygs- och kontorsmateriel*, vilken avdelning omhänderhar den huvudsakliga delen av förrådsbyråns materielinköp. Avdelningen förestås av en sekreterare (A 24) med en notarie (A 21) såsom närmaste hjälpkraft.

En *inköpsavdelning för blanketter och skrivmateriel* samt expeditionen därav. Å denna avdelning handläggas även ärenden rörande rikstelefonkatalogens tekniska framställning (tryckning, bindning och annonsering). Avdelningen förestås av en notarie (A 21) och under densamma sorterar en duplicerings- (tryckeri-) avdelning samt styrelsens arkiv.

En *kansliavdelning* för handläggning av allmänna kansliärenden, personalfrågor, principiella frågor rörande rikstelefonkatalogens redigering, försäkringar, telegrafverkets skrotförsäljningar m. m. med en t. f. sekreterare (notarie A 24/21) såsom föreståndare. Under avdelningen sorterar katalogredaktionen för delarna 1, 3 och 5—9. Redigeringen av delarna 2 och 4 ombesörjes av särskilda redaktioner hos telefondirektörerna i resp. Göteborg och Stockholm.

En *teknisk avdelning* med en förste byråingenjör (A 27) såsom föreståndare. Avdelningen omhänderhar inköp av specialbetonad materiel, som fordrar teknisk kompetens, leveransprovning och besiktning i den mån denna ej sker genom försorg av linjebyråns provningsanstalt, förrådens fastigheter, expeditionen av verkstadseffekter, inköp och underhåll av motorfordon samt inköp och impregnering av telefonstolpar.

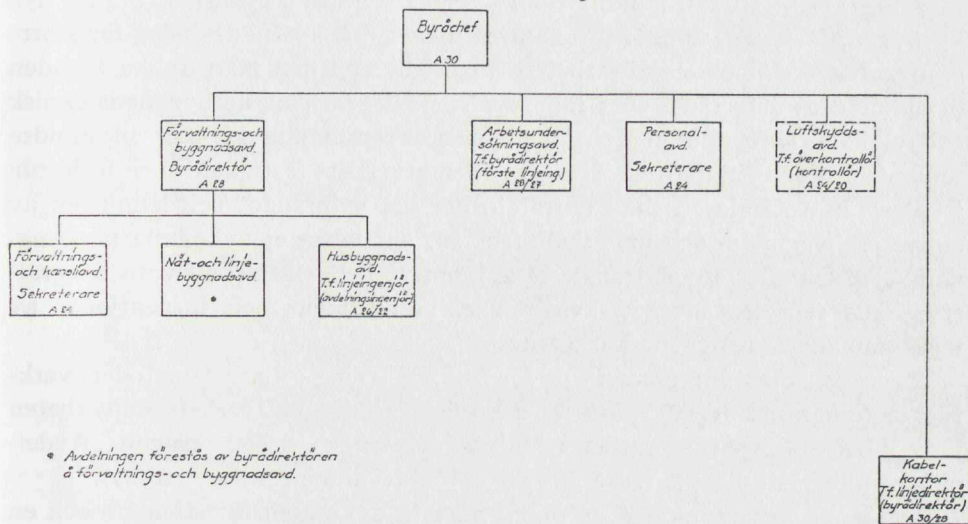
Linjebyrån I: förvaltnings- och byggnadsavdelningarna. Å linjebyrån I: förvaltnings- och byggnadsavdelningarna (diagram nr 5 a), vilka förestås av en byråchef (A 30), handläggas följande ärenden:

- linjedistriktens och kabelkontorets förvaltning,
- linjedistriktens personal med undantag för den högre förrådspersonalen vid distrikten (jfr förrådsbyrån),
- instruktioner för den linjedirektörerna underställda personalen,
- granskning, utredning och behovsprövning av förslag till anläggnings- och underhållsarbeten (förutom beträffande telefonstationer),
- inköp, bebyggande och underhåll av fastigheter med undantag av förråds- och radiostationsfastigheter,
- markexpropriationer m. fl. juridiska ärenden,
- förhyrda lokaler och uthyrning av lokaler i verkets egna fastigheter,
- uthyrning av ledningar, vilka icke inkopplas i telefonnätet,
- överenskommelser med kommuner, järnvägar och enskilda rörande telegrafverkets anläggningar utom vad rör radiorörelsen,
- luftskyddsfrågor.

För handläggningen av dessa ärenden är byrån uppdelad på följande avdelningar:

Diagram nr 5 a.

Nuvarande organisation
 Linjebyrån
 I. Förvaltnings- och byggnadsavdelningarna

En förvaltnings- och byggnadsavdelning med en byrådirektör (A 28) såsom föreståndare. Under byrådirektören är arbetet fördelat å en förvaltnings- och kansliavdelning, en nät- och linjebyggnadsavdelning samt en husbyggnadsavdelning.

Å förvaltnings- och kansliavdelningen, som förestås av en sekreterare (A 24), handläggas förvaltnings- och allmänna kansliärenden inberäknat det administrativa och sammanhållande arbetet rörande husbyggnadsärenden samt all skriftväxling om dessa, uthyrning och förhyrning av lokaler, överenskommelser med myndigheter och enskilda rörande rätt att nedlägga kablar och uppsätta telefonfästen m. m., frågor rörande gemensamma stolplinjer med järnvägar o. s. v. Föreståndaren handlägger därjämte ärenden rörande anläggningar för militära behov.

Nät- och linjebyggnadsavdelningen förestås av ovannämnde byrådirektör, som under medverkan av en förste byråingenjör (A 27) handhar ekonomiska utredningar rörande anslag till linjedistriktens arbeten samt dessa anslags fördelning på kapitalinvestering, underhålls- och förnyelsemedel, ekonomisk granskning och behovsprövning av i linjedistriktens arbetsplaner ingående och under året inkommande förslag till arbeten jämte teknisk granskning av förslag till nät-, linje- och ledningsarbeten, utfärdande av order till distriktet och kabelkontoret å arbetenas utförande, ekonomisk och statistisk bearbetning av de verkliga kostnaderna för utförda arbeten, kollektivavtalet med linjearbetarna och dettas tillämpning samt samordnande av distriktens anställning av arbetare och frågor rörande dessas fastanställning, ärenden

rörande linjepersonalens tjänstgöring och utbildning m. m. samt kostnadsberäkningar och utredningar av olika slag.

Husbyggnadsavdelningen, som förestås av en t. f. linjeingenjör (avdelningsingenjör A 26/22), handhar den byggnadstekniska granskningen av nya husbyggnadsförslag, uppgör program, ritningar och kostnadsförslag för större ombyggnads- och underhållsarbeten å fastigheter i den mån dylika ärenden ej handläggas å förråds- eller radiobyran samt granskar ur byggnadsteknisk och ekonomisk synpunkt från distrikten inkommande förslag till mindre reparations- och omändringsarbeten i telegrafverkets fastigheter och förhyrda lokaler. Föreståndaren skall därjämte handha utförandet och ledningen av större ombyggnads- och underhållsarbeten, när dessa ej ankomma på byggnadsstyrelsen eller annat tjänsteställe inom verket, samt skall vara telegrafstyrelsens representant vid avsyningar, besiktningar och inspektioner av förekommande husbyggnadsarbeten.

En *arbetsundersökningsavdelning* för rationalisering av arbetsmetoder, verktyg o. dyl. samt övervakning av ackordsättningen vid verkets linjearbeten jämte behandlingen av arbetarskydds- och andra sociala frågor. Avdelningen förestås av en t. f. byrådirektör (förste linjeingenjör A 28/27).

En *personalavdelning* med en sekreterare (A 24) såsom föreståndare och en notarie (A 21) såsom dennes närmaste arbetsbiträde. Å denna avdelning handläggas ärenden rörande linjedistriktens och kabelkontorets personal (utom linjearbetare) samt alla på linjebyrån belöpande juridiska ärenden, såsom granskning och i viss omfattning jämväl uppsättning av kontrakt rörande av telegrafverket inköpta eller förhyrda fastigheter, expropriation av nyttjanderätt till mark för verkets jordkablar och stolplinjer m. m.

På grund av nu rådande förhållanden finnes dessutom å byrån provisoriskt inrättad en *luftskyddsavdelning* för handläggning dels av planläggningen av telegrafverkets eget luftskydd — verket är undantaget från det allmänna luftskyddet och skall självt svara för erforderliga luftskyddsåtgärder — dels av vissa ärenden rörande alarmeringen i det allmänna luftskyddet. Avdelningen förestås av en t. f. överkontrollör (kontrollör A 24/20).

Kabelkontoret. Såsom en särskild avdelning av byrån ingår slutligen kabelkontoret, vilket förestås av en t. f. linjedirektör (byrådirektör A 30/28). Kontoret, som för hela landet ombesörjer utläggandet av de stora rikskablarna, intar i huvudsak samma ställning som en linjedistriktsbyrå. Byrådirektören förestår samtidigt transmissionsavdelningen å linjebyråns tekniska avdelningar.

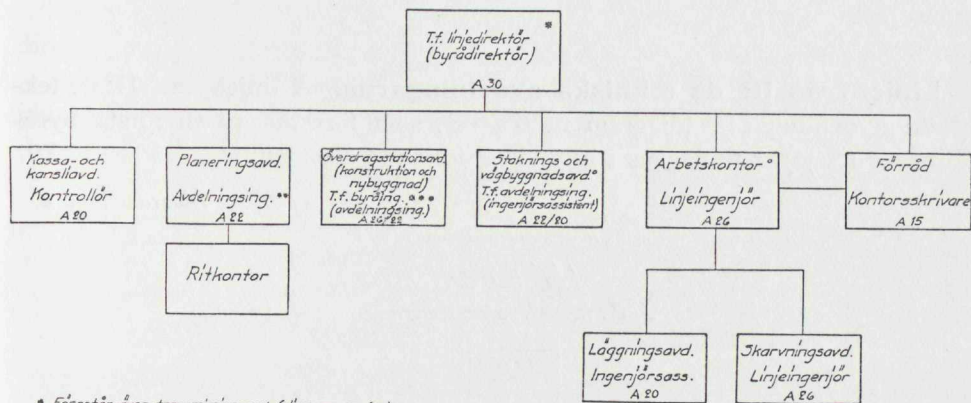
Kabelkontoret (diagram nr 5 b), vars verksamhet bedrives i nära samband med den ovannämnda transmissionsavdelningen, omfattar följande avdelningar:

En *kassa- och kansliavdelning* med en kontrollör (A 20) såsom föreståndare. Å denna avdelning uppgöras eller förberedas bland annat de talrika mark-

Diagram nr 5 b.

Nuvarande organisation

Kabelkontoret

- Förestår även transmissionsavd. (diagram nr 6c)
- Förestår även avdelningen för planläggning av landskablar åt transmissionsavd. (diagram nr 6c).
- ** Tillhör transmissionsavd. (diagram nr 6c).
- Dubbleras vid behov

överenskommelser och frågor om expropriation, som sammanhånga med kabelarbetena, samt avtalsfrågor för kabelkontorets säsongarbetare.

En *planeringsavdelning* med en avdelningsingenjör (A 22) såsom föreståndare för planläggning av rikskabelanläggningar, till vilken avdelning även hör ett ritkontor.

En *överdragsstationsavdelning* för planläggning av nya överdragsstationer med därtill hörande frågor om anordnande av överdragsstationslokaler. Avdelningen handhar även den direkta arbetsledningen vid montering av nya överdragsstationer, under det att utökningsarbeten å befintliga överdragsstationer oftast ske i linjedirektörernas regi. Avdelningen förestås av den t. f. byråingenjör (avdelningsingenjör A 26/22), som å transmissionsavdelningen handlägger ärenden rörande konstruktion och planläggning av utökningar och moderniseringar å överdragsstationer.

En *staknings- och vägbyggnadsavdelning* för utförande av för kabelanläggningarna erforderliga förarbeten (stakningsarbeten, anläggning av transportvägar, planeringsarbeten på tomter för överdragsstationer m. m.). Avdelningen förestås av en t. f. avdelningsingenjör (ingenjörssassistent A 22/20).

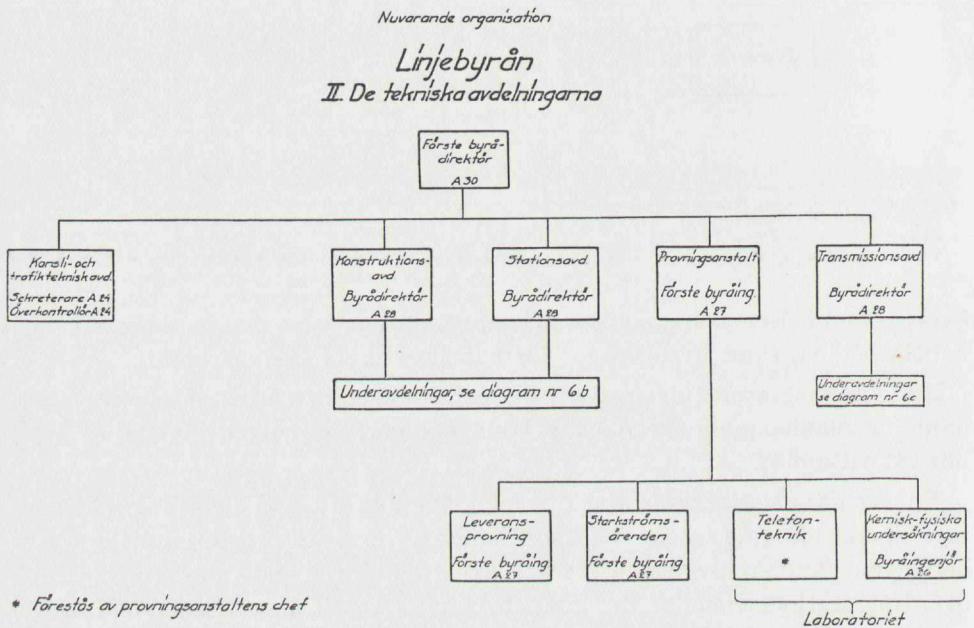
Ett *arbetskontor* med därtill hörande förråd för själva kabelutläggningsarbetet under befäl av en linjeingenjör (A 26). Arbetskontorets arbete är fördelat på två avdelningar, en *läggningsavdelning* och en *skarvningsavdelning*. Den ena av dessa avdelningar förestås av linjeingenjören å arbetskontoret med en ingenjörssassistent (A 20) såsom närmaste man eller också, om personaltillgången det medger, av en särskild linjeingenjör (A 26) och den

andra avdelningen av en särskild linjeingenjör (A 26). Å skarvningsavdelningen bedrivs utbildning av kabelskarvare och mätbiträden jämväl för distriktens behov.

Vid behov dubbleras staknings- och vägbyggnadsavdelningen samt arbetskontoret.

Linjebyrån II: de tekniska avdelningarna. Å linjebyrån II: de tekniska avdelningarna (diagram nr 6 a—c), som förestås av en förste byrådirektör (A 30), handläggas i huvudsak följande ärenden:

Diagram nr 6 a.

konstruktion av telegrafverkets materiel,
telefon- och överdragsstationers samt abonnentanläggningars tekniska utrustning,
teknisk granskning av distriktens ledningsförslag,
förslag till riks- och landskablar,
internationella förbindelser,
koncessioner för elektriska anläggningar samt flyttningar vid elektrifiering av järnvägar,
automatiska telefonstationer.

För behandlingen av dessa ärenden är byrån uppdelad på följande avdelningar:

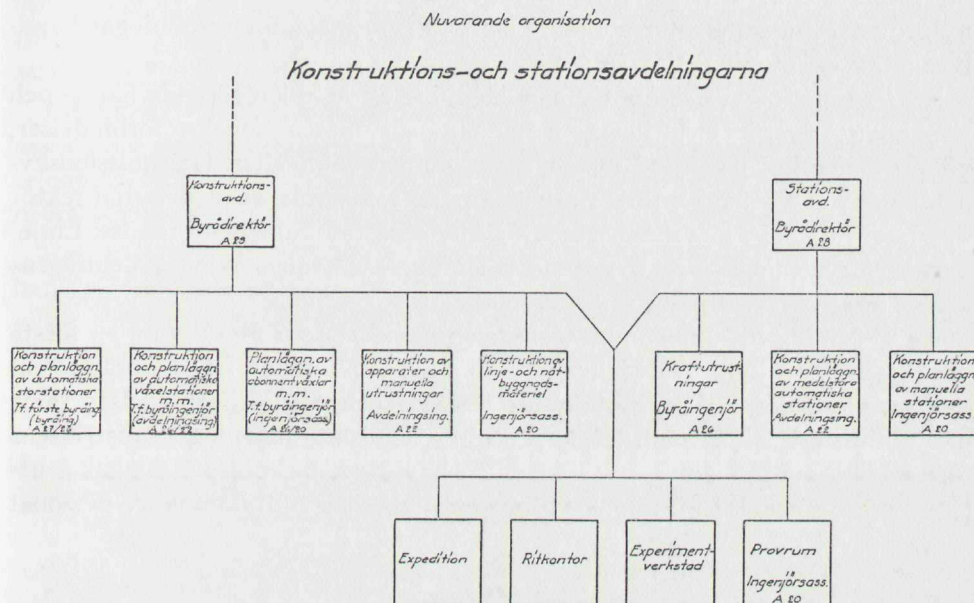
En kansli- och trafikteknisk avdelning med en sekreterare (A 24) för handläggning av allmänna kansliärenden samt en överkontrollör (A 24), vilken

sistnämnde har till uppgift att tillhandagå de följande konstruktions- och stationsavdelningarna med erforderlig expertis i med planläggnings- och konstruktionsarbetet sammanhängande trafiktekniska frågor, att följa telefonstationernas driftsäkerhetstillstånd m. m.

En *konstruktionsavdelning* och en *stationsavdelning*, vardera med en byrådirektör (A 28) såsom föreståndare.

Å konstruktionsavdelningen handläggas ärenden rörande konstruktion och planläggning av *automatiska storstationer* av en t. f. förste byråingenjör (byråingenjör A 27/26), ärenden rörande konstruktion och planläggning av

Diagram nr 6 b.

automatiska växelstationer (landsbyggsautomatisering) samt konstruktion av *automatiska abonnentväxlar* av en t. f. byråingenjör (avdelningsingenjör A 26/22), ärenden rörande planläggning och prisberäkning av *automatiska abonnentväxlar* av en t. f. byråingenjör (ingenjörassistent A 26/20), ärenden rörande konstruktion av *apparater och manuella utrustningar* av en avdelningsingenjör (A 22) samt ärenden rörande *konstruktion av linje- och nätbyggnadsmateriel* av en ingenjörassistent (A 20).

Å stationsavdelningen handläggas ärenden rörande *kraftutrustningar* av en byråingenjör (A 26), ärenden rörande konstruktion och planläggning av *medelstora automatiska stationer* av en avdelningsingenjör (A 22) samt ärenden rörande konstruktion och planläggning av *manuella stationer* av en ingenjörassistent (A 20).

Konstruktions- och stationsavdelningarna hava gemensam *expedition* samt

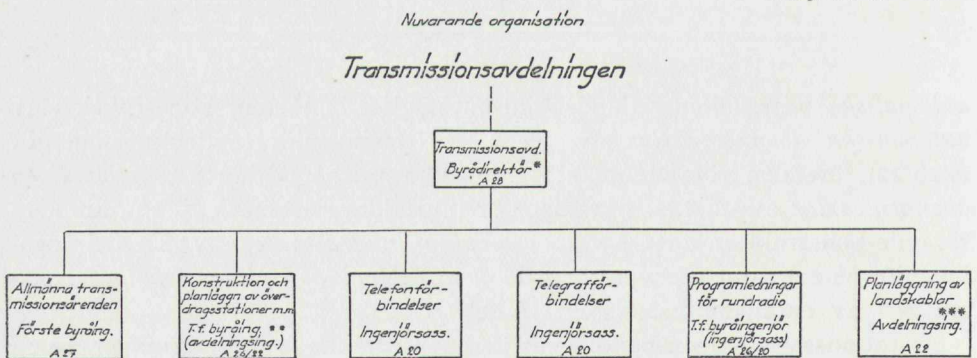
gemensamt ritkontor, experimentverkstad och provrum, vilket sistnämnda förestås av en ingenjörssassistent (A 20).

En *provningsanstalt* under en förste byråingenjör (A 27), vilken anstalt har till uppgift att utföra leveransprovningar samt tekniskt-vetenskapliga undersökningar och laboratoriearbeten m. m. Anstalten arbetar på följande avdelningar, nämligen en avdelning för *leveransprovningar* under en förste byråingenjör (A 27), en avdelning för *starkströmsärenden* likaledes under en förste byråingenjör (A 27) för handläggning av starkströms- och störningsärenden samt den tekniska granskningen av anordningar för och förändringar av telegrafverkets anläggningar vid elektrifiering av järnvägar samt ett *laboratorium*, å vilket *telefon tekniska* undersökningar stå under ledning av provningsanstaltens föreståndare och *kemisk-fysiska* undersökningar handläggas av en byråingenjör (A 26).

En *transmissionsavdelning* för handläggning av ärenden rörande lands- och rikskablar, överdragsstationer, ledningar och internationella förbindelser, vilken avdelning på grund av det nära sambandet mellan transmissionsavdelningens och kabelkontorets arbetsuppgifter förestås av den byrådirektör (med förordnande i 30:e lönegraden), som förestår kabelkontoret (se Linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar). Transmissionsavdelningens arbete bedrivs på följande underavdelningar:

En avdelning för *allmänna transmissionsärenden*, som förestås av en förste byråingenjör (A 27). Å avdelningen handläggas allmänna frågor rörande val av transmissionstekniska system för telefon- och telegrafförbindelser samt programledningar för rundradio och utföres teknisk granskning av distriktens förslag till anordnande av nya sådana förbindelser, leveransprovningar å utlagda nya rikskablar m. m. Avdelningen ombesörjer utbildning av personal

Diagram nr 6 c.

- Förestår även kabelkontoret såsom ff. byrådirektör (diagram nr 5 b)
- Förestår även överdragsstationsavdelningen å kabelkontoret (diagram nr 5 b)
- Tillhör kabelkontoret (diagram nr 5 b)

för överdragsstationerna och tillhandahåller erforderlig expertis åt linjedistrikten för fellokalisering vid inträffade allvarliga störningar och skador å rikskablarna.

En avdelning för handläggning av ärenden rörande konstruktion och planläggning av utökningar och moderniseringar å *överdragsstationer* med tillhörande fastighetsfrågor, frågor om kraftutrustning och strömförsörjning av dessa stationer samt nykonstruktioner av transmissionsteknisk natur. Avdelningen förestås av en t. f. byråingenjör (avdelningsingenjör A 26/22).

En avdelning för *telefonförbindelser*, som förestås av en ingenjörsassistent (A 20), för handläggning av speciella transmissionsfrågor rörande telefonförbindelser såsom snöröverdragsutrustning, bärvågstelefonti, ljudöverföringsfrågor, tekniska föreskrifter rörande drift och underhåll av telefonförbindelserna m. m.

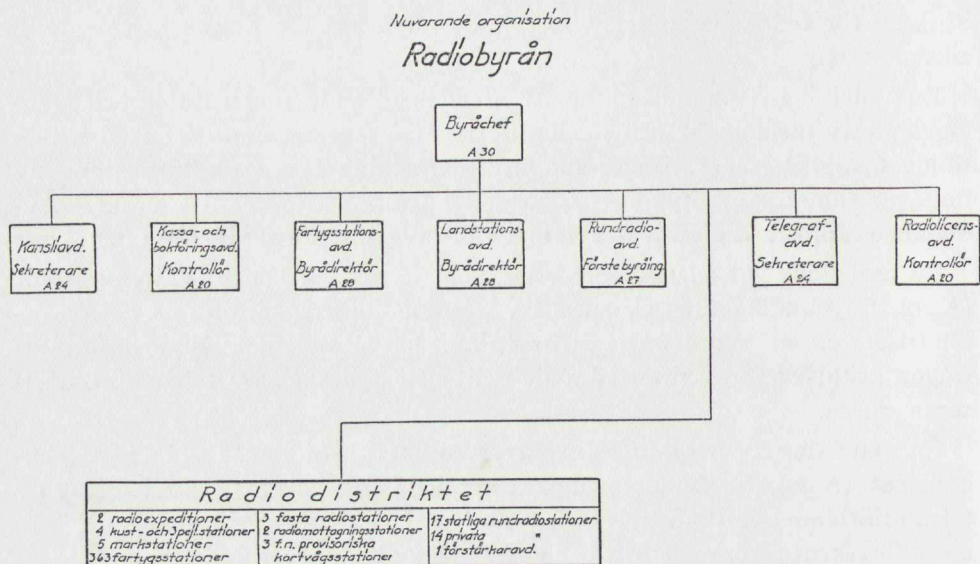
En avdelning för *telegrafförbindelser*, som likaledes förestås av en ingenjörsassistent (A 20), för handläggning av speciella ärenden rörande olika slag av telegrafförbindelser (kabeltelegraf, tontelegraf och överlagringstelegraf), tekniska föreskrifter rörande drift och underhåll av telegrafförbindelser m. m.

En avdelning under en t. f. byråingenjör (ingenjörsassistent A 26/20) för handläggning av speciella ärenden rörande *programledningar för rundradio*, på vilka ställas särskilt stränga tekniska fordringar såväl i avseende å själva ledningarna som förstärkar- och fördelningsutrustning å överdragsstationerna, tekniska föreskrifter rörande drift och underhåll av dessa ledningar m. m.

En avdelning för planläggning av *landskabelanläggningar* m. m., vilken avdelning förestås av den å kabelkontorets planeringsavdelning placerade avdelningsingenjören (A 22).

Radiobyran. Radiobyran (diagram nr 7), som förestås av en byråchef (A 30), handlägger i huvudsak följande ärenden:

- planläggning, anläggning och den tekniska driften av radiostationerna,
- uthyrning av radiostationer till svenska handelsfartyg (fartygsradioabonnemang),
- trafiken å kust-, pejl-, mark- och fartygsradiostationer,
- rundradiorörelsen,
- tekniska undersökningar beträffande radiotelegraf och radiotelefon,
- koncessioner för radiostationer (ombord å fartyg och luftfartyg samt amatorsändstationer),
- inköp, bebyggande och underhåll av radiostationsfastigheter,
- internationella radioärenden,
- den å radioavdelningen anställda personalen,
- reglementen och instruktioner för radiotrafik och radiopersonal,
- planläggning i tekniskt hänseende av telegrafstationsinredningar.

För ärendenas handläggning är byrån uppdelad i följande avdelningar:

En *kansliavdelning* med en sekreterare (A 24) såsom föreståndare för handläggning av allmänna kansliärenden samt ärenden rörande radiopersonalen, uthyrning av bostadsfastigheter vid radiostationerna m. m.

En *kassa- och bokföringsavdelning* med en kontrollör (A 20) såsom föreståndare för handläggning av ärenden rörande inköp av radiomateriel, entreprenader, ekonomiska mellanhanden med aktiebolaget Radiotjänst och med privata rundradiostationer m. m. Avdelningens föreståndare är redogörare för samtliga radiostationer (radiodistriktet) och utför kassakontroll hos de olika underredogörarna.

En *fartygsstationsavdelning* med en byrådirektör (A 28) såsom föreståndare för handläggning av ärenden rörande planläggning, anläggning (vissa mera omfattande anläggningsarbeten dock i samverkan med den följande rundradioavdelningen), drift och underhåll av kust-, pejlstationer, mark och fartygsradiostationer, radiotrafiken vid förenämnda stationer, fartygsradioabonnemang, tekniska undersökningar rörande radiotelegraf och radiotelefon för fartyg m. m.

En *landstationsavdelning* för handläggning av ärenden rörande planläggning, anläggning, drift och underhåll av de fasta radiostationerna, d. v. s. stationer för radiotrafik med andra länder, jämte därmed sammanhängande tekniska frågor och undersökningar, störningstjänsten m. m. Avdelningen förestås av en byrådirektör (A 28), vilken såsom närmaste arbetsbiträden har två linjeingenjörer (A 26). Den ene av dessa handlägger speciellt ärenden rörande undertryckandet av radiostörningar, utför tekniska utredningar och

provningar samt sköter den centrala organisationen av den hela landet omfattande störningstjänsten jämte radiobyråns provningslaboratorium.

En *rundradioavdelning* för handläggning av ärenden rörande planläggning, anläggning, drift och underhåll av rundradiostationerna och trådradionätet jämte därmed sammanhängande tekniska frågor och undersökningar, mera omfattande anläggningsarbeten för kuststationer, viss teknisk tillsyn av de 14 privata rundradiostationerna samt de tekniska anordningarna för upptagning av radioprogram. Avdelningen förestås av en förste byråingenjör (A 27), vilken till sitt arbetsbiträde har tre byråingenjörer (A 26). En av byråingenjörerna handlägger ärenden rörande det nät för högfrekvent distribution av radioprogrammen över telefonledningar till abonnenter, som är under planläggning och utbyggnad. Någon sträng gränsdragning mellan de båda övriga byråingenjörernas arbetsuppgifter kan icke göras.

En *telegrafavdelning* med en sekreterare (A 24) såsom föreståndare för handläggning av ärenden rörande planläggning och konstruktion av telegrafstationsinredningar och det pågående rationaliseringsarbetet å telegrafverkets trådtelegrafnät.

En *radiolicensavdelning* med en kontrollör (A 20) såsom föreståndare för handläggning av ärenden rörande radiolicensrörelsen. Avdelningen handhar, förutom den centrala ledningen för hela landet av licensrörelsen, det direkta licensarbetet för Stockholms redovisningsområde samt dirigerar dessutom licensinventeringen, d. v. s. de razzior efter försumliga radiolicensbetalare, som undan för undan bedrivs i hela landet med användande dels av särskilt utsänd personal från radiobyrån, dels av personal å telefon- och telegrafstationerna.

Radiodistriktet. Chefen för radiobyrån fungerar samtidigt såsom ledamot av styrelsen och såsom chef för radiostationerna (radiodistriktet).

Radiodistriktet omfattar följande anläggningar och tjänsteställen:

Tillhörande fartygsstationsavdelningens verksamhetsområde:

2 radioexpeditioner med tillhörande förråd för installation och teknisk tillsyn av de utav telegrafverket uthyrda radiostationerna ombord å handelsfartyg, 4 kuststationer och 3 radiopejlstationer för radiotrafiken mellan land och fartyg på havet, 5 markstationer för radiotrafiken mellan land och luftfartyg samt de av telegrafverket till vederbörande rederier uthyrda fartygsradiostationerna. De sistnämnda stationernas personal är anställd av vederbörande rederier.

Tillhörande landstationsavdelningens verksamhetsområde:

3 fasta radiostationer samt 3 för närvarande provisoriska kortvågsstationer för radiotrafiken mellan Sverige och andra länder och 2 radiomottagningsstationer för speciella ändamål, den ena för periodiska frekvensmätningar å de svenska radiostationerna och den andra för mottagning av utländska radioprogram.

Tillhörande rundradioavdelningens verksamhetsområde:

17 telegrafverket tillhöriga rundradiostationer jämte en förstärkaravdelning i Stockholm samt 14 privata rundradiostationer.

Förstärkaravdelningen har till uppgift att verkställa kontroll och underhåll av all apparatur, som användes vid upptagning av radioprogram, att utföra nykonstruktions- och moderniseringsarbeten rörande upptagnings- och distributionsanordningar samt tillverkning och montering av teknisk utrustning för studiolokaler, att handha förstärkarutrustning å upptagningslokaler, att samarbeta med aktiebolaget Radiotjänst angående tekniska detaljer för kommande program samt med rundradiostationerna angående programmets distribution, att hos styrelsens transmissionsavdelning samt distriktsförvaltningarna beställa erforderliga permanenta eller tillfälliga ledningar för programmets upptagning och vidarebefordran, att kontrollera den tekniska kvaliteten av programsändningarna o. s. v.

Såsom föreståndare för radiodistriktets olika tjänsteställen fungera 5 linjeingenjörer (A 26) för radioexpeditionen i Göteborg, den fasta radiostationen i Varberg, rundradiostationerna i Motala och Spånga samt förstärkaravdelningen i Stockholm, 1 radiokommissarie (A 22) för Göteborgs kuststation, 3 ord. eller e. o. ingenjörssassistenten (A 20) för radioexpeditionen i Stockholm samt rundradiostationerna i Falun och Hörby, 4 kontrollörer (A 20) för rundradiostationerna i Göteborg, Luleå, Malmö och Sundsvall, 4 telegrafkommissarier av klass 6 (A 15) för kuststationerna i Härnösand och Stavnäs samt de fasta radiostationerna i Enköping och Karlsborg samt 4 t. f. telegrafkommissarier av klass 6 (radiotelegrafister, A 15/12) för kuststationen i Kungsbacka, markstationerna i Malmö och Stockholm samt rundradiostationen i Östersund. Övriga radiostationer förestås av ord. eller e. o. radiotelegrafister (A 12), av ord. eller e. o. förste reparatörer (A 10) eller av ord. eller e. o. reparatörer (A 7).

Trafikbyrån. Trafikbyrån (diagram nr 8), som förestås av en byråchef (A 30), handlägger i huvudsak följande ärenden:

avlöningsförfattningar och avlöningsstaten samt allmänna avlöningsärenden,

allmänna personalärenden och ärenden angående trafikavdelningens personal,

instruktioner för den telefon-, telegraf- och trafikdirektörerna underställda personalen med undantag av instruktionen rörande stationsförvaltning och instruktionen rörande handläggning av ärenden angående telefonabonnemang,

telefon- och telegraftrafiken,

stationernas fördelning å taxeområden,

fritrafiksfrågor,

avtal med utländska förvaltningar,

utländska telefon- och telegraftaxor,

gränskontroll och avräkning med utlandet,
reklamationer,
undervisningsväsendet.

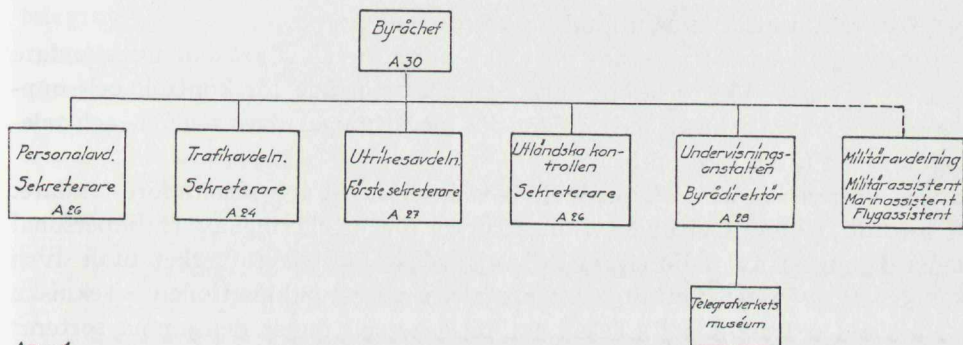
Byrån är uppdelad på följande sex avdelningar:

En *personalavdelning* med en sekreterare (A 26) såsom föreståndare och en notarie (A 21) såsom närmaste arbetsbiträde för handläggning av ärenden rörande avlöningsförfattningar, allmänna avlönings- och personalärenden, ärenden rörande kollektivavtalet för extra befattningshavare i telefonist-

Diagram nr 8.

Nuvarande organisation

Trafikbyrån

Anm. 1. Militäravdelningen organiseras såsom särskild byrå, när Kung. Maj:ts förordnat, att instruktionen den 10 juni 1938 (S. F. S. nr 487) för telegrafstyrelsen vid krig eller krigsfara skall träda i kraft. Assistenterna (officerare) avlönas ej av telegrafverket som emellertid tillhandahåller erforderliga biträdande tjänsterna.

graderna samt rörande avlöningsvillkor för kontraktsanställda växelstationsföreståndare, redigeringen av telegrafverkets avlöningsstat samt ärenden rörande den vid trafikavdelningen anställda personalen.

En *trafikavdelning* med en sekreterare (A 24) såsom föreståndare och en förste kontrollör (A 22) såsom närmaste arbetsbiträde för handläggning av ärenden rörande telefon- och telegraftrafiken samt därmed sammanhängande frågor angående ledningsförhållanden samt expeditionsanordningar och -metoder, ärenden rörande trafikpersonalens utnyttjande och arbetseffekt, inrättande, indragning, förflyttning eller annan förändring av centralstationer, registrering av telegramadresser, namnanrop, stationernas benämning och öppenställning samt deras fördelning å taxeområden, understationernas skötsel, fritrafik och nedsättningar av periodavgifterna för samtal mellan stationer inom skilda taxeområden, reklamationer rörande inländska telefonsamtal

och telegram m. m. Avdelningen har därjämte till uppgift att ur trafiksynpunkt granska inkommande förslag rörande nya och ändrade riks-, lands- och telegrafledning samt angående nyanläggning av växelstationer och fristående samtalsstationer. Avdelningen utger och kompletterar instruktionerna för telegraftjänsten, för telefontjänsten, för växelstationerna, för telegramexpeditionerna och telegraminlämningsställena samt för telegrambärarna.

En *utrikesavdelning* med en förste sekreterare (A 27) såsom föreståndare och två notarier (A 21) såsom arbetsbiträden för handläggning av trafik- och taxeföreskrifter rörande telefon-, telegraf- och radiotrafiken med utlandet och i allmänhet sådana ärenden, som beröra telegrafverkets mellanhavanden med utländska förvaltningar och trafikbolag, internationella fjärrförbindelseunionens byrå i Bern, de internationella världskonferenserna och övriga internationella organ (s. k. rådgivande kommittéer och rapportörskommisioner), trafikrestriktioner, reklamationer rörande utländska telegram och telefonsamtal m. m. Avdelningen biträder dessutom övriga tjänsteställen inom styrelsen med deras utländska korrespondens.

En *utländsk kontrollavdelning* med en sekreterare (A 26) såsom föreståndare och en aktuarie (A 21) såsom närmaste arbetsbiträde för kontroll och uppgörande av avräkningar med utländska förvaltningar över telefon- och telegraftrafiken (inkl. radiotrafik).

En *undervisningsanstalt* med en byrådirektör (A 28) såsom föreståndare. Å anstalten anordnas undervisningskurser för utbildning av trafikpersonal samt dessutom av radiotelegrafister ej endast för telegrafverket utan även för svenska handelsflottan. Av anstalten utges publikationen »Tekniska meddelanden från Kungl. Telegrafstyrelsen», och under densamma sorterar telegrafverkets museum.

En *militäravdelning* för handläggning av ärenden rörande telegrafverkets mobilisering samt för biträde åt styrelsen vid handläggningen av ärenden, som beröra armén, marinen och flyget. Å militäravdelningen tjänstgöra en militärassistent, en marinassistent och en flygassistent, samtliga officerare. Dessa avlönas ej av telegrafverket, vilket emellertid tillhandahåller erforderlig biträdande personal.

Militärbyrån. När Kungl. Maj:t förordnat, att instruktionen den 10 juni 1938 (S. F. S. nr 487) för telegrafstyrelsen vid krig eller krigsfara skall träda i kraft, organiseras enligt vad förut nämnts militäravdelningen såsom en särskild *militärbyrå* med en officer såsom chef. Till militärbyråns handläggning höra ärenden angående

användandet för militära ändamål av telegrafverkets egna eller av verket rekvirerade anläggningar samt det militära skyddandet av dessa,

luftförsvarets organiserande i vad på telegrafverket ankommer,

åtgärder, som på telegrafstyrelsen kunna ankomma, till förhindrande av att krigsunderrättelser överbringas till obehöriga.

Av beskrivningen av den nuvarande styrelseorganisationen framgår, att vissa byråchefer, förutom såsom ledamöter av styrelsen, även fungera såsom föreståndare för utanför styrelsen befintliga delar av telegrafverket. Sålunda utövar chefen för förrådsbyrån direkt befäl över telegrafverkets huvudförråd i Älvsjö och chefen för radiobyrån direkt befäl över samtliga radiostationer (radiodistriktet). Detsamma gäller i viss mån även chefen för linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, till vars byrå det kabelkontor, som inrättats för rikskabelarbeten, blivit anslutet. Detta kontor brukar visserligen räknas såsom en del av telegrafstyrelsen men måste med hänsyn till sin arbetsuppgift i realiteten anses vara ett under styrelsen sorterande arbetskontor. Chefen för kabelkontoret förestår samtidigt transmissionsavdelningen å linjebyråns tekniska avdelningar och sorterar därigenom såväl under byråchefen å linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar som under förste byrådirektören å linjebyråns tekniska avdelningar. Slutligen förestår verkstadsdirektören, vilken själv föredrar sina ärenden i styrelsen, direkt telegrafverkets verkstad i Nynäshamn.

Med här ovan nämnda undantag handhas telegrafverkets angelägenheter närmast under styrelsen av distriktsförvaltningarna, vilka sortera under styrelsen såsom ett kollektivbgrepp.

Ökningen av telegrafstyrelsens arbetsuppgifter. Efter denna beskrivning av de olika byråernas arbetsuppgifter och avdelningsindelning torde några ord även böra sägas om den rent kvantitativa utvecklingen av styrelsens arbetsuppgifter, särskilt som denna utveckling utgör ett av motiven för det förslag till utökning av antalet byråer inom styrelsen, som de sakkunniga i det följande komma att framlägga.

Helt naturligt har den oavbrutet stegrade omfattning av telegrafverkets rörelse, som i det föregående blivit konstaterad, medfört en betydande ökning även av arbetsmängden i styrelsen. Härtill har emellertid icke blott bidragit den rent kvantitativa utvecklingen av rörelsen utan även den tekniska utveckling, som utmärkt särskilt det senaste decenniet och som nödvändiggjort en betydande utökning av den tekniska personalen i styrelsen för konstruktions- och planläggningsarbeten samt transmissionsfrågor. En direkt siffermässig belysning av ökningen i styrelsens arbetsbörda kan svårigen åstadkommas. En viss ledning kan emellertid erhållas av den ökning i antalet avdelningar å de olika byråerna och i personalantalet, som under de sista femton åren måst företagas inom styrelsen. Uppgifter för personalantalet ha därvid hämtats från telegrafverkets avlöningsstater dels för den 1/1 1926, dels för den 1/7 1939 (den sist utkomna staten). För att få fram en rättvisande jämförelse har därvid den vid den förstnämnda tidpunkten befintliga personalen tänkts omplacerad så, att det skall motsvara den nuvarande ärendefördelningen mellan byråerna.

Ekonomi- och kanslibyrån omfattar för närvarande sammanlagt sju huvudavdelningar. Av dessa återfunnos den 1/1 1926 två avdelningar å dåvarande administrativa byrån och fyra avdelningar å dåvarande kameralbyrån. Nyttillkommen är den särskilda abonnemangsavdelningen, vilken även handlägger ärenden rörande propaganda- och upplysningsverksamheten. Ärenden rörande telefonabonnemang handlades tidigare å trafikavdelningen vid trafikbyrån. Därjämte har revisionsavdelningen utökats med den abonnemangsgranskningsavdelning, som tidigare tillhörde trafikbyrån. Antalet tjänstgörande vid de avdelningar, som nu tillhöra ekonomi- och kanslibyrån, uppgick den 1/1 1926 till 60 och hade den 1/7 1939 stigit till 68.

Förrådsbyrån omfattade år 1926 sammanlagt tre avdelningar. Sedan dess ha tillkommit den särskilda inköpsavdelningen för blanketter, rikstelefonkatalogen etc. samt kansliavdelningen med katalogredaktionen, vilken sistnämnda år 1926 tillhörde trafikbyrån. Katalogredaktionen oberäknat har personalantalet från 1926 till 1939 stigit från 20 till 45, medan antalet tjänstgörande vid katalogredaktionen, främst genom överlämnandet av redigeringsarbetet för två av katalogdelarna till telefondirektören i Stockholm resp. i Göteborg, kunnat minskas från 45 till 26.

Såsom redan förut omnämnts delades *linjebyrån* år 1933 på två byråer, linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar samt linjebyråns tekniska avdelningar. År 1926 funnos vid linjebyrån endast fyra huvudavdelningar. Nyttillkomna sedan dess äro, kabelkontoret oberäknat, arbetsundersökningsavdelningen, luftskyddsavdelningen, stationsavdelningen och transmissionsavdelningen samt kansliavdelningen för de tekniska avdelningarna. Hela antalet avdelningar utgör numera fyra vid förvaltnings- och byggnadsavdelningarna och fem vid de tekniska avdelningarna. Antalet tjänstgörande uppgick år 1926 vid linjebyrån till sammanlagt 62 men har numera nära fyrdubbplats. År 1939 tjänstgjorde vid förvaltnings- och byggnadsavdelningarna 21 personer och vid de tekniska avdelningarna ej mindre än 217 personer, varav 43 arbetare vid konstruktionsavdelningen. Härtill komma 87 befattningshavare vid kabelkontoret, som år 1926 ännu ej organiserats såsom permanent institution.

Radiobyrån omfattade år 1926 fyra avdelningar och har numera sju avdelningar. Nyttillkomna äro rundradioavdelningen, radiolicensavdelningen och telegrafavdelningen. Antalet tjänstgörande har från 1926 till 1939 ökat från 13 till 41.

Trafikbyrån omfattar för närvarande inberäknat militäravdelningen sex avdelningar. Av dessa återfunnos år 1926 två avdelningar å dåvarande administrativa byrån och tre å trafikbyrån. Den år 1926 befintliga gemensamma personal- och trafikavdelningen har numera uppdelats på två avdelningar. Antalet tjänstgörande vid de avdelningar, som nu tillhöra trafikbyrån, har sedan år 1926 ökat från 38 till 57.

Sammanlagt för alla byråer har antalet avdelningar från år 1926 till år 1939 ökat från 24 till 34 och antalet tjänstgörande från 238 till 475 eller — om kabelkontoret medräknas — till 562.

Lönekostnad för det nuvarande styrelseorganet. Lönekostnaden för den nuvarande styrelseorganisationen framgår av efterföljande översikt. I densamma har medtagits generaldirektören, chefer och avdelningschefer å de olika byråerna samt dessutom de biträdande tjänstemän i lägst 21:a lönegraden, som ej förestå några särskilda avdelningar. Kabelkontoret har ej medräknats. För de olika befattningshavarna har angivits lön enligt högsta löneklassen i vederbörande lönegrad exkl. rörligt tillägg. I de fall, då tjänsteman är förordnad i högre lönegrad, har angivits det tillägg till lönen inom vederbörandes egen lönegrad, som motsvarar utgående vikariatsersättning.

Byrå resp. avdelning	Befattning	Lönegrad	Lön	Vikariatsersättning
—	Generaldirektör	C 15	kr. 26.000	kr. —
<i>Ekonomi- och kanslibyrå</i>	Byråchef	A 30	13.500	—
Kansliavd.	T. f. sekreterare (aktuarie)	A 24/21	9.030	566
Juridisk och administrativ avd.	{ Byrådirektör	A 28	12.495	—
	{ Sekreterare	A 24	10.515	—
Abonnemangsavd.	Sekreterare	A 24	10.515	—
Pensions- och sjukvårdsavd.	Sekreterare	A 24	10.515	—
Statistisk avd.	{ Sekreterare	A 26	11.505	—
	{ Notarie	A 21	9.030	—
Kassa- och bokföringsavd.	{ Kameralintendent	A 26	11.505	—
	{ Huvudkassör	A 21	9.030	—
Revisionsavd.	{ T. f. överkontrollör (förste kontrollör)	A 24/22	9.525	438
	{ Förste kontrollör	A 22	9.525	—
	{ Revisorer, 2 st.	A 21	18.060	—
	Summa för ekonomi- och kansli- byrå	—	144.750	1.004
<i>Förrådsbyrå</i>	Byråchef	A 30	13.500	—
Expeditions- och förvaltningsavd.	Förrådskamrer	A 24	10.515	—
Inköpsavd. (linjemateriel m. m.)	{ Sekreterare	A 24	10.515	—
Inköpsavd. (blanketter m. m.)	{ Notarie	A 21	9.030	—
Kansliavd.	Notarie	A 21	9.030	—
Teknisk avd.	T. f. sekreterare (notarie)	A 24/21	9.030	566
	Förste byråingenjör	A 27	12.000	—
	Summa för förrådsbyrå	—	73.620	566

Byrå resp. avdelning	Befattning	Lönegrad	Lön	Vikariats- ersättning
			kr.	kr.
<i>Linjebyrån I: förvaltnings- och byggnadsavd.</i>	Byråchef	A 30	13.500	—
	Byrådirektör	A 28	12.495	—
Förvaltnings- och byggnadsavd.	Förste byråingenjör	A 27	12.000	—
	Sekreterare	A 24	10.515	—
	T.f. linjeingenjör (avdelningsing.)	A 26/22	9.525	876
Arbetsundersökningsavd.	T.f. byrådirektör (förste linjeing.)	A 28/27	12.000	237
	Sekreterare	A 24	10.515	—
Personalavd.	Notarie	A 21	9.030	—
	Summa för linjebyrån I: förvaltnings- och byggnadsavd. ¹⁾ ...	—	89.580	1.113
<i>Linjebyrån II: de tekniska avd.</i>	Förste byrådirektör	A 30	13.500	—
Kansli- och trafikteknisk avd.	Sekreterare	A 24	10.515	—
	Överkontrollör	A 24	10.515	—
	Byrådirektör	A 28	12.495	—
	T.f. förste byråing. (byråing.) ...	A 27/26	11.505	219
Konstruktionsavd.	T.f. byråingenjör (avdelningsing.)	A 26/22	9.525	876
	T.f. byråingenjör (ingenjörsass.)	A 26/20	8.550	1.132
	Avdelningsingenjör	A 22	9.525	—
	Ingenjörsassistenter, 2 st.	A 20	17.100	—
	Byrådirektör	A 28	12.495	—
Stationsavd.	Byråingenjör	A 26	11.505	—
	Avdelningsingenjör	A 22	9.525	—
	Ingenjörsassistent	A 20	8.550	—
	Förste byråingenjör	A 27	12.000	—
Provningsanstalt	Förste byråingenjörer, 2 st. ...	A 27	24.000	—
	Byråingenjör	A 26	11.505	—
	Byrådirektör ²⁾	A 28	12.495	—
	Förste byråingenjör	A 27	12.000	—
Transmissionsavd.	T.f. byråingenjör (avdelningsing.)	A 26/22	9.525	876
	T.f. byråingenjör (ingenjörsass.)	A 26/20	8.550	1.132
	Avdelningsingenjör ³⁾	A 22	9.525	—
	Ingenjörsassistenter, 2 st.	A 20	17.100	—
	Summa för linjebyrån II: de tekniska avdelningarna	—	262.005	4.235
<i>Radiobyrån</i>	Byråchef	A 30	13.500	—
Kansliavd.	Sekreterare	A 24	10.515	—
Kassa- och bokföringsavd.	Kontrollör	A 20	8.550	—
Fartygsstationsavd.	Byrådirektör	A 28	12.495	—

1) Dessutom vid en provisorisk luftskyddsavdelning en tf. överkontrollör (kontrollör A 24/20).

2) Såsom chef för kabelkontoret tf. linjedirektör (A 30/28).

3) Tillhör egentligen kabelkontoret.

Byrå resp. avdelning	Befattning	Lönegrad	Lön	Vikariats- ersättning
			kr.	kr.
Landstationsavd.	{Byrådirektör	A 28	12.495	—
	{Linjeingenjörer, 2 st.	A 26	23.010	—
Rundradioavd.	{Förste byråingenjör	A 27	12.000	—
	{Byråingenjörer, 3 st.	A 26	34.515	—
Telegrafavd.	Sekreterare	A 24	10.515	—
Radiolicensavd.	Kontrollör	A 20	8.550	—
	Summa för radiobyran	—	146.145	—
Trafikbyrån	Byråchef	A 30	13.500	—
Personalavd.	{Sekreterare	A 26	11.505	—
	{Notarie	A 21	9.030	—
Trafikavd.	{Sekreterare	A 24	10.515	—
	{Förste kontrollör	A 22	9.525	—
Utrikesavd.	{Förste sekreterare	A 27	12.000	—
	{Notarier, 2 st.	A 21	18.060	—
Utländsk kontrollavd.	{Sekreterare	A 26	11.505	—
	{Aktuarie	A 21	9.030	—
Undervisningsanstalt	Byrådirektör	A 28	12.495	—
	Summa för trafikbyrån	—	117.165	—
	Totalsumma för styrelsen	—	859.265	6.918

Distriktsförvaltningarna.

De sakkunniga övergå härefter till en redogörelse för den nuvarande organisationen av distriktsförvaltningarna vid telegrafverket, vilka närmast under telegrafstyrelsen handlägga telegrafverkets angelägenheter. Enligt vad förut nämnts äro dock från distriktsförvaltningarna undantagna dels huvudförrådet i Älvsjö, radiostationerna och kabelkontoret, vilka sortera direkt under bestämda byråchefer i styrelsen, dels också telegrafverkets verkstad i Ny-näshamn, som förestås av en verkstadsdirektör, vilken själv föredrar sina ärenden i styrelsen.

Antalet distriktsförvaltningar är sex med säten i Malmö, Göteborg, Norrköping, Stockholm, Gävle och Sundsvall. De olika distriktens utsträckning framgår av kartan å sid. 40.

Distriktsförvaltningarna ha två likställda chefer, en linjedirektör (A 30) och en trafikdirektör (A 29), vilka förestå var sin av distriktsförvaltningens linje- respektive trafikavdelning. Linjeavdelningen omfattar dels linjedistriktsbyrån, dels all personal inom distriktet, anställd huvudsakligen för anläggning och underhåll samt därmed sammanhängande arbeten och ärenden. Trafikavdelningen omfattar dels trafikdistriktsbyrån, dels stationernas huvudsakligen för telefon- och telegraftrafiken samt abonnemangsrörelsens handhavande sysselsatta personal.

Å *linjedistriktsbyrån* handläggas huvudsakligen ärenden, som angå telegrafverkets anläggnings- och underhållsarbeten, stationsbyggnader, förråd, fastigheter och förhyrda lokaler, tillsynen inom distriktet i tekniskt hänseende samt den vid distriktets linjeavdelning anställda personalen. Till varje distrikt hör ett distriktsförråd (i respektive Hässleholm, Göteborg, Norrköping, Stockholm, Gävle och Östavall).

Å *trafikdistriktsbyrån* handläggas huvudsakligen ärenden, som angå telefon- och telegraftrafiken samt telefonabonnemang, tillsynen över stationerna inom distriktet i administrativt och kameralt hänseende samt den vid distriktets trafikavdelning anställda personalen.

Undantagna från trafikdirektörens befäl äro de fyra s. k. *huvudstationerna*, nämligen Stockholms telefonstation med understationer, som förestås av en telefondirektör (C 7), Stockholms telegrafstation med understationer, som förestås av en telegrafdirektör (A 30), Göteborgs telefonstation med understationer, som förestås av en telefondirektör (A 30) samt Malmö telefon- och telegrafstation med understationer, som förestås av en telegrafdirektör (A 30). Telefondirektör och telegrafdirektör utöva inom sina respektive stationsområden trafikdirektörs befogenheter, dock icke kontrollen över abonnemangs rörelsen (abonnemangsgranskningen), som vad beträffar Stockholms telefonstation är förlagd till en särskild avdelning i styrelsen och vad angår Göteborgs och Malmö telefonstationer till vederbörande trafikdistriktsbyrå.

Eftersom fjärde distriktet (Stockholm) motsvarar Stockholms huvudstationsområde, finnes i detta distrikt icke någon trafikdirektör. Antalet trafikdirektörer utgör alltså endast 5.

Bland *linjedirektörens* viktigaste åligganden må anföras:

att uppgöra förslag att underställas styrelsen i fråga om arbeten, som å stationer och i telefonnätet erfordras för att nya abonnenter skola kunna emottagas,

att övervaka samtliga anläggnings- och underhållsarbeten inom distriktet och med uppmärksamhet tillse, att arbetena ordnas planmässigt och med fullt utnyttjande av arbetspersonal och materiel samt att stationer, telefonnät, linjer och ledningar städe befinna sig i fullgott skick såväl i tekniskt avseende som med hänsyn till trafikens krav,

att — såframt styrelsen icke i särskilt fall annorlunda förordnat — utöva tillsyn över och svara för underhållet av telegrafverkets fastigheter och förhyrda lokaler,

att tillse, att i distriktets förråd samt hos linjebefäl och å stationer befintliga inventarier väl förvaras och vårdas samt bokföras och redovisas i föreskriven ordning,

att antaga och avskeda arbetare vid linjeavdelningen under iakttagande av härutinnan gällande bestämmelser,

att utöva förmanskap över vid linjeavdelningen inom distriktet anställda tjänstemän och arbetare samt över trafikavdelningens personal så vitt angår

frågor, som falla under linjedirektörens avgörande, utfärda tjänstgöringsföreskrifter m. m.

Bland *trafikdirektörens* åligganden och befogenheter må framhållas:

att övervaka och ordna trafiken med särskilt iakttagande av att riks-, lands- och telegrafledningarna utnyttjas på förmånligaste sätt samt att anordningarna å stationerna äro för trafikens behov tillfredsställande,

att söka erhålla kännedom om förefintliga önskemål från allmänhetens sida rörande trafikförhållandena samt vidtagna de åtgärder, till vilka desamma anses böra föranleda,

att genom inspektioner och annorledes utöva tillsyn och kontroll över underlydande stationsföreståndares uppbörd, bokföring och redovisning av penningmedel,

att utöva kontroll över abonnemangsrörelsens handhavande vid stationerna,

att utöva förmanskap över den till trafikavdelningen inom distriktet hörande personalen,

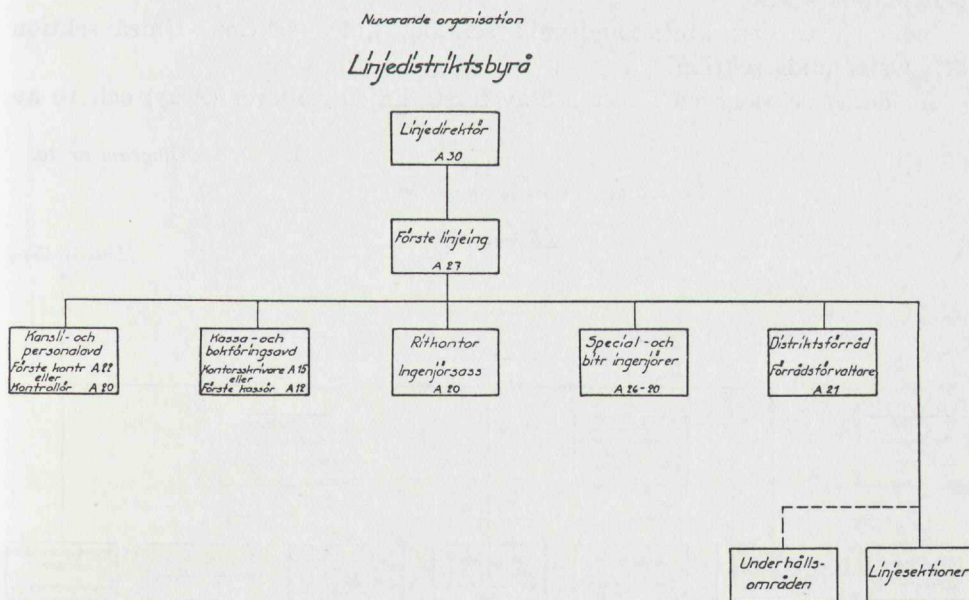
att antaga och entlediga sådan personal för skötsel av understationer, som i enlighet med av styrelsen fastställda grunder anställas genom kontrakt m. m.

Ett *intimt samarbete* åligger linje- och trafikdirektören i fråga om alla de ärenden, som beröra bådas arbetsområden.

Linjedistriktet. Linjedistriktets organisation är i huvudsak följande.

Såsom linjedirektörens närmaste man å linjedistriktetsbyrå (diagram nr 9) tjänstgör en förste linjeingenjör (A 27), vilken har hand om byråns och distriktets förvaltning och svarar för den tekniska granskningen av distriktets arbetsplan.

Diagram nr 9.

I övrigt är linjedistriktsbyrån uppdelad på följande olika avdelningar:

En kansli- och personalavdelning med en förste kontrollör (A 22) eller en kontrollör (A 20) såsom föreståndare.

En kassa- och bokföringsavdelning, som förestås av en kontorsskrivare (A 15) eller en förste kassör (A 12).

Ett ritkontor, vanligen med en ingenjörsassistent (A 20) såsom föreståndare.

En ingenjörsavdelning, omfattande en eller flera biträdande ingenjörer i linjeingenjör (A 26) eller ingenjörsassistent (A 20) tjänsteställning. I vissa fall är någon av dessa specialist på automatiseringsarbeten. Avsikten är, att den arbetsundersökningsavdelning, som i telegrafstyrelsen finnes inrättad å linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, skall kompletteras med en ingenjör å varje linjedistriktsbyrå för motsvarande arbetsuppgifter.

Ett distriktsförråd, som förestås av en förrådsförvaltare (A 21).

Varje linjedistrikt är uppdelat i *linjesektioner* (diagram nr 10). Dessa äro för närvarande:

inom första distriktet: Malmö stadssektion, Malmö stationer, Malmö landssektion, Hälsingborgs sektion, Kristianstads sektion och Växjö sektion,

inom andra distriktet: Göteborgs stadssektion, Göteborgs stationer, Göteborgs landssektion, Jönköpings sektion och Karlstads sektion,

inom tredje distriktet: Norrköpings sektion, Nässjö sektion, Södertälje sektion och Örebro sektion,

inom fjärde distriktet: Felbyrån, Stockholms stadssektion, Stockholms stationer och Stockholms landssektion,

inom femte distriktet: Gävle sektion, Uppsala sektion, Västerås sektion och Faluns sektion,

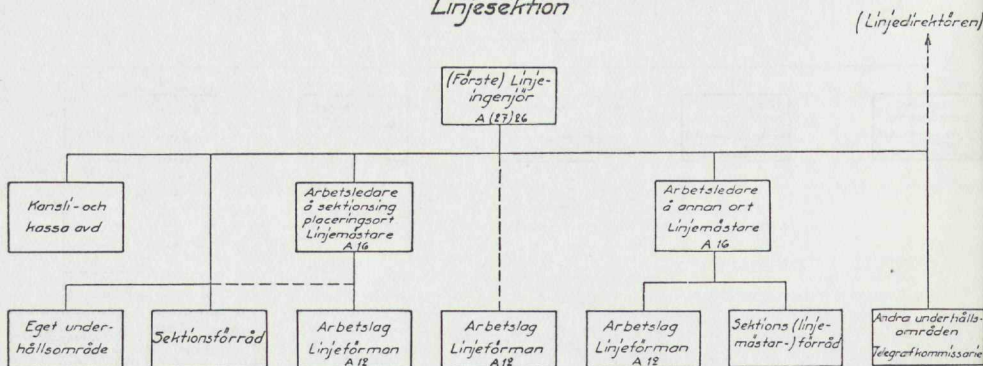
inom sjätte distriktet: Sundsvalls sektion, Luleå sektion, Umeå sektion och Östersunds sektion.

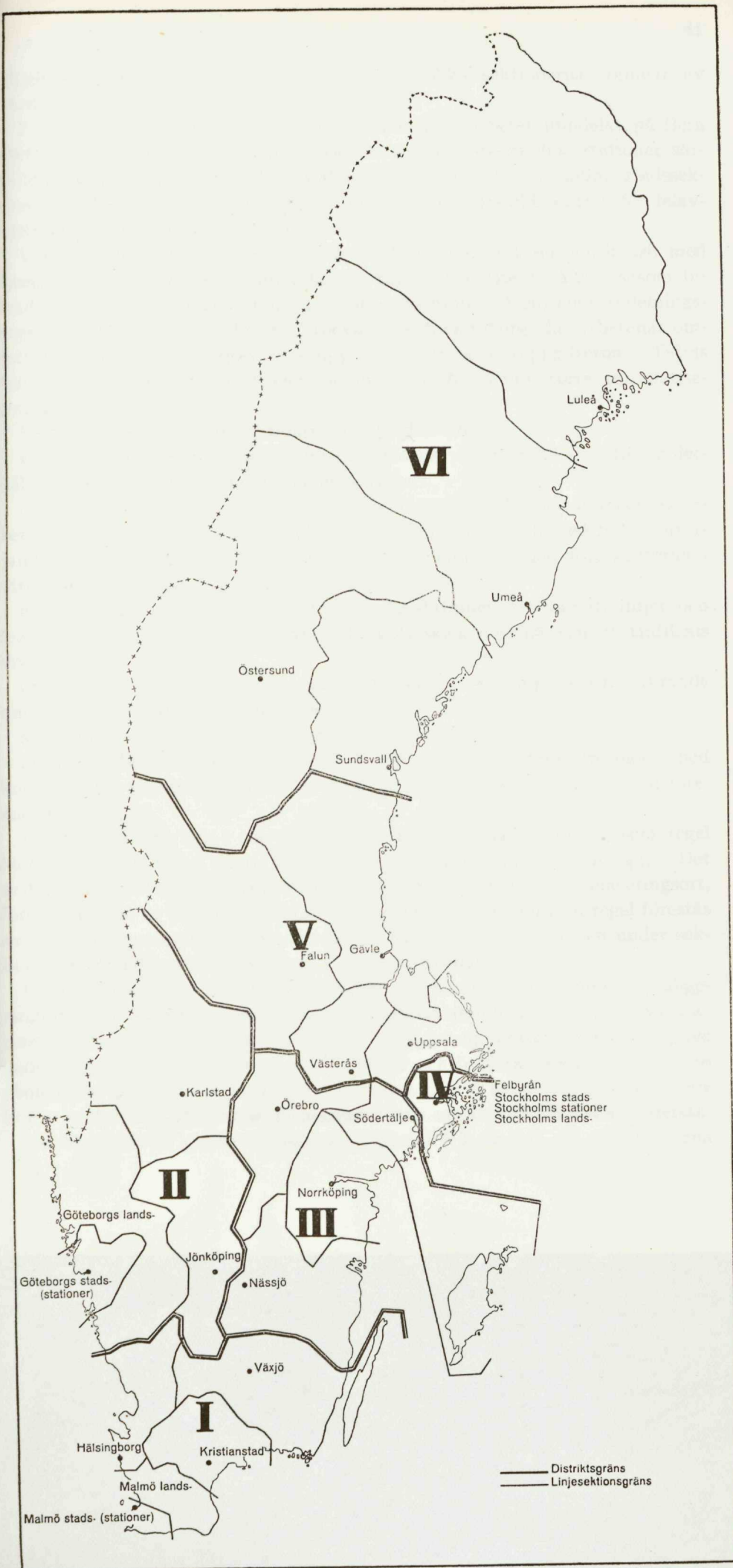
Av de 27 sektionerna förestås 8 av förste linjeingenjörer (A 27) och 19 av

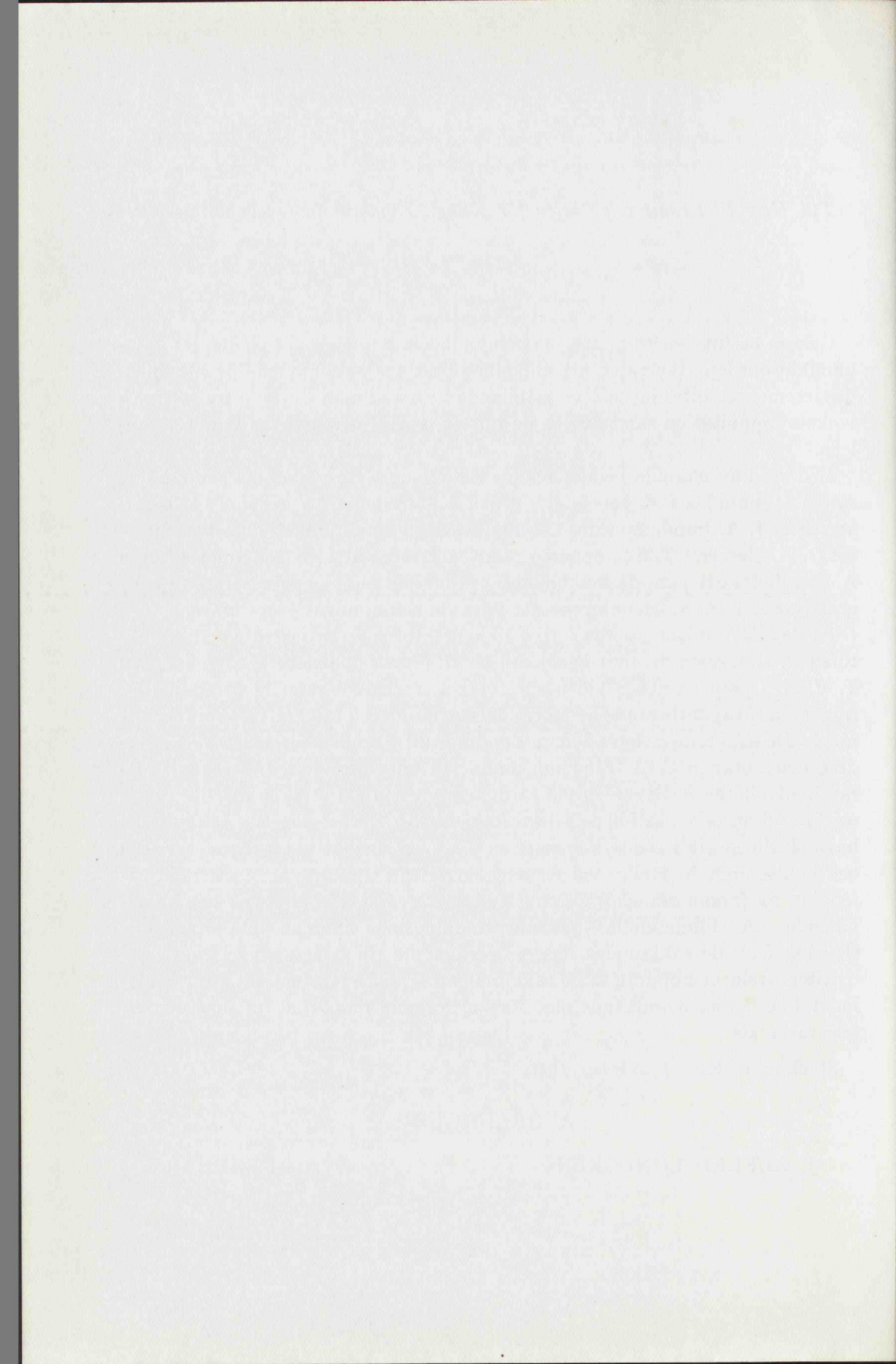
Diagram nr 10.

Nuvarande organisation

Linjesektion

linjeingenjörer (A 26). Omfattningen av de olika sektionerna framgår av kartan å sid. 40.

I några av de *geografiska* sektionsområdena är arbetet uppdelat på flera sektioner. Sålunda bilda Malmö, Göteborgs och Stockholms stationer särskilda sektioner inom respektive Malmö, Göteborgs och Stockholms stadssektionsområden, och felbyrån i Stockholm utgör en särskild sektion för felavhjälpning inom hela distriktet.

Varje sektionsföreståndare har till sitt förfogande ett sektionsskansli med kassa samt en ingenjör, i allmänhet en ingenjörsassistent (A 20), såsom biträde. Å vissa sektioner finnas även linjeingenjörer (A 26) eller avdelningsingenjörer (A 22). Så är fallet i Stockholm och Göteborg, där arbetenas omfattning ha nödvändiggjort viss uppdelning av arbetsuppgifterna. Tidvis tjänstgör även å andra sektioner linjeingenjör (A 26) vid större automatiseringsarbeten.

Sektionsföreståndarens viktigaste åligganden äro:

att uppgöra och underställa linjedirektörens prövning förslag till underhålls- och anläggningsarbeten inom sektionen,

att leda och övervaka honom anförtrodda underhålls- och anläggningsarbeten och tillse, att de ordnas och utföras planmässigt och med fullt utnyttjande av arbetspersonal och materiel samt i enlighet med föreskrifterna i särskilda instruktioner,

att inför linjedirektören ansvara för att stationer, telefonnät, linjer och ledningar äro väl underhållna samt i fullgott skick med hänsyn till trafikens krav,

att tillhandaga allmänheten och stationerna med upplysningar rörande underhålls- och anläggningsarbeten,

att i mån av behov antaga tillfälliga linjearbetare,

att utöva befälet över den inom sektionen placerade linjepersonalen med undantag för personal, avsedd för underhållsområde, som ej av honom förestås m. m.

Linjesektionerna äro i sin tur uppdelade i underhållsområden, som regel omfattande ett men i några fall två redovisningsområden (se sid. 43). Det underhållsområde, inom vilket sektionsföreståndaren har sin placeringsort, förestås i regel av denne, medan övriga underhållsområden som regel förestås av telegrafkommissarier. De sistnämnda sortera därvid antingen under sektionsföreståndaren eller direkt under linjedirektören.

Underhållsområdes föreståndare åligger att handhava dels mindre anläggningsarbeten, såsom framdragande av enstaka abonnentledningar från närmaste station och uppsättning eller flyttning av apparater, dels det dagliga underhållet, d. v. s. underhåll av apparater och batterier å stationer och hos abonnenter samt avhjälpande av fel å ledningar. För dessa arbetens utförande finnes under föreståndarens förmannskap på vissa stations- eller understationsorter anställd särskild reparatörspersonal. I de fall, då reparatörerna

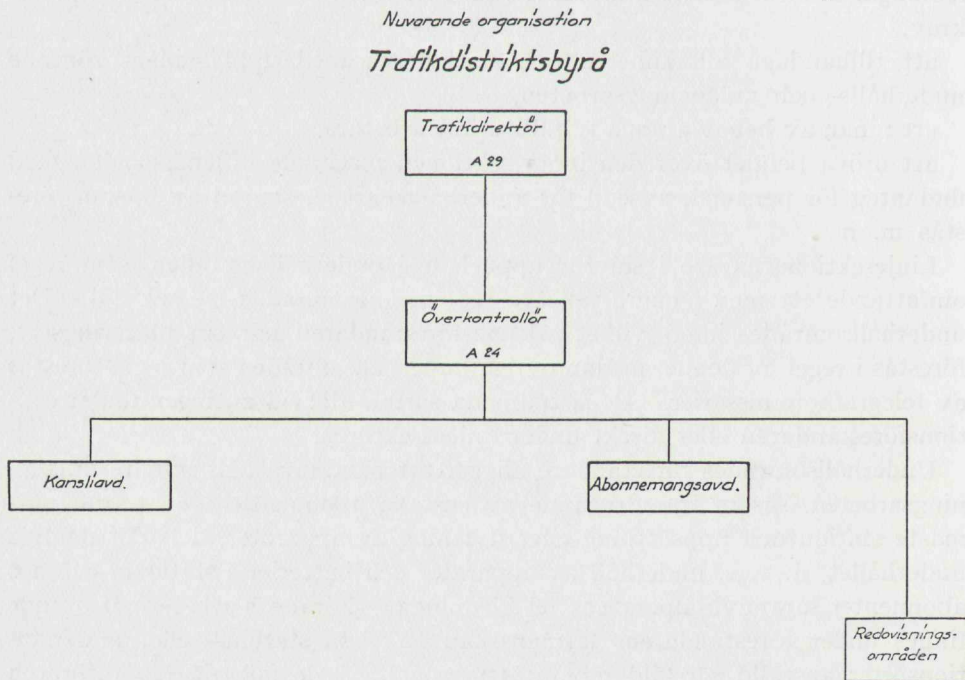
icke medhinna arbetet, äger underhållsområdets föreståndare hos sektionsföreståndaren erhålla det ytterligare arbetsbiträde, som kan anses erforderligt.

För utförande av de större anläggnings- och underhållsarbeten, som förekomma inom sektionen, såsom anläggning av stationer och ledningar, framdragande av kablar, insättande av växelbord m. m., biträdes sektionsföreståndaren av arbetsledare, vilka kunna vara placerade å olika orter inom sektionen. Arbetsledarna äro i allmänhet linjemästare (A 16). För mera tekniskt krävande arbeten tjänstgöra emellertid även i vissa fall ingenjörssassistenten (A 20) såsom arbetsledare, vanligen dock endast temporärt.

Arbetsledare har till sitt förfogande ett sektions- eller linjemästarförråd, av vilka sålunda flera kunna finnas inom en och samma sektion, om arbetsledare äro placerade på olika orter. Det sektionsförråd, som är beläget å sektionsingenjörens placeringsort, förestås som regel av denne. På plats för distriktsförråd användes emellertid detta som sektionsförråd, vilket dock ej hindrar, att även sådana sektioner kunna ha särskilda specialförråd. Under arbetsledarna sortera arbetslagen, vilka ledas av linjeförmän (A 12). Då så befinnes lämpligt, kan arbetslag även sortera direkt under sektionsingenjören.

Trafikdistrikten. Trafikdirektören har såsom närmaste man å trafikdistriktsbyrån (diagram nr 11) en överkontrollör (A 24). I övrigt arbetar byrån på tvenne avdelningar, en kansliavdelning och en abonnemangsavdelning. Den

Diagram nr 11.

sistnämnda avdelningen handhar kontrollen över abonnemangsrörelsen vid distriktets stationer samt ärenden rörande samtalsräkning och revision. Å varje byrå finnas i allmänhet placerade två förste telegrafassistenter (A 17) och en telegrafassistent (A 15), av vilka som regel två tjänstgöra å kansliavdelningen och en å abonnemangsavdelningen.

Trafikdistrikten äro indelade i *redovisningsområden*, vart och ett med sin centralstation. Fyra av dessa redovisningsområden förestås såsom förut nämnts av telefon- eller telegrafdirektörer, som icke sortera under vederbörande trafikdirektör utan i stället för denne ingå i distriktsförvaltningen vid handläggningen av ärenden, som röra deras respektive stationsområden. Samtliga övriga redovisningsområden, till antalet 126, förestås av telegrafkommis-sarier. Ett av sistnämnda områden, nämligen Göteborgs, omfattar endast en telegrafstation med understationer, under det att alla övriga omfatta en för telefon och telegraf gemensam centralstation med understationer.

Telegrafkommisarierna äro med hänsyn till den relativa betydelsen av respektive områden placerade i sju olika löneklasser, nämligen 12 kommissarier av klass 1 A (A 26), 24 kommissarier av klass 1 B (A 24), 20 kommissarier av klass 2 (A 22), 23 kommissarier av klass 3 (A 20), 22 kommissarier av klass 4 (A 18), 14 kommissarier av klass 5 (A 17) och 11 kommissarier av klass 6 (A 15).

Centralstationen är förlagd till den i fråga om såväl telefon- som telegraftrafik mest betydande orten inom redovisningsområdet. Centraltelefonstationen är dels en knutpunkt för telefontrafiken inom redovisningsområdet, dels förmedlingsställe för telefontrafiken med övriga redovisningsområden, varför också flertalet av de redovisningsområdet berörande riksledningarna ingå dit och växelbord för olika slag av telefonexpedition där finnas. Telegrafstationen är förmedlingsställe för telegraftrafiken inom, från, till och genom redovisningsområdet; dit ingå erforderliga telegrafförbindelser, och där finnas de för telegrambefordringen behövlige telegrafapparaterna. Till centralstationen är den för redovisningsområdets förvaltning erforderliga kansliavdelningen förlagd.

Redovisningsområdets chef (telefondirektören, telegrafdirektören eller telegrafkommisarien) åligger i huvudsak:

- att följa telefon- och telegraftrafiken inom området,
- att övervaka, att redovisningsområdets förvaltning äger rum i enlighet med de av styrelsen utfärdade bestämmelserna,
- att ansvara för bokföringen och redovisningen av alla inom redovisningsområdet inflytande eller av honom eljest i tjänsten uppburna medel ävensom för vården av stationens eller andra telegrafverkets åt honom anförtrodda tillhörigheter,
- att fördela vid stationen förekommande arbete bland stationspersonalen på sätt för tjänsten befinnes lämpligt,
- att tillhandagå allmänheten med upplysningar rörande telefonabonnemang och därmed i samband stående ärenden,

att utöva befälet över den inom redovisningsområdet placerade trafikpersonalen,

att inspektera underlydande stationer (telegrafkommissarie måste dock härtill äga trafikdirektörs tillstånd),

att antaga telefonelever (telegrafkommissarie måste dock inhämta trafikdirektörs bemyndigande härtill),

att anställa telegrambärare till det av styrelsen bestämda antalet,

att, därest stationsföreståndaren tillika är underhållsområdets föreståndare, iakttaga de föreskrifter, som gälla för sådan, eller i annat fall övervaka, att fel å ledningar och apparater eller andra hinder för trafiken omedelbart anmälas för underhållsområdets föreståndare samt att i fråga om inom redovisningsområdet förekommande underhålls- och anläggningsarbeten samarbeta med underhållsområdets föreståndare.

Understationerna i ett redovisningsområde bestå i främsta rummet av *växelstationer*, ofta i förening med *telegramexpedition*, d. v. s. understation för expediering per telefon av såväl avgående som ankommande telegram med redovisningsområdets telegrafstation, eller någon gång i förening med *telegraminlämningsställe*, d. v. s. understation för expediering per telefon av enbart avgående telegram, som där inlämnas, till telegrafstationen. Så gott som alltid är varje växelstation dessutom förenad med *allmän samtalsstation*, d. v. s. försedd med en eller flera telefonapparater tillgängliga för allmänheten mot särskild avgift (apparatavgift). Övriga understationer äro dels *filialtelegrafstationer*, d. v. s. understationer med telegrafutbildad personal och avsedda för expedition av avgående, understundom också ankommande telegram och som regel telegrafiskt förbundna med redovisningsområdets telegrafstation, dels telegramexpeditioner, telegraminlämningsställen och allmänna samtalsstationer utan samband med växelstation. Om allmän samtalsapparat är uppsatt utanför central- eller växelstations lokala nät, benämnes den *fristående samtalsstation*.

Större manuella växelstationer förestås i ungefär ett hundratal fall av vid telegrafverket anställda telefonister (telefoniststationer); det största antalet manuella växelstationer förestås emellertid av kontraktsanställda växelstationsföreståndare. Vid stationer med minst 35 huvudabonnemang utses och avlönas dessa föreståndare av telegrafverket; vid mindre stationer utses de och avlönas till huvudsaklig del av abonnenterna. I båda fallen regleras deras förhållande till telegrafverket genom särskilda kontrakt.

Rörande skötseln av telegramexpedition, telegraminlämningsställe och sådan allmän samtalsstation, som icke är förlagd till central- eller telefoniststation, uppgöres särskilda kontrakt med den växelstationsföreståndare eller annan person, som åtagit sig att fullgöra med sådan station förbundna åligganden.

Antalet understationer av olika slag uppgick vid 1939 års utgång till 5.937 växelstationer, varav 514 automatiska stationer, 790 fristående samtalssta-

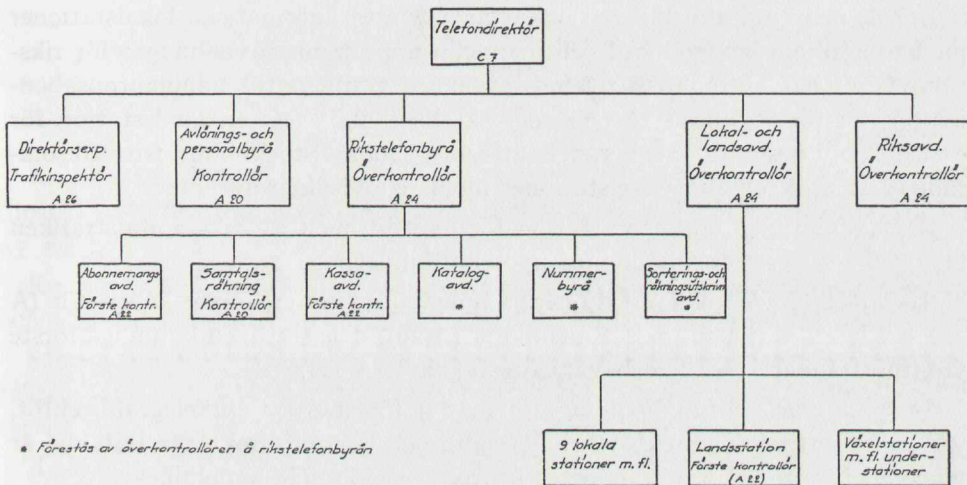
tioner, i huvudsak belägna i de mera glest befolkade delarna av landet, 17 filialtelegrafstationer, varav 12 i Stockholm, samt 2.235 telegramexpeditioner och 72 telegraminlämningsställen med eller utan förening med växelstation. Såsom exempel å organisationen vid centralstationerna torde få anföras dels två huvudstationer (Stockholms telefonstation och Stockholms telegrafstation), dels icke-huvudstationer.

Stockholms telefonstation (diagram nr 12) förestås av en telefondirektör (C 7). Arbetet vid stationen är organiserat på fem huvudavdelningar, nämligen en direktörsexpedition med en trafikinspektör (A 26) såsom föreståndare, en

Diagram nr 12.

Nuvarande organisation

Stockholms telefonstation

personal- och avlöningsbyrå med en kontrollör (A 20) såsom föreståndare, en rikstelefonbyrå med en överkontrollör (A 24) såsom föreståndare samt — för telefontrafiken — en lokal- och landsavdelning samt en riksavdelning, var och en med en överkontrollör (A 24) såsom föreståndare.

Trafikinspektören å direktörsexpeditionen tjänstgör såsom telefondirektörens närmaste man och verkställer trafiktekniska utredningar av olika slag. Såsom biträde å expeditionen tjänstgör en förste telegrafassistent (A 17).

Rikstelefonbyrån mottager från allmänheten anmälningar om nyteckningar, förändringar, flyttningar och annulleringar av telefonabonnemang, utfärdar arbetsorder å samt verkställer debitering av avgifter för förekommande arbeten, bestämmer med ledning av samtalsräkningen abonnenternas abonnemangsklass, verkställer sortering av telefon- och telegramspekifikationer på olika abonnenter samt ombesörjer inkasseringen av abonnenternas avgifter.

Dessutom utföres å byrån redigeringsarbetet för rikstelefonkatalogens Stockholmsdel samt nummerbyråarbetet. Byråns arbete bedrives på i huvudsak sex avdelningar, nämligen en abonnemangsavdelning, som förestås av en förste kontrollör (A 22), en samtalsräkningsavdelning, som förestås av en kontrollör (A 20), en kassaavdelning, som förestås av en förste kontrollör (A 22), samt en katalogavdelning, en nummerbyrå och en sorterings- och räkningsutskrivningsavdelning, vilka tre sistnämnda avdelningar förestås direkt av överkontrollören å rikstelefonbyrån. Såsom biträdande tjänstemän å de olika avdelningarna å rikstelefonbyrån tjänstgöra bland annat en kontrollör (A 20) samt flera förste telegrafassistenter (A 17).

Telegrafstationen i Stockholm ombesörjer icke inkasseringen från abonnenterna av telegramavgifterna för intelofonerade och räkningsförda telegram. Specifikationerna till sådana telegram överlämnas i stället till rikstelefonbyrån för sortering å olika abonnenter samt inkassering.

Lokal- och landsavdelningen omfattar *dels* åtta automatiska lokalstationer med tillhörande kontrollbord och manuella uppsättningsavdelningar för rikssamtal, en halvautomatisk telefonstation för trafiken till namnanropsabonnenter, en förmedlingsbyrå och en s. k. telefonkö, *dels* en landsstation för expedition av samtal med växelstationerna inom Stockholms fritrafiksområde, *dels slutligen* alla växelstationer inom redovisningsområdet.

Riksavdelningen omfattar station för expeditionen av rikssamtalstrafiken från, till och över Stockholm med in- och utlandet.

Såsom befäl vid telefonstationerna tjänstgöra *dels* en förste kontrollör (A 22) vid landsstationen, *dels* kontrollörer (A 20), *dels* slutligen kvinnliga förste vaktföreståndare (A 12) och vaktföreståndare (A 11).

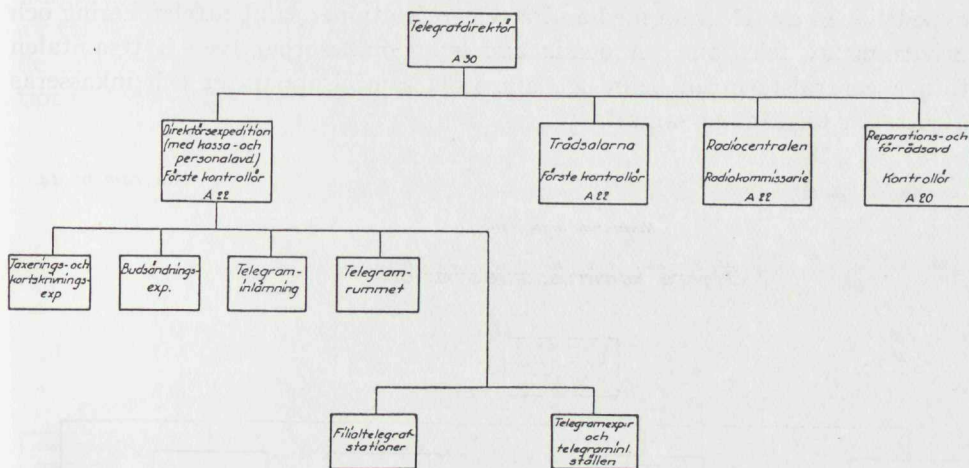
Stockholms telegrafstation (diagram nr 13) förestås av en telegrafdirektör, vilken liksom telefondirektören i Göteborg och telegrafdirektören i Malmö är placerad i lönegrad A 30. Arbetet bedrives på följande avdelningar:

En direktörsexpedition med tillhörande kassa- och personalavdelning med en förste kontrollör (A 22) såsom föreståndare. Samme förste kontrollör förestår även en taxerings- och kortskrivningsexpedition (för utställande av specifikationer å abonnenterna av intelofonerade och räkningsförda telegram), en budsändningsexpedition för utsändning av ankommande telegram till adressaterna, en telegraminlämning (för mottagande av direkt å stationen inlämnade telegram) och ett telegramrum (för mottagande av intelofonerade telegram från abonnenter, telegramexpeditioner och telegraminlämningsställen). Under direktörsexpeditionen sortera dessutom filialtelegrafstationerna i Stockholm, som förestås av förste telegrafexpeditörer (A 12), samt övriga understationer (telegramexpeditioner och telegraminlämningsställen).

Trådsalarna för expedition med in- och utlandet av telegram per tråd. Avdelningen förestås av en förste kontrollör (A 22), vilken vid sin sida har bland annat ytterligare en tjänsteman i samma lönegrad.

Nuvärande organisation

Stockholms telegrafstation

Radiocentralen för expedition med utlandet av telegram över de fasta radiostationerna i Enköping, Karlsborg och Varberg. Radiocentralen förestås av en radiokommissarie (A 22).

En reparations- och förrådsavdelning, som förestås av en kontrollör (A 20) och vars övriga personal tillhör linjedistriktet.

Såsom arbetsbefäl å olika avdelningar tjänstgöra kontrollörer (A 20), förste telegrafassistenter (A 17), kontorsskrivare (A 15) och förste telegrafexpeditörer (A 12).

Andra centralstationer än huvudstationerna (diagram nrs 14 och 15) förestås av telegrafkommissarier.

Med undantag för Göteborgs telegrafstation, som endast omfattar telegraf-rörelse, är centralstations arbete fördelat på en abonnemangs-, kassa- och kansliavdelning, en telegrafavdelning, en telefonavdelning samt den s. k. undersökningen.

Abonnemangs-, kassa- och kansliavdelningen handhar arbetet med abonnemangsrörelsen, uppbörd och redovisning samt andra arbeten, som sammanhänga med förvaltningen.

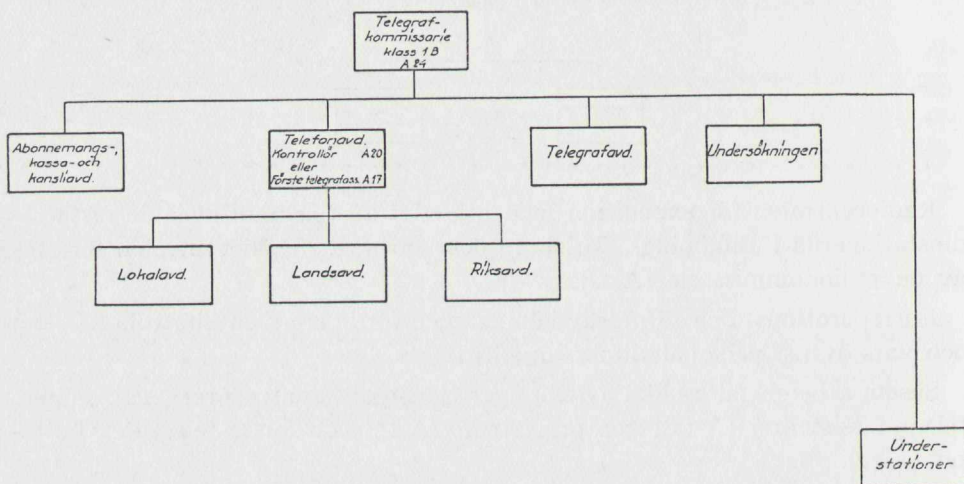
Telefonavdelningen sköter samtalsväxlingsarbetet. Vid större stationer är telefonavdelningen uppdelad på en lokalavdelning för växlingen av lokala samtal, en landsavdelning för växlingen av samtal med underlydande växelstationer samt en riksavdelning för växlingen av avgiftsbelagda samtal (riks-samtal). Vid mindre stationer är som regel lokal- och landsavdelningen gemensam.

Telegrafavdelningen handhar mottagandet av telegram från allmänheten, antingen direkt inlämnade å stationen, i vilket fall avdelningen jämväl inkasserar telegramavgifter, eller intelefonerade från abonnenter, telegramexpeditioner och telegraminlämningsställen. Avdelningen ombesörjer vidare expeditionen av telegram med andra telegrafstationer samt uttelefonering och utbärning av telegram. Å denna avdelning ombesörjas även hyttsamtalen från å centralstationen befintliga allmänna samtalsapparater och inkasseras avgifterna för sådana samtal.

Diagram nr 14.

Nuvarande organisation

Större kommissariestation

Undersökningen mottager anmälningar om och föranstaltar om avhjälpandet av fel å ledningar och apparater samt verkställer andra smärre arbeten såsom flyttningar av telefonapparater och uppsättning av apparater hos abonnenterna. Undersökningen sorterar under telegrafkommissarien endast i det fall, att denne är underhållsområdesföreståndare. Detta gäller för närvarande sammanlagt 96 kommissarier. Avdelningens personal (i allmänhet reparatörer) tillhör linjedistriktet.

Vid stationer av klass 1 A och de större stationerna av klass 1 B har telegrafkommissarien såsom biträde en manlig förste kontrollör (A 22), kontrollör (A 20) eller förste telegrafassistent (A 17), vilken som regel närmast under kommissarien för befäl över i första hand telefonavdelningen.

Övervakandet av telefonväxlingsarbetet m. m. å telefonavdelningen skötes vid mindre stationer av kommissarien men vid alla stationer av klass 1 A och 1 B samt vid flertalet stationer av klass 2 och några större stationer av klass

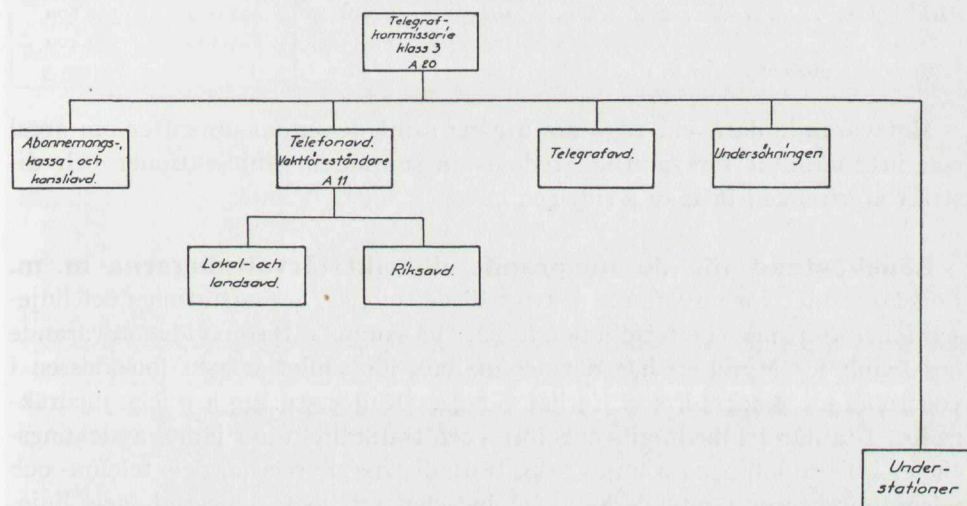
3 av särskild kvinnlig vaktföreståndare (A 11) eller någon gång förste vaktföreståndare (A 12).

Vid mindre stationer finnes icke någon skarp gräns mellan de olika avdelningarnas arbete. Kansligöromål fullgöras sålunda i viss utsträckning även av telegraf- eller telefonpersonal och telegrafgöromål av telefonpersonal. Vid de allra minsta stationerna får telegrafkommissarien själv deltaga i expeditorsarbetet å telegrafavdelningen.

Diagram nr 15.

Nuvarande organisation

Medelstor kommissariestation

Ökningen av distriktens arbetsuppgifter. Den kvantitativa utvecklingen av distriktsförvaltningarnas arbetsuppgifter kan lämpligen åskådliggöras genom den ökning, som från år 1925 till år 1939 ägt rum i antalet telefontationer, antalet telefonapparater och längden av mellanortsledning inom de olika distrikten.

Distrikt	Vid utgången av år	Antal telefontationer	Antal telefonapparater	Längd i km. av metalliska mellanortsledn.
Första distriktet (Malmö)	1925	620	79.700	61.600
	1939	928	149.800	137.500
	tillväxt i procent		+ 49.7	+ 88.0
Andra distriktet (Göteborg)	1925	675	76.900	62.600
	1939	1.202	172.000	141.400
	tillväxt i procent		+ 78.1	+ 123.7

Distrikt	Vid utgången av år	Antal telefonstationer	Antal telefonapparater	Längd i km. av metalliska mellanortsledn.
Tredje distriktet	1925	559	54.200	66.200
(Norrköping)	1939	1.020	112.300	145.600
tillväxt i procent		+ 82.5	+ 107.2	+ 119.9
Fjärde distriktet	1925	190	133.400	49.900
(Stockholm)	1939	199	256.500	89.300
tillväxt i procent		+ 4.7	+ 92.3	+ 79.0
Femte distriktet	1925	508	46.900	55.900
(Gävle)	1939	878	88.300	107.500
tillväxt i procent		+ 72.8	+ 88.3	+ 92.3
Sjätte distriktet	1925	2.004	31.500	56.600
(Sundsvall)	1939	2.628	66.300	103.100
tillväxt i procent		+ 31.1	+ 110.5	+ 82.2
Hela landet	1925	4.556	422.600	352.800
	1939	6.855	845.200	724.400
tillväxt i procent		+ 50.5	+ 100.0	+ 105.3

Motsvarande data vid 1939 års utgång samt dessutom uppgifter om areal och invånarantal för samtliga redovisningsområden, linjesektioner och distrikt återfinnas i bilagan å sid. 129.

Lönekostnad för de nuvarande distriktsförvaltningarna m. m.

Lönekostnaden för nuvarande distriktsförvaltningar, huvudstationer och linjesektioner återfinnes i efterföljande tablå. På samma sätt som vid motsvarande beräkning för styrelsen har därvid angivits lön enligt högsta löneklassen i vederbörande lönegrad exkl. rörligt tillägg. Kallortstillägg äro icke medräknade. I tablån ha medtagits dels linje- och trafikdirektörer jämte avdelningschefer i högre lönegrad å linje- resp. trafikdistriktsbyråerna, dels telefon- och telegrafdirektörer jämte deras avdelningschefer i högre lönegrad, dels linjesektionsföreståndare. Motsvarande kostnader för andra stationer än huvudstationer hava icke angivits, eftersom de sakkunniga icke funnit anledning föreslå några organisationsförändringar beträffande dessa stationer. De sakkunniga vilja dessutom framhålla, att de icke ingått på frågan om antalet biträdande tjänstemän i övrigt vid olika tjänsteställen, eftersom det ju måste förutsättas, att vederbörande chefer erhålla ett mot arbetets omfattning svarande antal biträdande tjänstemän i olika grader.

Distrikt	Lönegrad	Dyrort	Lön kr.
<i>Distriktsförvaltningen i Malmö.</i>			
Linjedirektör	A 30	F	12.825
Förste linjeingenjör	A 27	F	11.325
Kontrollör	A 20	F	7.875
Förrådsförvaltare	A 21	F	8.355

Distrikt	Lönegrad	Dyrort	Lön kr.
Trafikdirektör	A 29	F	12.315
Överkontrollör	A 24	F	9.840
Telegrafdirektör	A 30	F	12.825
Överkontrollör	A 24	F	9.840
Summa	—	—	85.200
<i>Distriktsförvaltningen i Göteborg.</i>			
Linjedirektör	A 30	G	13.050
Förste linjeingenjör ¹⁾	A 27	G	11.550
Förste kontrollör	A 22	G	9.075
Förrådsförvaltare	A 21	G	8.580
Trafikdirektör	A 29	G	12.540
Överkontrollör	A 24	G	10.065
Telefondirektör	A 30	G	13.050
Överkontrollörer, 2 st.	A 24	G	20.130
Summa	—	—	98.040
<i>Distriktsförvaltningen i Norrköping.</i>			
Linjedirektör	A 30	F	12.825
Förste linjeingenjör	A 27	F	11.325
Kontrollör	A 20	F	7.875
Förrådsförvaltare	A 21	F	8.355
Trafikdirektör	A 29	F	12.315
Överkontrollör	A 24	F	9.840
Summa	—	—	62.535
<i>Distriktsförvaltningen i Stockholm.</i>			
Linjedirektör	A 30	I	13.500
Förste linjeingenjör	A 27	I	12.000
Förste kontrollör	A 22	I	9.525
Förrådsförvaltare	A 21	I	9.030
Telefondirektör	C 7	I	15.000
Trafikinspektör	A 26	I	11.505
Överkontrollörer, 3 st.	A 24	I	31.545
Telegrafdirektör	A 30	I	13.500
Summa	—	—	115.605
<i>Distriktsförvaltningen i Gävle.</i>			
Linjedirektör	A 30	F	12.825
Förste linjeingenjör	A 27	F	11.325
Förste kontrollör	A 22	F	8.850
Förrådsförvaltare	A 21	F	8.355
Trafikdirektör	A 29	F	12.315
Överkontrollör	A 24	F	9.840
Summa	—	—	63.510

¹⁾ Upprätthålles för närvarande av en linjeingenjör.

Distrikt	Lönegrad	Dyrort	Lön kr.
<i>Distriktsförvaltningen i Sundsvall.</i>			
Linjedirektör	A 30	H	13.275
Förste linjeingenjör	A 27	H	11.775
Kontrollör ¹⁾	A 20	H	8.325
Förrådsförvaltare	A 21	H	8.805
Trafikdirektör	A 29	H	12.765
Överkontrollör	A 24	H	10.290
Summa	—	—	65.235
Summa för samtliga distrikt	—	—	490.125
Därav linje- och trafikdistriktsbyråer	—	—	362.730
Därav huvudstationer	—	—	127.395

Linjesektioner	Befattning	Lönegrad	Dyrort	Lön kr.
<i>Malmödistriktet.</i>				
Malmö stadssektion	Förste linjeingenjör	A 27	F	11.325
» stationer	Linjeingenjör	A 26	F	10.830
» landssektion	»	A 26	F	10.830
Hälsingborgs sektion	»	A 26	E	10.605
Kristianstads »	» ²⁾	A 26	C	10.155
Växjö »	»	A 26	C	10.155
Summa	—	—	—	63.900
<i>Göteborgsdistriktet.</i>				
Göteborgs stadssektion	Förste linjeingenjör	A 27	G	11.550
» stationer	» »	A 27	G	11.550
» landssektion	Linjeingenjör ²⁾	A 26	G	11.055
Jönköpings sektion	»	A 26	E	10.605
Karlstads »	»	A 26	F	10.830
Summa	—	—	—	55.590
<i>Norrköpingsdistriktet.</i>				
Norrköpings sektion	Linjeingenjör	A 26	F	10.830
Nässjö »	»	A 26	D	10.380
Södertälje »	»	A 26	F	10.830
Örebro »	»	A 26	F	10.830
Summa	—	—	—	42.870
<i>Stockholmsdistriktet.</i>				
Stockholms felbyrå	Förste linjeingenjör	A 27	I	12.000
» stadssektion	» »	A 27	I	12.000
» stationer	» »	A 27	I	12.000
» landssektion	Linjeingenjör	A 26	I	11.505
Summa	—	—	—	47.505

¹⁾ T. f. förste kontrollör (+ vikariatsersättning 256 kr.)

²⁾ Upprätthålles för närvarande av en ingenjörssassistent.

Linjesektioner	Befattning	Lönegrad	Dyrort	Lön kr.
<i>Gävledistriktet.</i>				
Gävle sektion	Linjeingenjör	A 26	F	10.830
Uppsala »	Förste linjeingenjör	A 27	F	11.325
Västerås »	Linjeingenjör	A 26	F	10.830
Faluns »	»	A 26	E	10.605
	Summa	—	—	43.590
<i>Sundsvallsdistriktet.</i>				
Sundsvalls sektion	Linjeingenjör	A 26	H	11.280
Östersunds »	»	A 26	H	11.280
Umeå »	» 1)	A 26	G	11.055
Luleå »	Förste linjeingenjör	A 27	H	11.775
	Summa	—	—	45.390
Summa för samtliga distrikt	—	—	298.845

1) Upprätthålles för närvarande av en ingenjörssassistent.

III. Önskemål och synpunkter beträffande behovet av organisationsförändringar.

Den starka utveckling, som telegrafverket undergått, har medfört sådan ökning också av styrelsens arbetsuppgifter, att detta menligt inverkat på vederbörande byråchefers möjligheter att ägna tillräcklig uppmärksamhet åt alla olika delar av sina verksamhetsområden. Eftersom centraliseringen av ärendenas avgörande till styrelsen i allt väsentligt under årens lopp bibehållits oförändrad, framstå i första hand vissa decentraliseringsåtgärder såsom påkallade för att lätta styrelsens arbete.

I fråga om ärendenas fördelning å olika byråer kan anmärkas, att ansamlingen av ärenden till vissa byråer kommit att bli alltför heterogen. Önskemål hava också vid skilda tillfällen framkommit om att handläggningen av personalfrågor skulle förläggas till en och samma byrå i stället för att ärendena, såsom för närvarande är fallet, i viss utsträckning handläggas parallellt å olika byråer.

En svaghet i nuvarande styrelseorganisation ligger vidare däri, att det för telegrafverkets ekonomiska resultat så viktiga kravet på löpande översikt av hushållningen med personal och materiel icke synes vara tillräckligt väl tillgodosett. Delvis sammanhänger detta med den inom styrelsen förekommande ganska stränga åtskillnaden mellan trafik- och linjeärenden, vilka handläggas å olika byråer.

Sistnämnda svaghet framträder med än större styrka i distriktsförvaltningarna med deras två jämställda chefer, en linjedirektör och en trafikdirektör, av vilka den ene skall handlägga förekommande frågor med anläggande av tekniska synpunkter o. dyl. och den andre huvudsakligen med anläggande av trafiksynpunkter. Den fortskridande tekniska utvecklingen har emellertid numera medfört, att det tekniska arbetet och trafikarbetet kommit att gripa allt närmare in i varandra och har gjort det svårare att behålla klara gränser mellan de båda avdelningarna inom en och samma distriktsförvaltning. Såsom exempel kan anföras, att mera omfattande tekniska arrangemang, som beröra linjedistriktet i form av ökade utgifter, vanligen medföra förenklad expedition och därmed lägre kostnader på trafiksidan. Omvänt kan det ofta vara möjligt att genom förändringar i expeditionen uppskjuta eller

undvika kostsamma tekniska arrangemang. Ett annat exempel är, att genom den fortgående automatiseringen av telefonstationerna manuell arbetskraft, telefonister, ersättes med maskiner. Maskinerna, som utföra samma arbete som telefonisterna, sortera i egenskap av tekniska kapaciteter under linjedirektören, medan deras arbete, d. v. s. kopplingar av samtal, alltjämt huvudsakligen faller inom trafikdirektörens verksamhetsområde.

Givetvis skall i alla sådana frågor samråd äga rum mellan linjedirektören och trafikdirektören, men det ligger i öppen dag, att ju flera frågor på detta sätt måste handläggas gemensamt, desto tyngre och mera tidsödande blir det löpande arbetet och desto omständligare måste expeditionsordningen bli vid utredning och handläggning av olika ärenden. Detta gäller icke blott distriktsförvaltningarna själva utan i återverkningarna även styrelsen, vilken i sista hand skall vara avgörande instans.

De oklara gränserna mellan linjedirektörens och trafikdirektörens befogenhetsområden medföra icke sällan oklarhet i första hand hos allmänheten men även inom telegrafverket, då det gäller att avgöra vilken av distriktsförvaltningens båda delar, som i en viss fråga är rätt forum. Resultatet blir vanligen, att båda avdelningarna bli inblandade, vilket kan förorsaka komplikationer och onödigt merarbete.

Rent generellt måste sägas, att de förvaltningsmässiga och ekonomiska synpunkterna vid distriktens skötsel säkerligen skulle bättre tillgodoses, om ansvaret låge på en hand i stället för på två. Om en sådan organisationsförändring genomfördes, skulle också med fördel beredandet och avgörandet av en del frågor, som nu behandlas centralt i styrelsen, kunna överflyttas till distriktsförvaltningarna, varigenom det förut angivna önskemålet om avlastning av arbete från telegrafstyrelsen skulle bli tillgodosett.

Slutligen har framhållits, att med den starka utvecklingen av telegrafverkets rörelse den nuvarande distriktsindelningen på sina håll kommit att förete bilden av förvaltningsmässigt och geografiskt alltför stora enheter, varför ifrågasatts en utökning av antalet distrikt.

Även från personalhåll hava inlägg gjorts i ovan berörda frågor. Sålunda uttalades vid kommenterandet av beslutet om de sakkunnigas tillkallande i telegraf- och telefonmannaförbundets facktidning bland annat följande:

»Avsaknaden av enhetlig ledning för distriktens arbeten har ofta vållat svårigheter även ur personalsynpunkt och det är ju så med dylikt att det ofta blir personalen som kommer i kläman, då enhetlig planering, enhetlig ordergivning etc. saknas. Den rivaliserande ställning de olika avdelningarna vid verket ofta intagit mot varandra har ibland kommit till uttryck på allt annat än behagligt sätt och försvårat arbetet. Ofta har man fått det intrycket att den ena handen icke vetat vad den andra gjort och t. o. m. att den ibland icke velat veta det eller helst velat ignorera det. Detta sagt icke enbart ur personalsynpunkt, men ur denna synpunkt har det ofta varit minst sagt otrevligt. Bara ett enda litet exempel. Då det har gällt telegrambärares fortsatta anställning och därmed förenade överförande från trafik- till linjeavdelning har man stött på stora svårigheter och en hel del av dessa ha bottnat i den ställning dessa avdelningar intagit oberoende av och mot varandra. Inte ens telegrafstyrelsen har riktigt kunnat

få bukt på detta missförhållande, därför att det bottnat i själva systemet för distriktens ledning och kanske också i viss mån i telegrafstyrelsens inre organisation. Telegrafstyrelsen strävar efter en decentralisering från styrelsen till distrikten och om detta medför en centralisering för varje distrikts vidkommande får man väl för de fördelar detta bör kunna medföra godtaga de eventuella nackdelar, som kunna följa med en decentralisering av ärenden från styrelsen. Det är nämligen annars så att ju mera personalärendena decentraliseras, ju större olikhet blir det i tillämpningen så vitt man icke kan få fram tillräckligt detaljerade bestämmelser. Det är ju emellertid möjligt att man i huvudsak avser andra angelägenheter än personalärenden, då man förordar decentralisering, men vi förmoda av vissa skäl att man också avser dem. Med den omfattning personalantalet nu antagit och den ökning, som väl säkerligen ytterligare torde komma att ske, torde vår gamla tanke på en särskild personalbyrå böra framföras och säkerligen skulle en hel del både ur humanitär, praktisk och ekonomiskt ändamålsenlig synpunkt vara att vinna på denna tankes förverkligande. Det är nämligen så nu, att de som ha arbetsplanering och allt dylikt om hand samtidigt ha personalfrågorna för den personal, som sysselsättes vid dessa arbeten. Undantag göres endast för sjukvårds- och pensionsfrågor, vilka handläggas av ekonomi- och kanslibyrån. Personalfrågan kommer därför oftast som ett mer eller mindre besvärligt merarbete för dem, vars huvuduppgift är en helt annan och de ha icke möjlighet att ägna dessa frågor den uppmärksamhet, som är av nöden. De kunna givetvis ännu mindre stimuleras att i högre grad än som är alldeles ofrånkomligt syssla med dessa frågor för att följa med den sociala utveckling, som också i så hög grad rör personalen och dess förhållanden.»

De sakkunniga vilja i detta sammanhang slutligen nämna, att från telegrafverkets tekniska tjänstemannaförening inkommit en den 15 juli 1940 dagtecknad skrift, i vilken på anförda skäl hemställes, att »vid uppgörande av förslag till ny organisation för telegrafverket, ingenjörer med examen från statens tekniska läroverk måtte komma till ökad användning inom telegrafverket genom tilldelande av ytterligare arbetsområden.»

I förbigående vilja de sakkunniga härtill blott anmärka, att eftersom prövning av de kompetensfordringar, som skola ställas på telegrafverkets befattningshavare av olika slag, icke kan anses ingå i de sakkunnigas uppdrag utan det måste ankomma på telegrafstyrelsen att själv taga ställning till frågor av denna art, ha de sakkunniga icke funnit skäl avge något särskilt förslag i anledning av den sålunda inkomna framställningen.

IV. De sakkunnigas utredningar, motiveringar och förslag.

De sakkunniga övergå härfter till framläggande av detaljerade förslag till förändringar i telegrafverkets organisation.

Allmänna grunder för telegrafverkets organisation.

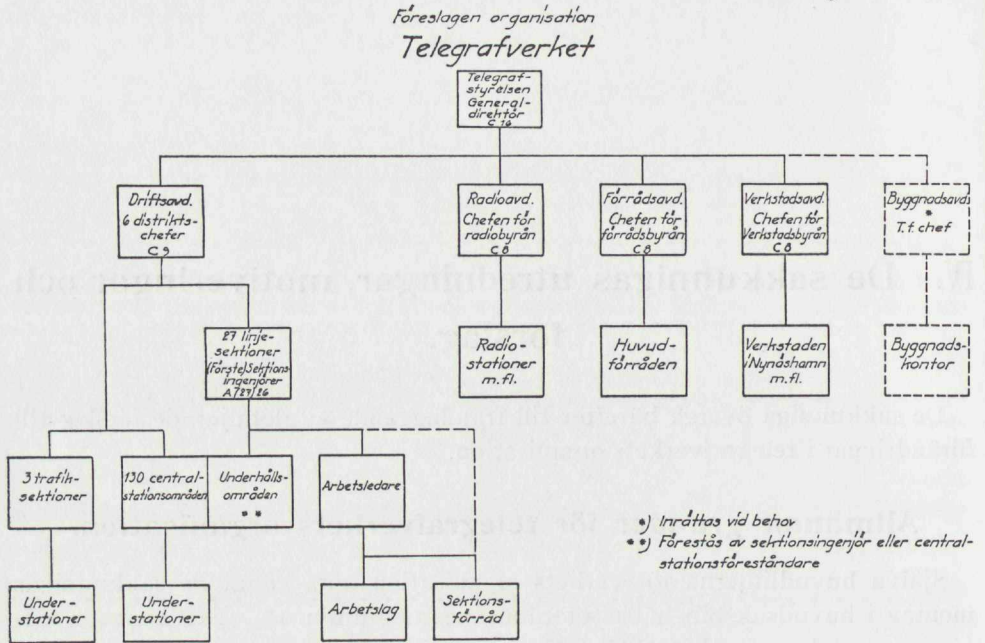
Själva huvudlinjerna för verkets organisation böra enligt de sakkunnigas mening i huvudsak bibehållas oförändrade (diagram nr 16). Den centrala ledningen av telegrafverket skall utövas av *telegrafstyrelsen*, medan skötseln av verkets rörelse och verksamhet, liksom för närvarande i stort sett är fallet, bör fördelas på följande huvudavdelningar, nämligen en avdelning för telefon- och telegrafväsendet, i det följande benämnd *driftsavdelningen*, en *radioavdelning* för radioväsendet, en *förrådsavdelning* för förrådsväsendet, en *verkstadsavdelning* för verkstadsväsendet samt — vid tillfällen eller för perioder, då så kräves — en *byggnadsavdelning*, organiserad efter varierande behov och avseende större nybyggnadsverksamhet.

Driftsavdelningen skall i förvaltningshänseende vara uppdelad på ett antal distrikt, vilkas chefer sortera under styrelsen med dess byråer såsom kollektivbegrepp. Distriktens chefer skola jämväl enligt styrelsens uppdrag handha huvudparten av nybyggnadsverksamheten.

Radioavdelningen med anläggningar, drift och personal skall vara underställd den ledamot av styrelsen, som är föredragande för ärenden rörande radioväsendet och såsom sådan chef för styrelsens radiobyrå.

Förrådsavdelningen med huvudförråden och deras personal skall vara underställd den ledamot av styrelsen, som är föredragande för ärenden rörande förrådsväsendet och såsom sådan chef för styrelsens förrådsbyrå.

Verkstadsavdelningen med huvudverkstadens m. fl. verkstäders anläggningar och drift samt personal skall vara underställd en verkstadsdirektör i styrelsen, vilken samtidigt är ledamot av styrelsen och föredragande för ärenden rörande verkstadsväsendet samt såsom sådan chef för styrelsens verkstadsbyrå, av praktiska skäl samordnad med chefskontoret vid huvudverkstaden i Nynäshamn.

För jämförelse med nuvarande organisation se diagram nr 1 sid. 15.

Frågan om vilka förråd och verkstäder, som skola tillhöra förråds- resp. verkstadsavdelningen, kommer att upptagas till prövning i det följande.

När nyanläggningar och förändringsarbeten till följd av sin storleksordning eller annan grund ej lämpligen kunna av styrelsen tilläggas distriktscheferna för utförande, skall en direkt under styrelsen sorterande *byggnadsavdelning*, omfattande ett eller flera byggnadskontor, vara inrättad. Den tillfälligt för viss period tillförordnade chefen för denna avdelning bör emellertid därvid — i viss mån analogt med vad som nu gäller för verkstadsdirektören — inträda såsom extra ledamot av styrelsen och föredragande av byggnadsavdelningen tillagda nybyggnadsärenden.

Omgestaltningen av styrelseorganet.

Telegrafverkets chef. Vid den ekonomiska och statsfinansiella storleksordning, som telegrafverket numera uppnått, och med hänsyn till den stora samhälleliga betydelsen och vikten av telegrafverkets trafik-, tekniska och kommersiella verksamhet kan enligt de sakkunnigas uppfattning anledning ej förefinnas att bibehålla den olikhet i löneställning, som hittills gällt för telegrafverkets chef i jämförelse med cheferna för statens vattenfallsverk och domänverket. Även generaldirektören och chefen för telegraf-

verket bör enligt de sakkunnigas uppfattning placeras i lönegrad C 16, varmed årslönen ökas från nuvarande 26.000 kronor till 30.000 kronor.

De sakkunniga vilja framhålla, att de här liksom i det följande i huvudsak anslutit sina förslag till gällande civila avlöningsreglemente. I den mån ändringar sedermera skulle komma att beslutas i detta reglemente och i befintliga befattningshavarkategoriernas inplacering i olika lönegrader böra alltså motsvarande förändringar även vidtagas i de av de sakkunniga föreslagna lönegradsplaceringarna.

Generaldirektörens ställföreträdare. De sakkunniga hava övervägt frågan om tillsättandet inom telegrafstyrelsen av en särskild souschef såsom generaldirektörens närmaste man, vilken skulle ha att i sådan egenskap i den omfattning, generaldirektören bestämde, biträda honom vid utövningen av hans ämbete och vid behov vara hans ställföreträdare. De sakkunniga hava emellertid kommit till den uppfattningen, att detta icke kan anses vara nödvändigt för beredande av lättnad i generaldirektörens arbetsuppgift. Befintligheten av en sådan tjänst kan också lätt innebära fara för tillkomsten i det praktiska arbetsförloppet av en mellaninstans inom det högsta administrativa organet, som kan leda till onödig omgång och tynga det löpande förvaltningsarbetet både för verkschefen och för de föredragande.

Ställföreträdaren för generaldirektören bör i stället liksom hittills utses från kretsen av ledamöter i styrelsen. För närvarande utgår till den byråchef, som av Kungl. Maj:t förordnats att vara generaldirektörens ställföreträdare, ett särskilt arvode av 2.000 kronor per år. De sakkunniga föreslå icke någon ändring härutinnan för närvarande men anse, att frågan om ställföreträdarskapets ordnande och det särskilda arvodets bibehållande bör upptagas till prövning, när fråga uppstår att utse annan ställföreträdare än den nuvarande. Man skulle därvid kunna tänka sig att utse chefen för den av de sakkunniga i det följande föreslagna driftsbyrån till generaldirektörens ständige ställföreträdare, enär denne lär få betraktas såsom den av styrelsens ledamöter, som har närmaste kontakt med distriktsledningarna liksom även med verkets service. Därvid synes emellertid ock kunna övervägas, huruvida icke verkschefen i instruktionen bör erhålla bemyndigande, att såframt Kungl. Maj:t ej på framställning av honom annorlunda bestämmer, själv vid behov förordna någon av styrelsens ledamöter att vid förhinder för generaldirektören avgöra de ärenden, som eljest på föredragning avgöras av denne.

Telegrafullmäktige och överrevisorer. Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen för den historiska utvecklingen av telegrafverkets förvaltningsorganisation, funnos under åren 1908—1928 särskilda *telegrafullmäktige* knutna till telegrafstyrelsen. Tillkomsten av denna institution motiverades på sin tid bland annat därmed, att telegrafstyrelsens befogen-

heter och handlingsfrihet på flera viktiga punkter hade utökats och att det därför ansågs lämpligt att på detta sätt åvägbringa ökad kontroll över styrelsens sätt att förvalta sin uppgift. Antalet fullmäktige bestämdes till två, varav den ene skulle representera de statsfinansiella intressena och den andre den praktiska affärsverksamheten.

I anledning av en utav riksdagen begärd utredning rörande eventuell avveckling eller inskränkning i fullmäktigesystemet inom statsförvaltningen och de affärsdrivande verken framlade Kungl. Maj:t till 1927 års riksdag förslag om indragning av telegraffullmäktige, vilket förslag bifölls av riksdagen. I anslutning till ett yttrande, som hade avgivits av särskilt för ändamålet tillkallade sakkunniga, anförde föredragande departementschefen såsom motiv för indragningen bland annat, att fullmäktiges sakkunskap på senare år i allt mindre utsträckning tagits i anspråk vid förvaltningen av telegrafverket samt att verkets karaktär och dess organisation gjorde detsamma mindre beroende av den möjlighet till närmare beröring med det allmänna affärslivet, som fullmäktigeinstitutionen varit avsedd att bereda.

Enär erfarenheten från de år, som ha gått, sedan fullmäktigeinstitutionen avvecklades, icke har givit vid handen, att några fördelar därmed gått förlorade eller några olägenheter därav förvållats, anse sig de sakkunniga sakna anledning att föreslå ett återinförande av sådana fullmäktige.

Vid såväl statens järnvägar som statens vattenfallsverk finnas särskilda *överrevisorer*, som utses av Kungl. Maj:t och ha till uppgift att för Kungl. Maj:ts del granska räkenskaper och förvaltning. De sakkunniga, som till prövning förehaft frågan om behovet och lämpligheten av att även vid telegrafverket införa motsvarande revisionsinstitut, vartill telegrafverkets nuvarande omfattning och verksamhet måhända i och för sig skulle kunna tänkas ge anledning, hava emellertid för sin del icke ansett sig böra framlägga något förslag i denna fråga, sedan de sakkunniga erfarit, att den är föremål för uppmärksamhet inom riksräkenskapsverket i ett vidare sammanhang.

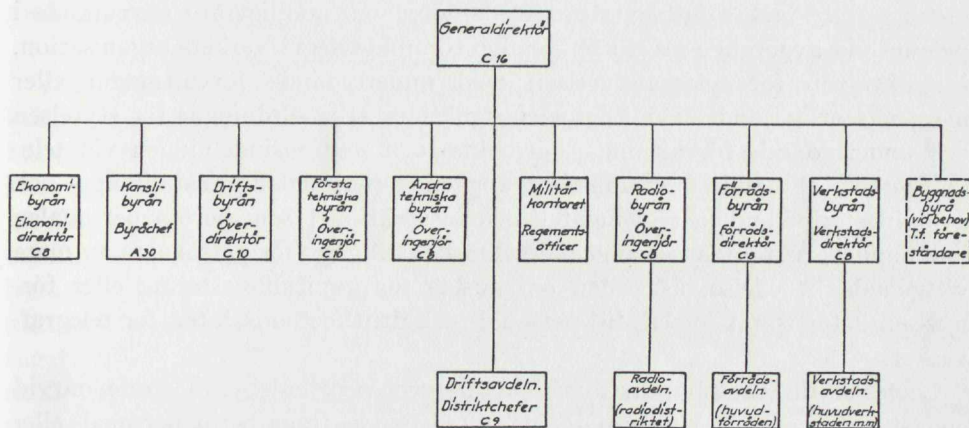
Byråindelningen i telegrafstyrelsen. De sakkunniga övergå härefter till att i detalj redogöra för den nya byråindelning, som de sakkunniga funnit sig böra föreslå i telegrafstyrelsens instans, samt till diskussion av tjänste- och löneställningen för såväl byråernas chefer som de å varje särskild byrå behöfliga avdelningscheferna (diagram nr 17).

De sakkunniga vilja framhålla, att de ej ansett sig hava att till prövning upptaga styrelsens personaluppsättning i dess helhet. Med den snabba utveckling, som kännetecknar telegrafverket, måste behovet av biträdande personal förändra sig jämförelsevis hastigt och kan icke fastställas för någon längre tid. De sakkunniga begränsa sig alltså i fråga om personalen till de ledande befattningarna såsom byråernas chefer och deras närmaste män, byråavdelnings- och vissa föreståndare för underavdelningar under dem, samt till hjälpkrafter i lägst 21:a lönegraden. I övrigt torde personaluppsätt-

Diagram nr 17.

Föreslagen organisation

Telegrafstyrelsen

För jämförelse med nuvarande organisation se diagram nr 2 sid. 16.

ningen på respektive tjänsteställen få överlämnas till verksledningens fortlöpande omsorg.

Den föreslagna byråindelningen i styrelsen omfattar dels en grupp byråer, vilkas chefer icke ha direkt förvaltningsansvar för och befäl över särskilda avdelningar eller rörelsegrenar utanför styrelsen, dels en grupp byråer, vilkas chefer förutom det egentliga chefskapet för resp. byråer även äga direkt förvaltnings- och befälsuppgift utanför styrelsen.

Den första gruppen skall enligt de sakkunnigas förslag omfatta en *ekonomi-byrå* (Eb), en *kanslibyrå* (Kb), en *driftsbyrå* (Db) och två *tekniska byråer* (Tb), vartill skall komma ett *militärkontor* (Mk), medan den andra gruppen omfattar en *radiobyrå* (Rb), en *förrådsbyrå* (Fb) och en *verkstadsbyrå* (Vb). Härtill skall enligt vad ovan anförts kunna vid behov komma en *byggnadsbyrå* (Bb).

Jämfört med nuvarande byråindelning innebär de sakkunnigas förslag, byggnadsbyrån oberäknad, en ökning från sex byråer till åtta jämte ett kontor. Härvid bör emellertid beaktas, dels att en av de nya byråerna, nämligen verkstadsbyrån, reellt sett kan sägas redan vara inrättad alltsedan verkstadschefen fått att själv föredraga sina ärenden i styrelsen, dels att militärkontoret motsvaras av den militärbyrå, som åtminstone under nu rådande förhållanden är inrättad i telegrafstyrelsen. Antalet föredragande i styrelsen kommer alltså i realiteten endast att ökas med en eller, när den särskilda byggnadsbyrån är inrättad, med två.

De sakkunniga vilja i detta sammanhang framhålla, att en ökning av antalet föredragande i och för sig icke innebär någon olägenhet. Antalet av de ärenden, vilkas avgörande enligt nu gällande instruktion för telegrafstyrelsen

påfordrar samtliga byråchefers närvaro, synes dock med fördel kunna inskränkas, eftersom en minskning av antalet pleniföredragningar, vilka för närvarande hållas en gång i veckan, skulle spara arbetstid och arbetskraft för såväl verkschefen som resp. byråers chefer. Det torde sålunda vara tillräckligt med att samtliga styrelseledamöter om möjligt äro närvarande i plenum vid avgörande av större ärenden rörande telegrafverkets organisation, instruktionen för telegrafstyrelsen med underlydande förvaltningar eller mera väsentliga ändringar i denna instruktion, arbetsordningar för styrelsen och underlydande förvaltningar, distrikts- och sektionsindelningen vid telegrafverket, allmänna bestämmelser angående personalens anställnings- och avlöningsförhållanden, reglementen och instruktioner som beröra personalen i allmänhet, bestämmelser angående åtgärder till gagn för personalen av mera vittgående betydelse, äskanden om anslag för kapitalinvestering eller förnyelsearbeten samt förslag till personal- och driftkostnadsstater för telegrafverket.

Cheferna för radiobyrån, förrådsbyrån och verkstadsbyrån torde därvid endast behöva vara närvarande, då föreliggande fråga berör personal- eller annat ärende vid resp. radio-, förråds- och verkstadsavdelningen.

Allmänna synpunkter på tjänste- och löneställning för cheferna för telegrafstyrelsens byråer. Vad angår tjänste- och löneställningen för cheferna för telegrafstyrelsens olika byråer vilja de sakkunniga framhålla, att det ej kan anses vara lämpligt att grunda anställningsform, tjänsteställning och lönevillkor för dessa chefer på vad som för närvarande gäller för de centrala ämbetsverkens byråchefer. De sakkunniga ansluta sig till den principiella uppfattning rörande lämpligheten av differentierade byråchefstjänster, som kommit till uttryck i ett av särskilda inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga den 13 februari 1939 avgivet betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk (statens offentliga utredningar 1939: 5).

I nämnda betänkande framhålles — efter en allmän diskussion rörande riktlinjerna för en differentiering av byråchefsbefattningar i vedertagen bemärkelse — att det torde finnas och även komma att inrättas befattningar, som faktiskt ligga på ett sådant plan att möjlighet bör förefinnas att bereda befattningshavarna högre lön än den som eljest skulle tillkomma byråchefer. Såsom förutsättning härför måste dock enligt betänkandet uppställas krav på att tjänsten ostridigt omfattar uppgifter, som ligga väsentligt över vad som regelmässigt brukar vara förenat med byråchefsbefattning, samt att detta förhållande genom organisationsform och tjänstens benämning kommer till uttryck. Benämningen byråchef bör därför icke förekomma för sådan befattning.

Enligt de sakkunnigas mening bör med hänsyn till telegrafverkets stora affärs- och driftsekonomiska uppgifter den i förenämnda betänkande anvisade

lönesättningsmetoden i betydande utsträckning komma till användning vid placeringen av cheferna för telegrafstyrelsens byråer. Såsom de sakkunniga i det följande närmare utveckla bör därvid de av de sakkunniga till utbrytning ur nuvarande byråchefsggraden ifrågasatta chefsbefattningarna tillsättas medelst förordnande på viss tid.

Vid den följande beskrivningen av de olika byråernas arbetsuppgifter komma de sakkunniga att ange de huvudgrupper av ärenden, som böra behandlas å de olika byråerna. Denna uppräknig gör icke anspråk på fullständighet och är ej heller avsedd att utgöra förslag till en uttömmande och bindande arbetsordning. Den är fastmera avsedd att tjäna förnämligast till ledning vid fördelning av ärenden och arbetsuppgifter mellan styrelsens byråer och vid den samverkan, som naturligen alltid skall äga rum. Någon alltför långt driven formell bundenhet vid en arbetsordning bör över huvud taget icke ifrågakomma. Före och utöver den vägledande arbetsordningen skall gå det praktiska och kloka bedömandet av å vilket tjänsteställe och under vilken samverkan en arbetsuppgift skall fullgöras. Det må sålunda ankomma på verkschefen att i detalj fördela arbetsuppgifter och anbefalla samverkan på sätt, vartill anledning i varje särskilt fall gives.

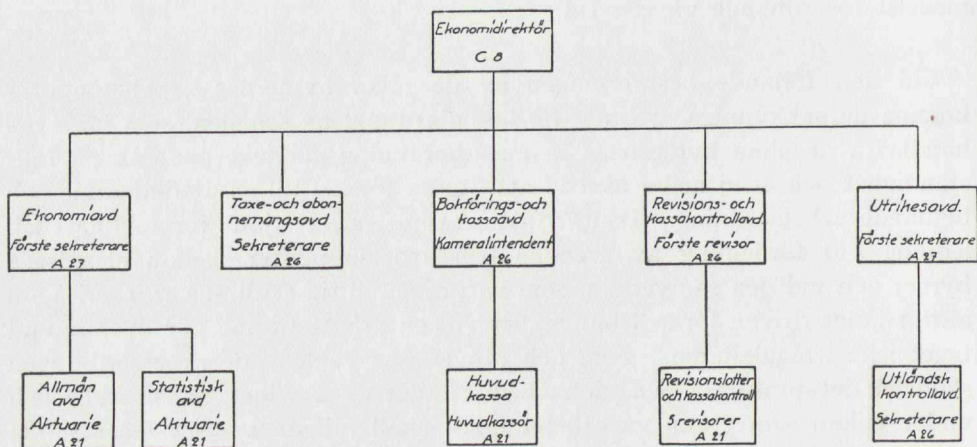
Ekonomibyrån. Ekonomibyrån (Eb) — diagram nr 18 — skall vara det verkschefen närmast och främst tillgängliga hjälporganet vid ledningen och överblicken samt kontrollen av verkets företagsekonomiska och kommersiella dispositioner. Med hänsyn till denna viktiga uppgift vid verkets förvaltning bör byrån frigöras från den heterogena insprängning av ärenden, som förekommer i den befintliga ekonomi- och kanslibyrån, vilka ärenden organisatoriskt tillhöra och även förut tillhört en mera administrativt betonad byrå. Å andra sidan bör till ekonomibyrån överflyttas handläggningen av de ärenden av övervägande kommersiell natur rörande utländska taxor och avräkningar, som för närvarande tillhöra trafikbyrån.

Med hänsyn till vad som kräves av en tjänsteman, som skall handlägga de ledande företagsekonomiska och kommersiella dispositionerna vid verkets förvaltning och därvid de ej minst viktiga taxefrågorna, bör byråns chef i enlighet med den allmänna uppfattning rörande tjänste- och löneställningen för cheferna för telegrafstyrelsens olika byråer, som de sakkunniga förut hävdad, vara en tjänsteman, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid och placeras i lönegrad C 8. Han bör lämpligen kunna givas benämningen *ekonomidirektör*.

Handläggningen under byråns chef av de byrån tillagda och i det följande närmare angivna arbetsuppgifterna bör ombesörjas å en *ekonomiavdelning*, en *taxe- och abonnemangsavdelning*, en *bokförings- och kassaavdelning*, en *revisions- och kassakontrollavdelning* samt en *utrikesavdelning*.

Föreslagen organisation

Ekonomibyrån

För jämförelse med nuvarande organisation se diagram nr 3 sid. 17.

Å ekonomiavdelningen skall, förutom diverse allmänna ärenden, handläggas och beredas frågor samt utföras ekonomiska och statistiska utredningar, på vilka kunna grundas verkseconomiska och statsfinansiella dispositioner. Vidare skall där ske den på ekonomibyrån i samarbete med övriga berörda byråer beroende handläggningen av frågor och framställningar till Kungl. Maj:t angående kapitalinvestering, disposition av förnyelsefondsmedel samt inkomstberäkningar för riksstaten. Där skall — såsom en ävenledes viktig arbetsuppgift — ligga den sammanfattande prövningen och redaktionen av driftkostnadsstaten för telegrafverket, givetvis i samarbete med övriga berörda byråer, främst driftsbyrån.

Till avdelningens handläggning skall höra prövning i vad på ekonomibyrån beror av medelsanvisningen till styrelsen underordnade organ för nyanläggningar och anskaffningar, förnyelser och förändringar m. m., vidare ärenden rörande förvaltningen av telegrafverkets fonder, bokförings-, räkenskaps- och redovisningssystem, avskrivningar av fordringar, avfattandet av styrelsens årsberättelse samt framställandet av den löpande statistiken med tillhörande statistiska och eventuellt ekonomiska publikationer av intresse och till tjänst för statsmakterna och verksledningen samt för verkets förvaltnings- och driftspersonal.

Det till ekonomiavdelningen hörande statistiska arbetsorganet bör såsom centralt expertisorgan stå även styrelsens övriga byråer till tjänst med utförandet av för deras arbetsuppgifter erforderlig löpande statistik. Med en sådan ansamling av statistikarbetet till ett centralt tjänsteställe lär den därför

erforderliga personalen kunna hållas låg i numerär samt även andra rationaliseringar kunna göras, såsom bruk av maskinella hjälpmedel o. dyl. De sakkunniga anse sig ej behöva gå närmare in på denna sak men ha velat fästa uppmärksamheten på densamma.

Eftersom å ekonomiavdelningen komma att handläggas de frågor, som närmast sammanhänga med byråns betydelsefulla förvaltningsekonomiska arbetsuppgift, bör avdelningens föreståndare vara en *förste sekreterare* (A 27). Såsom föreståndarens arbetsbiträde böra beräknas två *aktuarier* (A 21), av vilka den ene skall biträda med de mera allmänna arbetsuppgifterna och den andre vid styrelsens statistiska arbetsorgan.

Å *taxe- och abonnemangsavdelningen* skola handläggas och beredas ärenden rörande inländska telefon- och telegraftaxor, deras företagsekonomiska fundamentering och kommersiella anpassning, telefonreglementet, telefonabonnemang samt stationernas fördelning å taxeområden och fritrafiksfrågor, vidare kommersiella anvisningar samt instruktioner för handläggning hos distriktsorganen av ärenden rörande telefonabonnemang. Såsom organisatoriskt förbunden med den kommersiella verksamheten skall till denna avdelning även förläggas propaganda- och upplysningsverksamheten. Betydelsen av avdelningens kommersiella arbetsuppgifter motivera, att den till föreståndare erhåller en *sekreterare* (A 26).

Bokförings- och kassaavdelningen skall ombesörja telegrafverkets huvudbokföring. Avdelningen bör liksom nu ha en *kameralintendent* (A 26) till föreståndare. Till denna avdelning skall hänföras telegrafstyrelsens huvudkassa med en *huvudkassör* (A 21) såsom föreståndare.

Revisions- och kassakontrollavdelningen skall utföra det löpande revisionsarbetet och abonnemangsgranskningen, i den mån den senare ej kan förläggas till distriktsledningarna, samt handlägga ärenden rörande instruktioner för medelsförvaltningen vid verket. Åt denna avdelning skall jämväl uppdragas att utföra det löpande kassakontrollarbetet hos de olika redogörarna. För närvarande ombesörjes detta arbete av revisionsavdelningen beträffande linjedistriktet, huvudförrådet, kabelkontoret, radiodistriktet och verkstaden samt de fyra huvudstationerna, medan motsvarande uppgift för övriga stationer åvilar resp. trafikdirektörer. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör emellertid kassakontrollen för samtliga redogörare utföras av revisionsavdelningen. Det chefsorgan för distriktet, som de sakkunniga i det följande komma att föreslå, bör nämligen icke betungas med kassainventeringar, vilka dessutom för de större stationerna innebära ett så pass omfattande och tidsödande arbete, att denna viktiga kontrolluppgift icke skulle kunna utan men för chefsorganets löpande förvaltningstjänst i erforderlig utsträckning medhinnas. Detta hindrar givetvis icke, att vederbörande tjänstemän vid chefsorganet för ett distrikt vid inspektioner eller andra resestillfällen kunna förrätta kassainventering, när så kan befinnas lämpligt och lägligt.

Med hänsyn till revisions- och kassakontrollavdelningens på detta sätt utökade arbetsuppgift bör avdelningen till föreståndare erhålla en *förste revisor* (A 26), som skall vara frigjord från deltagande i det löpande revisionsarbetet. Till sitt biträde bör föreståndaren ha dels fyra *revisorer* (A 21) såsom avdelningschefer för var och en av de nuvarande fyra revisionslotterna, dels en *revisor* (A 21) såsom resande kassakontrollant. Det förutsattes därvid, att även föreståndarna för revisionslotter skola kunna användas för att utföra kassakontroll. Den utgiftsökning, som föranledes av de sakkunnigas förslag till utökad revisionspersonal, motsvaras i viss mån av den arbetsbesparing, som realiserar genom de sakkunnigas i det följande gjorda förslag rörande förändrad organisation av distriktsledningarna.

Till *utrikesavdelningens* handläggning skola höra ärenden rörande utländska taxor, avtal med utländska förvaltningar och telegrafreglementet. Med hänsyn till de särskilda kvalifikationer, som måste ställas på föreståndaren för denna avdelning, och till att han jämväl får till uppgift att deltaga i de regelbundet återkommande internationella telegraf-, telefon- och radiokonferenserna, bör han, liksom för övrigt redan är fallet, vara *förste sekreterare* (A 27). Såsom dennes närmaste arbetsbiträde bör beräknas en *notarie* (A 21). Under utrikesavdelningen förlägges den *utländska kontrollavdelningen* med uppgift att uppgöra avräkningarna med utländska förvaltningar rörande telefon-, telegraf- och radiotrafiken med utlandet. Föreståndaren för sistnämnda avdelning är för närvarande en *sekreterare* (A 26) med en *aktuarie* (A 21) till närmaste arbetsbiträde. De sakkunniga föreslå för närvarande icke någon förändring härutinnan men anse, att när föreståndarbefattningen i framtiden blir vakant, befattningen bör placeras i 24:e lönegraden.

I likhet med vad som för närvarande är fallet skall utrikesavdelningen även handlägga ärenden angående trafikföreskrifter rörande telefon-, telegraf- och radiotrafiken med utlandet och i allmänhet sådana ärenden, som beröra telegrafverkets mellanhavanden med utländska förvaltningar och trafikbolag, internationella fjärrförbindelseunionens byrå i Bern, de internationella världskonferenserna och övriga internationella organ. Förutom sådana ärenden, som tillhöra ekonomibyråns egentliga arbetsområde, får avdelningen därigenom även att göra med frågor, som närmast skulle ankomma på driftsbyråns handläggning. Denna heterogenitet i utrikesavdelningens arbetsuppgifter kan emellertid icke undvikas, på vilken byrå avdelningen än förlägges, utan måste förutsättas, att avdelningens arbete bedrivs i nödig samverkan med driftsbyrån. Likaledes bör avdelningen stå även övriga byråer till tjänst vid deras utländska skriftväxling.

Årskostnaden för ekonomibyråns chef och avdelningsföreståndare m. fl. skulle, beräknad på samma sätt som angivits vid framläggandet av kostnaden för den nuvarande styrelseorganisationen å sid. 35 enligt de sakkunnigas ovan angivna förslag bli:

Chef och avdelningar	Befattning	Lönegrad	Lön kr.
<i>Chef</i>	Ekonomidirektör	C 8	16.000
<i>Ekonomiavd.</i>	Förste sekreterare	A 27	12.000
	Aktuarier, 2 st.	A 21	18.060
<i>Taxe- och abonnemangsavd.</i>	Sekreterare	A 26	11.505
<i>Bokförings- och kassaavd.</i>	Kameralintendent	A 26	11.505
	Huvudkassör	A 21	9.030
<i>Revisions- och kassakontrollavd.</i>	Förste revisor	A 26	11.505
	Revisorer, 5 st.	A 21	45.150
<i>Utrikesavd.</i>	Förste sekreterare	A 27	12.000
	Sekreterare	A 26	11.505
	Notarie	A 21	9.030
	Aktuarie	A 21	9.030
	Summa	—	176.320

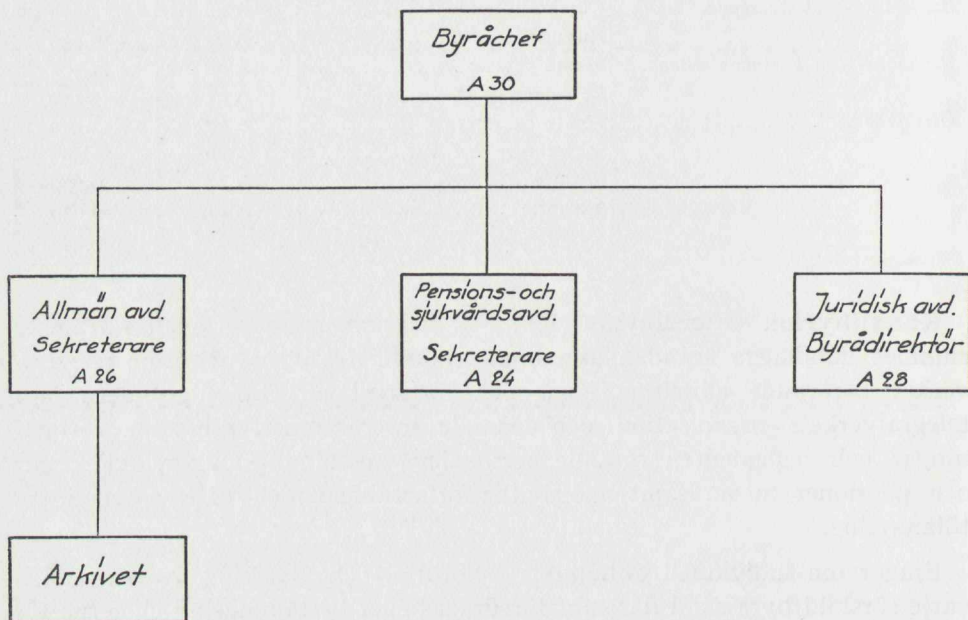
Kanslibyrån. Kanslibyrån (Kb) — diagram nr 19 — skall i främsta rummet handlägga ärenden av allmänt administrativ natur såsom telegrafverket berörande allmänna lagar och författningar, huvudgrunderna för telegrafverkets organisation och ledande instruktioner, allmänna författningar och reglementen rörande personalens anställningsvillkor, avlöningar och pensioner m. m. samt alla dylika författningars och reglementens rätta tillämpning.

Frågor om individuell antagning, befordran och placering av personal å varje särskild byrå skall däremot föredragas eller bestämmas av cheferna för resp. byråer, varvid chefen för kanslibyrån dock bör deltaga i behandlingen av personalärendena i fråga för att trygga den rätta och likformiga tillämpningen av allmänna författningar, föreskrifter och reglementen. I samma syfte bör chefen för kanslibyrån deltaga i behandlingen av de motsvarande frågor beträffande personalen vid drifts-, radio-, förråds- och verkstadsavdelningarna, som föredragas av cheferna för drifts-, radio-, förråds- och verkstadsbyråerna. I den mån personalfrågor vid driftsavdelningen överlämnats till distriktsledningarna för handläggning och avgörande, och överklagningar över beslut i förevarande avseenden framföras till styrelsen, eller överklagningar ske av beslut, som fattats av cheferna för radio-, förråds- och verkstadsbyråerna i deras egenskap av chefer för resp. radio-, förråds- och verkstadsavdelningarna, skall chefen för kanslibyrån likaledes deltaga i behandlingen av dylika överklagningsmål.

Samtidigt med sin allmänna administrativa uppgift bör kanslibyrån stå övriga tjänsteställen inom styrelsen och verket i övrigt till tjänst med juridisk sakkunskap och juridiskt arbetsbiträde samt sköta telegrafverkets rättegångar. Vid byrån skall därför finnas en juridisk avdelning med ombudsmannaexpedition. Inom det juridiska området faller också hand-

Föreslagen organisation

Kanslibyrån

läggningen av bestraffningsärenden samt äganderättsvärden av telegrafverkets fastigheter.

Eftersom kanslibyrån i telegrafstyrelsen icke till art och funktion kommer att skilja sig från byrå i allmänhet i de centrala ämbetsverken, bör chefen för byrån placeras i sedvanlig tjänste- och löneställning för sådan byråchef, d. v. s. i lönegrad A 30.

Handläggningen under byråns chef av de byrån tillagda arbetsuppgifterna synes lämpligen kunna ske på tre huvudavdelningar, en *allmän avdelning*, en *pensions- och sjukvårdsavdelning* samt en *juridisk avdelning*.

Å den *allmänna avdelningen* skola, förutom diverse allmänna ärenden och remisser av administrativa frågor, som ej enbart beröra fackbyrå, handläggas ärenden rörande grunderna för verkets organisation, ledande instruktioner m. m., avlöningsförfattningar jämte deras allmänna tillämpning, allmänna bestämmelser för personalens antagande och utbildning, vidare antagande, befordran och placering av personal vid styrelsens byråer och verkets olika avdelningar i vad angår rätta iakttagandet av författningar och allmänna personalbestämmelser, framställningar till Kungl. Maj:t om antalet

ordinarie befattningar, sammanfattningen av telegrafverkets avlöningsstat, författningar angående resekostnads- och traktamentsersättning samt angående flyttningkostnader jämte dessa författningars tillämpning, hyresvillkor för tjänstebostäder, gratifikationer samt bestämmelser för expedition och arkivering jämte vården av styrelsens arkiv.

Föreståndare för avdelningen bör vara en *sekreterare* (A 26), som till sitt arbetsbiträde bör ha en *notarie* (A 21).

Pensions- och sjukvårdsavdelningen skall handlägga ärenden rörande tjänste- och familjepensionsförfattningar samt deras tillämpning, beviljande av avsked och pension eller understöd, författningar angående sjukvård och sjukavlönning samt deras tillämpning, instruktion för verksläkare och bestämmelser om deras antagande och arvoden.

Såsom kommer att framgå av de sakkunnigas förslag rörande ändrad organisation av distriktsledningarna skulle till distriktsorganen läggas handläggningen och avgörandet av mera rutinmässiga sjukvårdsärenden, men tvistiga fall måste dock hänskjutas till kanslibyråns avgörande.

För närvarande handläggas icke familjepensionsärenden å den till nuvarande ekonomi- och kanslibyrå hörande pensions- och sjukvårdsavdelningen. Med hänsyn emellertid till att avdelningen enligt vad ovan sagts kommer att frigöras från handläggningen av ett stort antal individuella sjukvårdsärenden, bör avdelningen kunna handlägga även ärenden rörande familjepension och därmed sammanhörande frågor.

Såsom föreståndare för pensions- och sjukvårdsavdelningen bör liksom för närvarande tjänstgöra en *sekreterare* (A 24).

Till den *juridiska avdelningens* handläggning skola höra ärenden angående nya lagar och allmänna författningar, bestraffningsärenden, ärenden rörande telefon- och telegrafhemligheten (i samarbete med driftsbyrå och militärkontoret), ersättning på grund av ansvarighet för skada till följd av verkets drift samt äganderättsvården av verkets fastigheter. Avdelningen skall dessutom såsom verkets ombudsmannaorgan föra verkets rättegångar och handlägga markexpropriationer o. dyl. samt tillika vara juridiskt konsultativt organ för styrelsens övriga byråer och verkets tjänsteställen i övrigt.

Föreståndaren för den juridiska avdelningen med ombudsmannaexpedition bör, på samma sätt som för närvarande är fallet, vara en *byrådirektör* (A 28) med en juridiskt utbildad *sekreterare* (A 24) såsom närmaste man och arbetsbiträde. Enär den juridiska avdelningen enligt vad ovan framhållits skall stå andra byråer och tjänsteställen till tjänst med juridisk sakkunskap och erforderligt juridiskt arbetsbiträde, bör behovet av juridiskt utbildad personal på dessa andra byråer och tjänsteställen kunna bortfalla.

Lönekostnaden för kanslibyråns chef och avdelningsföreståndare m. fl. skulle enligt de sakkunnigas förslag bliva:

Chef och avdelningar	Befattning	Lönegrad	Lön kr.
<i>Chef</i>	Byråchef	A 30	13.500
<i>Allmän avd.</i>	Sekreterare	A 26	11.505
	Notarie	A 21	9.030
<i>Pensions- och sjukvårdsavd.</i>	Sekreterare	A 24	10.515
<i>Juridisk avd.</i>	Byrådirektör	A 28	12.495
	Sekreterare	A 24	10.515
	Summa	—	67.560

Driftsbyrån. Driftsbyrån (Db) — diagram nr 20 — skall närmast svara för driften vid driftsavdelningen och har fördensskull att handlägga ärenden rörande telegraf- och telefontrafikens ombesörjande samt rörande underhållet av härför erforderliga anläggningar. Byrån skall därvid uppdraga linjerna för hushållningen med personal och materiel vid driftsavdelningen samtidigt som byrån skall vara styrelsens organ för inspektion och löpande kontroll av denna hushållning. Byrån bör ur behovs- och lämplighetssynpunkt pröva för driften föreslagna anläggnings- och förnyelsearbeten samt i samverkan med de tekniska byråerna utsträcka sin inspektionsverksamhet att avse även personal- och materielhushållningen vid sådana arbeten, vilkas verkställighet och kontroll i övrigt beror på de tekniska byråernas verksamhet.

Vikten av driftsbyråns utgifter i avseende å hushållningen vid driftsavdelningen framgår av den stora personalmängd, som sysselsättes vid denna avdelning, och av de stora och år för år växande utgifterna. Personalantal och utgifter vid trafik- och linjedistrikten ha under de sista fem åren utgjort:

År	Antal sysselsatt personal		
	trafikdistrikten	linjedistrikten	summa
1935	10.221	5.163	15.384
1936	10.637	7.166	17.803
1937	10.945	7.392	18.337
1938	11.555	7.778	19.333
1939	12.190	7.541	19.731

År	Utgifter		
	trafikdistrikten (förvaltnings- och traffikkostnad) 1.000 kr.	linjedistrikten (förvaltnings- och underhållskostnad m. m.) 1.000 kr.	summa 1.000 kr.
1935	33.174	¹⁾ 22.085	55.259
1936	34.869	29.458	64.327
1937	38.133	34.644	72.777
1938	41.153	38.754	79.907
1939	45.219	40.716	85.935

¹⁾ Till följd av arbetskonflikt var kostnaden detta år avsevärt lägre än normalt.

För beaktande kunna härtill anföras även linjedistriktens utgifter för förnyelse- och anläggningsarbeten under samma år:

År	Utgifter		
	förnyelse- kostnad 1.000 kr.	anläggnings- kostnad 1.000 kr.	summa 1.000 kr.
1935	¹⁾ 3.486	¹⁾ 10.669	¹⁾ 14.155
1936	8.384	19.598	27.982
1937	10.466	20.969	31.435
1938	11.261	27.177	38.438
1939	9.073	25.377	34.450

Utgifternas ökning har i huvudsak föranletts av den under dessa år starkt stigande omfattningen av telegrafverkets rörelse men även av de löneökningar, som under samma tid inträtt för alla personalkategorier.

Av de ovan angivna utgifterna för år 1939 på sammanlagt 120.4 miljoner kronor, varav 85.9 miljoner kronor på drift och underhåll och 34.5 miljoner kronor på förnyelse- och anläggningsarbeten, belöpte ett belopp av 50.4 miljoner kronor på avlöningar till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, kollektivavtalsavlönade telefonister och kontraktsanställda växelstationsföreståndare samt ett belopp av 15.8 miljoner kronor på arbetaravlöningar, medan återstoden eller 54.2 miljoner kronor avsåg kostnader för materiel och andra sakliga utgifter samt sådana personalutgifter, som icke äro att hänföra till direkta avlöningar. Av sistnämnda belopp på 54.2 miljoner kronor belöpte cirka 28.6 miljoner kronor på drift och underhåll, 7.3 miljoner kronor på förnyelsearbeten och 18.3 miljoner kronor på anläggningsarbeten.

De anförda siffrorna ådagalägga till full evidens vikten av att till *ett* styrelseorgan samla bedömandet av ledande dispositioner för samt överväganden och kontroll av driftshushållningen vid distriktet. Med hänsyn till den genom löneförhållandenas utveckling allt dyrare mänskliga arbetskraften och till den betydande del, för närvarande omkring 55 % av driftsavdelningens samlade utgifter, som utgöras av avlöningar, kommer den viktigaste delen av byråns uppgift att falla på omsorgen om att säkerställa en riktig personaldisposition och ett fullgott utnyttjande av den anställda personalen, men även materielhushållningen måste uppenbarligen vara föremål för byråns uppmärksamhet och omsorger. Den omständigheten, att enligt den utav de sakkunniga föreslagna arbetsfördelningen mellan driftsbyrå och de tekniska byråerna frågor om anläggnings- och förnyelsearbeten, båda för övrigt oftast förenade med underhållsarbeten, komma att handläggas på de tekniska byråerna, spelar i detta sammanhang mindre roll, eftersom dylika frågor i alla fall skola i nödig omfattning beredas i samarbete med driftsbyrå.

¹⁾ Till följd av arbetskonflikt var kostnaden detta år avsevärt lägre än normalt.

Ehuru driftsbyråns huvuduppgift alltså skall vara att utgöra en överinspektion för driftstjänsten såväl i vad avser trafiktjänsten som den tekniska tjänsten, kan och måste dock driftsbyrån lämpligen tilläggas handläggningen även av vissa driftsväsendet närstående, mera rent administrativa arbetsuppgifter, särskilt i avseende å personalens antagning, befordran och placering. I främsta rummet skall detta dock gälla endast den högre personalen å driftsavdelningen, enär, såsom de sakkunniga komma att föreslå i samband med behandlingen av organisationen för distriktsledningarna, avsikten är att låta dessa förvaltningar självständigt avgöra frågor om individuell antagning, befordran och placering av den övervägande delen av distriktens personal. Driftsbyrån skall emellertid ha till uppgift att allt efter behovet uppdraga de numeriska gränser, inom vilka distriktsledningarna få utöva denna sin befogenhet, samt sedan givetvis också kontrollera, hur personaluppsättningen i verkligheten utvecklar sig. Avvägning och kontroll i avseende å användningen av arbetar- och liknande personal vid driftsavdelningen skall ävenledes åvila driftsbyrån, som i detta hänseende även har att i nödig samverkan eller kännning med andra möjligen berörda byråer och distriktsledningarna handlägga förhandlingar och uppgörelser i arbetsavtalsfrågor vid driftsavdelningen. De sakkunniga vilja i detta sammanhang framhålla, att de räkna med att ett naturligt samarbete vid förberedandet av personaldispositioner o. dyl. på samma sätt som hittills även i fortsättningen skall äga rum med de ledande organisationerna bland telegrafverkets personal.

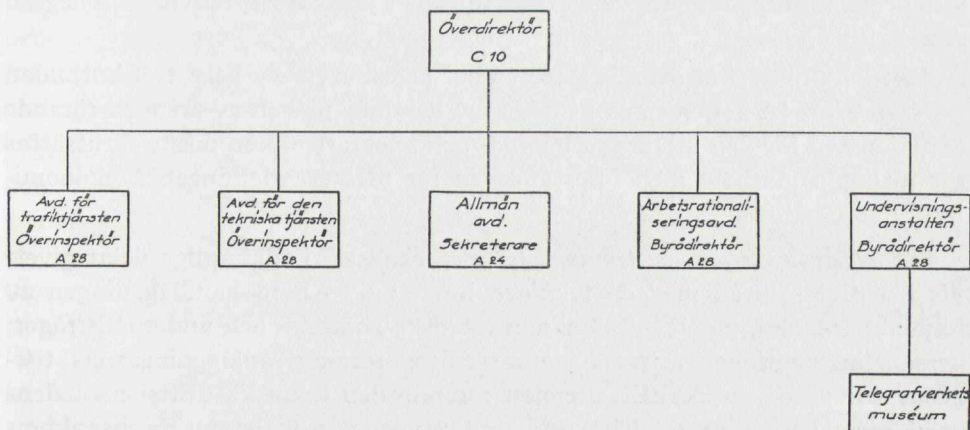
Av vikt och värde för distriktsledningarna i deras mellanhavanden med styrelsen är, att när de förstnämnda gjorts till föremål för en centraliserad organisation, denna centralisering även äger sin motsvarighet i styrelsens ledande instans.

Till driftsbyråns arbetsuppgifter skall slutligen också höra att i samarbete med berörda byråer handlägga vissa trafiktekniska och taxetekniska frågor av betydelse såväl för det rätta betjäandet av trafikanterna som för det därav föranledda arbetet för verkets personal.

Med hänsyn till den stora vikten av de arbetsuppgifter, som komma att bero på driftsbyråns handläggning och omsorger, bör byråns chef vara en tjänsteman, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid. Främst med hänsyn till arbetsuppgifternas betydelse men också till att det måste vara av vikt och ofta särskilt lämpligt att för ifrågavarande befattning kunna förvärva även en för platsen lämplig distriktschef med dennes erfarenheter från driftstjänsten, bör befattningen placeras i högre lönegrad än den, som de sakkunniga i det följande under »driftsavdelningen» komma att föreslå för distriktscheferna. Enligt de sakkunnigas förslag skall distriktschef placeras i lönegrad C 9, och chefen för driftsbyrån bör fördensskull, lämpligen under benämningen överdirektör, placeras i närmast högre lönegrad eller C 10, varvid dock förutsättes, att om han bland andra ifrågakommande kan anses lämpligen böra utses till generaldirektörens ställföreträdare, han skall äga funktionera som sådan utan ytterligare ersättning.

Föreslagen organisation

Driftsbyrån

Driftsbyrån skall vara organiserad på tre huvudavdelningar, en *avdelning för trafiktjänsten* och en *avdelning för den tekniska tjänsten* samt en *allmän avdelning*. Dessutom böra till byrån vara anslutna en *arbetsrationaliseringsavdelning* och telegrafverkets centrala *undervisningsanstalt*.

Till *avdelningen för trafiktjänsten* skall höra handläggningen av följande ärenden, nämligen allmänna frågor rörande telefon- och telegraftrafiken, personalinstruktioner och tjänsteföreskrifter för denna trafik, ärenden rörande trafikpersonalens utbildning, beredning av driftkostnadsstater och personalstater för distriktens trafikavdelningar, individuell antagning, befordran och placering av högre personal vid trafikavdelningarna, överklagningar av distriktsledningarnas motsvarande beslut i fråga om den lägre personalen vid trafikavdelningarna, avtalsfrågor rörande kollektivavtalsavlönade telefonister och avlöningsbestämmelser för telegrambärare och kontraktsanställda understationsföreståndare samt prövning ur trafiksynpunkt av behovet och lämpligheten dels av nya byggnader och anläggningar jämte inventarier, dels av ändringar i avseende å befintliga byggnader och anläggningar, dels slutligen av nya stationer eller av indragning av stationer. Avdelningens föreståndare skall under byråns chef utföra inspektion av trafiktjänsten vid driftsavdelningen samt inspektion och löpande kontroll av personal- och materielhushållningen vid distriktens trafikavdelningar.

Föreståndaren för avdelningen bör vara en *överinspektör* (A 28). Beträffande denna lönegradsplacering är att märka, att de enda tjänstemän med motsvarande arbetsuppgifter, som finnas i statsförvaltningen, äro överinspektörerna i järnvägsstyrelsen, vilka äro placerade i lönegrad A 27. Enligt de sakkunnigas uppfattning måste detta emellertid med hänsyn till vederbörande

befattningshavares arbetsuppgifter anses vara en alltför låg placering. I det betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk, som den 13 februari 1939 avgavs av inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga (statens offentliga utredningar 1939: 5), föreslås också uppflyttning av dessa befattningar i järnvägsstyrelsen till lönegrad A 28.

Såsom hjälpkraft åt överinspektören bör placeras en — helst trafikutbildad — *sekreterare* (A 24), varjämte i fråga om handläggningen av ärenden rörande drifttjänsten för den utländska telefon- och telegraftrafiken måste förutsättas ett intimt samarbete med föreståndaren för utrikesavdelningen å ekonomi-byrån.

Till *avdelningen för den tekniska tjänsten* skall — i tillämpliga delar givetvis i nödigt samråd med de tekniska byråerna — höra handläggningen av följande ärenden, nämligen allmänna tekniska skötsel- och underhållsfrågor, personalinstruktioner och tjänsteföreskrifter rörande anläggningarnas tekniska skötsel och underhåll, ärenden rörande den tekniska driftspersonalens utbildning, beredning av driftkostnadsstater och personalstater för distriktens tekniska avdelningar, individuell antagning, befordran och placering av högre teknisk personal vid distrikten, överklagningar av distriktsledningarnas motsvarande beslut i fråga om den lägre tekniska personalen vid distrikten, avtalsfrågor rörande arbetare, prövning — i samverkan med de tekniska byråerna — av behovet och lämpligheten för den tekniska driften av nya byggnader och anläggningar jämte inventarier samt frågor rörande underhåll av fastigheter och förhyrda lokaler. Avdelningens föreståndare skall under byråns chef utföra inspektion av den tekniska drifts- och underhållstjänsten vid driftsavdelningen samt inspektion och löpande kontroll av den tekniskt betonade personal- och materielhushållningen vid distrikten.

Avdelningen för den tekniska tjänsten bör liksom avdelningen för trafik-tjänsten erhålla en *överinspektör* (A 28) till föreståndare, vilken till sitt arbetsbiträde bör ha en *byråingenjör* (A 26).

Mängden av de ärenden, som skola handläggas å driftsbyrån, gör det nödvändigt att för handläggning av olika allmänna frågor till förfogande för chefen för byrån ha även en *allmän avdelning* med en *sekreterare* (A 24) såsom föreståndare. Till denna avdelning skola hänskjutas alla de ärenden, bland annat personalärenden, som enligt bestämmande av chefen för byrån kunna och böra handläggas vid sidan av överinspektörerna. Den allmänna avdelningen bör dessutom kunna speciellt handlägga vissa ärenden såsom rörande förhyrning av lokaler och uthyrning till utomstående av lokaler i verkets fastigheter, ärenden rörande tjänstetelefoner och tjänsteabonnemang m. m.

Till byrån skall vara ansluten en särskild *arbetsrationaliseringsavdelning*, som skall ha den betydelsefulla uppgiften att verka för att telegrafverkets

arbeten planläggas och utföras efter rationella metoder, att materiel och verktyg bliva föremål för ständig granskning enligt utvecklingens krav, att ackordsättning sker på riktiga grunder och att ackordspriserna bliva vederbörligen ändrade efter arbetsmetoderna samt att arbetarskydds- och andra sociala frågor bli noggrant behandlade och lösta, allt i avsikt att dels ekonomisera arbetet, dels vinna arbetsordning och arbetstrevnad för personalen. Arbeta-rationaliseringsavdelningen skall vid behov stå även andra byråer eller verksamhetsavdelningar till tjänst såsom konsultativt expertisorgan.

Den nuvarande föreståndaren för motsvarande, till linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar förlagda arbetsundersökningsavdelningen, är t.f. byrådirektör. I fråga om föreståndarens lönegradsplacering ansluta sig de sakkunniga till en av telegrafstyrelsen den 22 december 1939 gjord framställning om att för ifrågavarande arbetsuppgifter erhålla en *byrådirektörsbefattning* (A 28). Föreståndaren för avdelningen skulle härigenom komma i samma löneställning som de sakkunniga förordad för de båda överinspektörerna å byrån. Vid anmälan av telegrafstyrelsens ifrågavarande framställning för riksdagen (proposition nr 153 till 1940 års lagtima riksdag) uttalade föredragande departementschefen sin anslutning till det försök till rationalisering å ifrågavarande område, som styrelsens förslag innebar, men ansåg sig i det skede, vari denna helt nya organisation då befann sig, icke kunna för det dåvarande förorda styrelsens förslag. De sakkunniga vilja i anledning härav endast framhålla, att de arbetsuppgifter, som skola åvila ifrågavarande avdelningsföreståndare, enligt de sakkunnigas förslag skola få permanent karaktär.

Telegrafverkets *undervisningsanstalt* har till huvudsaklig uppgift att utbilda all trafikpersonal (utom den lägre telefonpersonalen) vid driftsavdelningen samt dessutom radiotelegrafister ej endast för radioavdelningen utan även för den svenska handelsflottan. Föreståndaren för anstalten skall bland annat tillse, att utbildningen anpassas efter de krav, som den hastiga tekniska utvecklingen på telefon-, telegraf- och radioområdet ställa på undervisningen. Han skall med hänsyn härtill utarbete läroböcker och kompendier för undervisningens behov samt redigera den av telegrafstyrelsen utgivna tekniska och vetenskapliga publikationen »Tekniska meddelanden». Föreståndaren måste alltså vara väl insatt ej blott i vad som utföres inom telegrafverkets olika verksamhetsgrenar utan även i vad som publiceras i in- och utländska facktidskrifter. Med hänsyn till de särskilda fordringar, som sålunda måste ställas på anstaltens föreståndare, och till den i viss utsträckning självständiga ställning, som denne intager, bör han, liksom för närvarande är fallet, vara *byrådirektör* (A 28). Till undervisningsanstalten bör liksom nu vara anslutet telegrafverkets museum.

Årskostnaden för driftsbyråns chef och avdelningsföreståndare m. fl. skulle enligt de sakkunnigas förslag bliva:

Chef och avdelningar	Befattning	Lönegrad	Lön kr.
<i>Chef</i>	Överdirektör	C 10	18.000
<i>Avd. för trafiktjänsten</i>	Överinspektör	A 28	12.495
	Sekreterare	A 24	10.515
<i>Avd. för den tekniska tjänsten</i> ...	Överinspektör	A 28	12.495
	Byråingenjör	A 26	11.505
<i>Allmän avd.</i>	Sekreterare	A 24	10.515
<i>Arbetsrationaliseringsavd.</i>	Byrådirektör	A 28	12.495
<i>Undervisningsanstalt</i>	Byrådirektör	A 28	12.495
	Summa	—	100.515

Driftsbyråns arbetsuppgifter omfatta dels sådana uppgifter, som förut åvilat flera olika av de nuvarande byråerna i styrelsen, dels också uppgifter, som med nuvarande organisation icke kunna anses vara tillräckligt tillgodosedda. Någon personalkostnadsökning för handläggningen under byråns avdelningsföreståndare av sistnämnda uppgifter torde emellertid icke behöva beräknas. Den biträdande personal i övrigt, som kan erfordras å byrån, torde nämligen efter vad som framgått bland annat genom jämförelse med motsvarande utrustning vid den befintliga driftsbyrån i järnvägsstyrelsen — det enda förvaltningsställe där byrå av samma art finnes inrättad — bli så pass fåtalig, att den kan kompenseras genom indragningar av motsvarande personal å andra byråer.

De tekniska byråerna. Den hastiga tekniska omdaning, som under de senaste decennierna försiggått och alltjämt försiggår på telegrafverkets arbetsområden, har nödvändiggjort en betydande ökning av de arbetskrafter, som i styrelsen måste sysselsättas med konstruktiva och planerande samt vetenskapliga arbetsuppgifter. Utförandet av dessa arbetsuppgifter liksom även handläggningen av ärenden rörande verkets anläggnings-, förnyelse- och underhållsarbeten, rörande verkets fastigheter och den tekniska personalen vid distrikten samt rörande förrådsväsendet har från början tillhört en linjebyrå i styrelsen. Den ständiga stegringen av denna byrås arbetsuppgifter ledde emellertid undan för undan till uppdelning av arbetet på flera byråer. Sålunda överfördes år 1916 handläggningen av ärenden rörande radioväsendet till en särskild radiobyrå och år 1920 handläggningen av ärenden rörande förrådsväsendet till en särskild förrådsbyrå. Sedan år 1930 hava ärenden rörande telegrafstationsinredningar handlagts först å trafikbyrån och sedermera å radiobyrån. År 1933 blevo slutligen de tekniskt-vetenskapliga avdelningarna å linjebyrån utbrutna och erhöilo en förste byrådirektör såsom chef med i allt väsentligt samma ställning som byråchef. Den återstående delen av den ursprungliga linjebyrån, linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, har i huvudsak behållit handlägg-

ningen av de mera förvaltningsmässiga ärendena i samband med telegrafverkets anläggnings-, förnyelse- och underhållsarbeten och fastigheter samt distriktens tekniska personal. Alltsedan år 1921 har till linjebyrån (sedan år 1933 till byråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar) varit anslutet ett särskilt kabelkontor för utförande av vissa större kabelanläggningsarbeten i styrelsens egen regi.

Den verksamhet, som utövas av linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar och av dess tekniska avdelningar, är av högst betydelsefull teknisk-ekonomisk storleksordning och innebörd. Såsom belysande härför må anföras, att telegrafverkets anläggningsarbeten (exkl. radiodistriktets men inkl. kabelkontorets anläggningar) under åren 1936—1939 dragit en kostnad av respektive 21.6, 25.2, 31.8 och 31.4 miljoner kronor, under det att återinvesteringarna av förnyelsefondsmedel för samma år uppgått till respektive 13.3, 16.0, 14.3 och 13.3 miljoner kronor.

Delvis avse linjebyråns arbetsuppgifter handläggningen av ärenden rörande den löpande driften, såsom personaldisposition och annat, som är direkt förbundet med det tekniskt betonade driftsarbetets utförande. I och för en renodling av arbetsuppgifterna bör därför, såsom de sakkunniga i det närmast föregående ha föreslagit, till en driftsbyrå samlas den huvudsakliga handläggningen av ärenden rörande den löpande tekniska driften och det normala underhållet.

Vad beträffar det till linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar anslutna och för viss anläggningsverksamhet avsedda kabelkontoret, vilket i sitt förhållande till styrelsen är organisatoriskt tämligen likställt med ett distrikt, måste frågan om dess infogande såsom ett ordinarie led i telegrafverkets organisation givetvis bliva avhängigt av i vad mån ett varaktigt behov av dess fortbestånd föreligger eller ej. Enligt vad de sakkunniga inhämtat kan för närvarande icke med säkerhet förutses, huruvida kabelkontoret kommer att behöva bibehållas för någon längre tid eller icke. Vid sådant förhållande vilja de sakkunniga inskränka sig till att framhålla, att möjligheter alltid stå öppna för telegrafstyrelsen att vid sidan av distriktsledningarna tillfälligtvis inrätta särskilda förvaltningsorgan för större anläggningar, när detta visar sig vara av behovet påkallat, såsom för utförande av kabelanläggningar eller andra särskilda anläggningsarbeten, vilka icke lämpligen böra uppdragas åt distriktsledningarna. Principiellt sett bör emellertid, även om ett särskilt anläggningsorgan vid något tillfälle eller för viss tidsperiod blir inrättat, handläggningen av frågor rörande behövligheten av anläggningarna i fråga och om deras planerande liksom rörande anläggningarnas användning i den löpande driften ske på styrelsens ordinarie tjänsteställen.

Vad därefter gäller frågan om den framtida organisationen av linjebyråns nuvarande båda delar vilja de sakkunniga framhålla, att även om vissa ärenden, som för närvarande handläggas å linjebyråns förvaltnings- och bygg-

nadsavdelningar, enligt vad förut nämnts skola överföras till driftsbyrån, blir den återstående mängden av ärenden, som skola höra till linjebyråns handläggning, så omfattande, att det icke lämpligen låter sig göra att sammanföra alla dessa ärenden till en enda byrå.

Enligt telegrafverkets avlöningsstat för den 1 juli 1939 omfattade linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar sammanlagt 21 tjänstemän i olika grader och det därtill anslutna kabelkontoret 87 tjänstemän, under det att linjebyråns tekniska avdelningar sysselsatte ej mindre än 174 tjänstemän, vartill kommo 43 arbetare å provrum och experimentverkstad. Även om kabelkontorets tjänstemän ej medräknas, och även om några tjänstemän enligt de sakkunnigas förslag skulle komma att överflyttas till driftsbyrån, återstår i alla fall så stor personal, att densamma samlad till en enda teknisk byrå skulle ge densamma ett oproportionerligt stort omfång. Det synes därför icke vara lämpligt att ordna den nya organisationen med blott en teknisk byrå, utan bör ordningen med den nuvarande uppdelningen på två byråer befästas. Emellertid bör därvid en omfördelning av ärendena äga rum mellan de båda delarna av den nuvarande linjebyrån, så att arbetsomfånget mera jämnt fördelas mellan de två tekniska byråerna. En sådan omfördelning synes lämpligast kunna ske på det sättet, att till den ena tekniska byrån i huvudsak hänföras de ärenden rörande konstruktion och planläggning m. m., som avse telefon- och telegrafstationer samt abonnentanläggningar och dessutom leveransprovning och tekniskt-vetenskapliga undersökningar, varjämte denna byrå har att stå övriga byråer till tjänst som expert i tekniska och vetenskapliga frågor. Till den andra tekniska byrån skulle i huvudsak hänföras de ärenden rörande konstruktion och planläggning m. m., som avse kablar och ledningar, ärenden rörande planläggning, förvärv och bebyggande av fastigheter samt vissa mera förvaltningsmässiga uppgifter i avseende å telegrafverkets byggnads- och anläggningsarbeten.

Givet är, att den sålunda föreslagna ordningen med två i viss mån parallella tekniska byråer medför, att deras funktioner ofta komma att gripa in i varandra och fordra ett intimt samgående mellan de båda byråerna. Man torde emellertid icke behöva befara, att detta skall leda till nämnvärda olägenheter, och i varje fall måste sådana anses vara mindre än olägenheten med en byråindelning, som måste komma att överbelasta den person med arbete, som ensam skulle ha den utomordentligt betydelsefulla uppgiften att svara för huvudparten av telegrafstyrelsens planläggnings-, konstruktions- och vetenskapliga arbeten.

Första tekniska byrån. Första tekniska byrån (F'Tb) — diagram nr 21 — skall handha ärenden rörande konstruktion av telegraf- och telefonmateriel, den tekniska utrustningen för telefon- och telegrafstationer samt abonnentanläggningar, den tekniska granskningen av distriktens arbetsplaner vad beträffar sådana stationer och anläggningar, tekniska bestämmelser för

och teknisk inspektion och kontroll av anläggningarna, upphandling, kontroll och leveransbesiktning av automatiska telefonstationer och andra specialkonstruktioner samt planläggning av telefon- och telegrafstationer.

Vidare skall till byrån vara ansluten telegrafverkets *provningsanstalt*, vilken har till uppgift att utföra leveransprovningar samt tekniskt-vetenskapliga undersökningar och laboratoriearbeten. Till anstalten bör liksom nu är fallet även hänföras handläggningen av starkströms- och störningsärenden samt den tekniska granskningen av anordningar för eller förändring av telegrafverkets anläggningar vid elektrifiering av järnvägar. Anstalten med till densamma knutna tjänstemän skall även stå andra tjänsteställen inom verket, främst andra tekniska byrån och förrådsbyrån, till tjänst såsom expertisorgan.

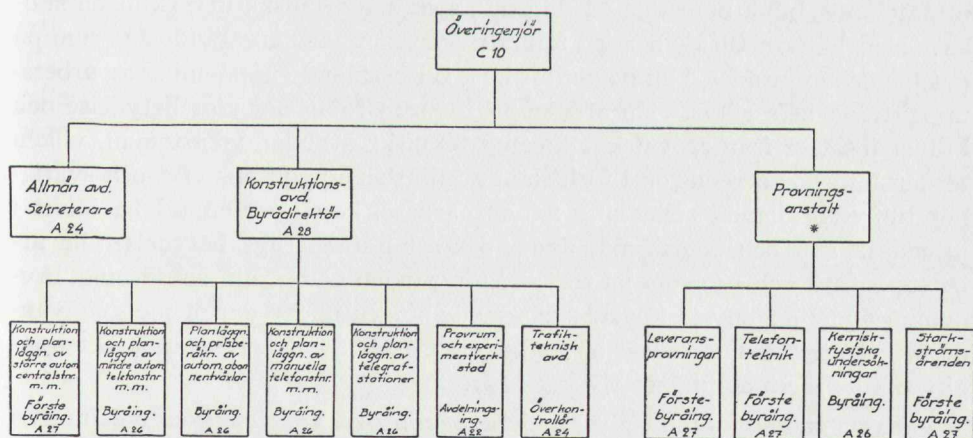
Till första tekniska byrån skall jämväl överföras handläggningen av de frågor rörande telegrafstationsinredningar, som för närvarande omhändertas av radiobyrån.

På grund av de särskilt höga facktekniska och vetenskapliga kvalifikationer, som måste ställas på chefen för första tekniska byrån, vilken även har att tillhandagå övriga byråer och tjänsteställen med teknisk och vetenskaplig expertis, och med hänsyn till betydelsen av byråns verksamhet för telegrafverkets teknik och ekonomi bör dess chef vara en tjänsteman, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid och som därvid under benämningen *överingenjör* bör placeras i lönegrad C 10.

Diagram nr 21.

Föreslagen organisation

Första tekniska byrån

* Till föreståndare för provningsanstalten utses en av förste byråingenjörerna vid underavdelningarna.

För jämförelse med nuvarande organisation se diagram nr 6 a sid. 24 och nr 6 b sid. 25.

Byråns arbete skall bedrivas på en *allmän avdelning* och en *konstruktionsavdelning*, vartill kommer den förut omnämnda *provvningsanstalten*.

Å den *allmänna avdelningen* skola handläggas till första tekniska byrån hörande ärenden av mera administrativ natur, bland annat byråns personalfrågor, vilka icke lämpligen kunna tilläggas de mera tekniskt betonade avdelningarna å byrån. Avdelningens föreståndare bör, i likhet med motsvarande tjänsteman å den nuvarande linjebyråns tekniska avdelningar, vara *sekreterare* (A 24).

Till *konstruktionsavdelningen* skall höra handläggningen av till byråns arbetsområde hörande frågor rörande automatiska telefonstationer och abonnentväxlar, manuella telefonstationer och abonnentanläggningar, telegrafstationer samt kraftutrustning. Till avdelningen skall jämväl höra provrum och experimentverkstad.

Till konstruktionsavdelningen skola enligt de sakkunnigas förslag alltså hänföras arbetsuppgifter, som för närvarande handläggas på en konstruktionsavdelning och en stationsavdelning, vardera med en byrådirektör (A 28) såsom föreståndare, samt på radiobyråns telegrafavdelning. Anledning att bibehålla denna uppdelning, som sakligt sett numera är omotiverad, finnes emellertid icke. Med hänsyn till den föreslagna organisationsförändringen och till de särskilda fordringar, som måste ställas på den nya konstruktionsavdelningens föreståndare, skulle kunna ifrågasättas att giva denne högre löneställning än den, som för närvarande tillkommer avdelningens föreståndare. I avvaktan på vidare erfarenheter av den föreslagna anordningen föreslå de sakkunniga emellertid, att föreståndaren fortfarande såsom *byrådirektör* hänföres till 28:e lönegraden.

Indelningen i underavdelningar å konstruktionsavdelningen måste i stor utsträckning bliva beroende på de krav, som den tekniska utvecklingen ställer. Med hänsyn till de hastiga förändringar, som för närvarande äga rum på det tekniska området, kan någon för lång tid bestående uppdelning av arbetsuppgifterna icke göras. En arbetsuppgift, som i dag har stor betydelse och kräver insatser från en väl kvalificerad tekniskt utbildad tjänsteman, vilken fördenskull bör beredas en i förhållande till arbetsuppgiftens vikt och svårighet tillfredsställande ersättning för sitt arbete, kan efter en tid ha blivit i huvudsak löst och bemästrad, under det att i stället nya betydelsefulla arbetsuppgifter och problem ha trängt i förgrunden och fordra sin lösning. Avdelningsindelningen vid konstruktionsavdelningen måste därför med nödvändighet få en annan karaktär än inom andra delar av styrelsen, där arbetsuppgifterna ha mera administrativ karaktär.

Vid avvägandet av förslag till underavdelningar å konstruktionsavdelningen hava de sakkunniga utgått ifrån, att det stora antal underavdelningsföreståndare, som för närvarande finnes å de till sammanslagning föreslagna konstruktions- och stationsavdelningarna, med fördel för konstruktionsavdelningens

föreståndare borde kunna något minskas genom att ge vissa nu befintliga underavdelningar gemensam föreståndare. De tjänstemän, som för närvarande äro underavdelningsföreståndare, men som härigenom falla bort, bliva dock fortfarande behöfliga och hava — för att få fram en rättvisande kostnadsjämförelse med den nu befintliga organisationen — upptagits såsom hjälpkrafter åt resp. underavdelningsföreståndare. Med utgångspunkt härifrån och med reservation för vad ovan anförts beträffande indelningen i underavdelningar och underavdelningsföreståndarnas tjänste- och löneställning hava de sakkunniga beräknat följande arbetsbiträden åt föreståndaren för konstruktionsavdelningen:

En *förste byråingenjör* (A 27) för utförandet av allmänna utredningar i automatiseringsfrågor samt för konstruktion och planläggning samt utförande av större automatiska centralstationer, en *byråingenjör* (A 26) med en *avdelningsingenjör* (A 22) såsom närmaste arbetsbiträde för konstruktion och planläggning samt utförande av mindre automatiska centralstationer och automatiska växelstationer, s. k. nätgruppsplanering samt konstruktion av automatiska abonnentväxlar, en *byråingenjör* (A 26) för planläggning och prisberäkning av automatiska abonnentväxlar, en *byråingenjör* (A 26) med en *avdelningsingenjör* (A 22) och två *ingenjörassistenter* (A 20) såsom närmaste arbetsbiträden för konstruktion och planläggning samt utförande av manuella telefonstationer, konstruktion av apparater och av linje- och nätbyggnadsmateriel samt för kraftutrustningsfrågor, en *byråingenjör* (A 26) för konstruktion och planläggning samt utförande av telegrafstationer samt en *avdelningsingenjör* (A 22) såsom gemensam föreståndare för provrummet och experimentverkstaden.

För närvarande finnes å linjebyråns tekniska avdelningar en trafikutbildad tjänsteman i *överkontrollörs* tjänsteställning (A 24), som har till uppgift att tillhandagå med erforderlig expertis i med planläggnings- och konstruktionsarbetet sammanhängande trafiktekniska frågor. De sakkunniga, som vitsorda behovet för konstruktionsavdelningen av att äga tillgång till en sådan hjälpkraft för blandade tekniska och trafikmässiga uppgifter, föreslå bibehållandet av denna befattning. Måhända torde dock någon renodling av denne tjänstemans nuvarande arbetsuppgifter böra ske, så att desamma icke komma att omfatta även ärenden, som böra handläggas å driftsbyrån.

För utförande av de under *provningsanstalten* förut angivna arbetsuppgifterna bör liksom nu beräknas för leveransprovningarna en *förste byråingenjör* (A 27), för laboratoriearbetet en *förste byråingenjör* (A 27) och en *byråingenjör* (A 26) samt för starkströmsärendena en *förste byråingenjör* (A 27). En av förste byråingenjörerna bör liksom nu är fallet utses att vara anstaltens föreståndare.

Årskostnaden för första tekniska byråns chef och avdelningsföreståndare m. fl. skulle enligt de sakkunnigas förslag bliva:

Chef och avdelningar	Befattning	Lönegrad	Lön kr.
<i>Chef</i>	Överingenjör	C 10	18.000
<i>Allmän avd.</i>	Sekreterare	A 24	10.515
<i>Konstruktionsavd.</i>	Byrådirektör	A 28	12.495
	Förste byråingenjör	A 27	12.000
	Byråingenjörer, 4 st.	A 26	46.020
	Överkontrollör	A 24	10.515
	Avdelningsingenjörer, 3 st.	A 22	28.575
	Ingenjörassistenter, 2 st.	A 20	17.100
<i>Provningsanstalt</i>	Förste byråingenjör	A 27	12.000
	Förste byråingenjörer, 2 st.	A 27	24.000
	Byråingenjör	A 26	11.505
	Summa	—	202.725

Andra tekniska byrån. Andra tekniska byrån (A7b) — diagram nr 22 — skall handha ärenden rörande konstruktion av lokal-, lands- och rikskablar, den tekniska utrustningen för överdragsstationer, den tekniska granskningen av distriktens arbetsplaner i vad avser nät och ledningar, tekniska bestämmelser för och kontroll av överdragsstationer, upphandling, kontroll och leverans av rikskablar och utrustning för överdragsstationer, planläggning av lands- och rikskablar, ledningsförflyttning vid elektrifiering av järnvägar samt planläggning, förvärv och bebyggande av fastigheter jämte andra husbyggnadsärenden.

Byråns chef bör liksom första byråns vara en *överingenjör*, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid. Eftersom andra tekniska byrån till arbetsomfång och antal sysselsatta personer blir mindre än första byrån, och byråns arbetsuppgifter väl också fackmässigt sett få betraktas som något mindre krävande, synes emellertid en differentiering i löneställning böra ifrågasättas. De sakkunniga vilja därför föreslå, att byråns chef placeras i lönegrad C 8.

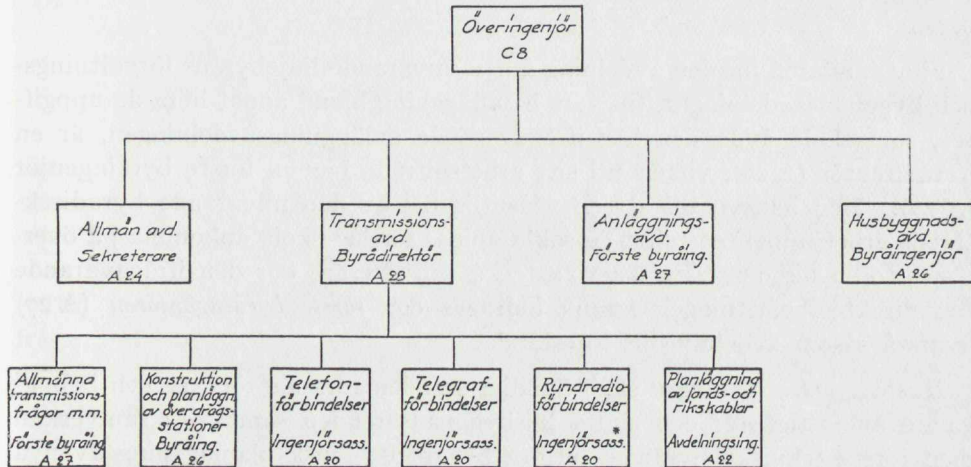
Byråns arbete skall bedrivas på fyra avdelningar, nämligen en *allmän avdelning*, en *transmissionsavdelning*, en *anläggningsavdelning* samt en *husbyggnadsavdelning*.

Å den *allmänna avdelningen* skola handläggas till andra tekniska byrån hörande ärenden av allmänt administrativ natur, bland annat byråns personalfrågor, vilka icke lämpligen kunna tilläggas övriga avdelningar å byrån. Avdelningens föreståndare bör liksom motsvarande tjänsteman å första tekniska byrån vara *sekreterare* (A 24).

Transmissionsavdelningen skall handha ärenden rörande lands- och rikskablar, överdragsstationer, ledningar och internationella förbindelser. Avdelningen skall jämväl vara expertisorgan för underhåll och drift av kablar och överdragsstationer. Föreståndaren för avdelningen bör, liksom för närvarande är fallet, vara *byrådirektör* (A 28).

Föreslagen organisation

Andra tekniska byrån

* T. f. byråingenjör (A 26).

För jämförelse med nuvarande organisation se diagram nr 5 a sid. 21 och nr 6 c sid. 26.

Nuvarande organisation av transmissionsavdelningen torde böra bibehållas oförändrad, dock med den jämkningen, att den avdelningsingenjör med placering å det nuvarande kabelkontoret, som har till uppgift att planlägga lands- och rikskablar, bör fast placeras å transmissionsavdelningen. Med samma reservation för de krav, som den tekniska utvecklingen kan komma att ställa på förändrad avdelningsindelning och avdelningsföreståndarnas tjänste- och löneställning, som förut gjorts under konstruktionsavdelningen å första tekniska byrån, böra till arbetsbiträden åt föreståndaren för närvarande beräknas en *förste byråingenjör* (A 27) för handläggning av allmänna transmissionsfrågor samt tekniska bestämmelser för och teknisk kontroll av överdragsstationer, en *byråingenjör* (A 26) för konstruktion och planläggning av överdragsstationer m. m., tre *ingenjörssassistenter* (A 20) för respektive telefon-, telegraf- och rundradioförbindelser samt en *avdelningsingenjör* (A 22) för planläggning m. m. av lands- och rikskablar. En av ovanstående tre ingenjörssassistenter är för närvarande t. f. byråingenjör. Frågan om huruvida denna befattning liksom även de två andra ingenjörssassistentbefattningarna skola höjas till byråingenjör har varit föremål för de sakkunnigas övervägande, men ha de sakkunniga funnit, att frågan härom torde i varje fall tills vidare böra anstå, till dess den relativt nya och hittills hastigt växande transmissionsavdelningen fått en mera slutgiltig inre organisationsutformning.

Anläggningsavdelningen skall handha den tekniska och ekonomiska granskningen av distriktens arbetsplaner i de delar, som ej enligt det förestående falla under första tekniska byråns eller transmissionsavdelningens verksamhetsområden. Avdelningen skall i övrigt med samma undantag utföra utredningar till samt handlägga frågor om utförande av stations- och nätarbeten.

Föreståndaren för den avdelning å den nuvarande linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, till vars handläggning bland annat höra de uppgifter, som skola åvila den här ifrågavarande anläggningsavdelningen, är en byrådirektör (A 28), vilken till sitt arbetsbiträde har en förste byråingenjör (A 27). Med hänsyn till att en väsentlig del av den nuvarande byrådirektörens arbetsuppgifter enligt de sakkunnigas förslag skola ankomma på överinspektören för den tekniska tjänsten å driftsbyrån, bör den ifrågavarande byrådirektörsbefattningen kunna indragas och *förste byråingenjören* (A 27) kvarstå såsom avdelningens föreståndare.

Husbyggnadsavdelningen skall handha ärenden rörande förvärv och bebyggande av fastigheter och andra husbyggnadsärenden samt — i samverkan med första tekniska byrån — utföra byggnadsteknisk planläggning av nya stationsbyggnader. I fråga om fastighetsförvärv skall avdelningen givetvis erhålla nödigt juridiskt arbetsbiträde från kanslibyrån. Husbyggnadsavdelningen skall vid behov kunna biträda och tillhandagå även drifts-, radio-, förråds- och verkstadsavdelningarna i husbyggnadsfrågor.

Telegrafverkets husbyggnadsarbeten handhas i allmänhet av byggnadsstyrelsen, i vad desamma avse nybyggnader av större omfattning, med undantag dock för vissa specialbyggnader. Sistnämnda byggnader och alla mindre nybyggnader samt ombyggnader ske under ledning av styrelsen, som givetvis har att utföra en stor del av det förberedande arbetet även för de nybyggnader, som skola utföras genom byggnadsstyrelsen. Såsom i sin mån belysande för omfattningen av husbyggnadsverksamheten kan anföras, att det bokförda värdet av telegrafverkets fastigheter under de sista fem åren ökats från 44 till över 60 miljoner kronor.

Med hänsyn till de omfattande byggnadstekniska och planläggningsarbeten, som skola utföras å husbyggnadsavdelningen och till den ingående kännedom om byggnadsverksamhetens olika grenar, som måste krävas av avdelningens föreståndare, anse de sakkunniga, att denne bör vara *byråingenjör* (A 26).

De sakkunniga vilja slutligen anmärka, att de i föreliggande organisationsförslag icke medtagit luftskyddsavdelningen å nuvarande linjebyrån, eftersom ett permanent behov av denna avdelning icke torde föreligga.

Årskostnaden för andra tekniska byrån skulle enligt de sakkunnigas förslag bliva:

Chef och avdelningar	Befattning	Lönegrad	Lön kr.
<i>Chef</i>	Överingenjör	C 8	16.000
<i>Allmän avd.</i>	Sekreterare	A 24	10.515
<i>Transmissionsavd.</i>	Byrådirektör	A 28	12.495
	Förste byråingenjör	A 27	12.000
	Byråingenjör	A 26	11.505
	Avdelningsingenjör	A 22	9.525
	Ingenjörassistenter, 3 st., varav 1 t. f. byråingenjör	A 20	26.782
<i>Anläggningsavd.</i>	Förste byråingenjör	A 27	12.000
<i>Husbyggnadsavd.</i>	Byråingenjör	A 26	11.505
	Summa	—	122.327

Innan de sakkunniga lämna de tekniska byråerna vilja de sakkunniga i fråga om de båda byråernas utrustning med underordnad personal framhålla, att man lämpligen bör inom verket undersöka, huruvida icke ekonomiska besparingar skulle kunna göras därigenom, att ritarpersonalen i möjligaste mån göres gemensam för båda byråerna och erhåller en gemensam föreståndare med uppgift att tillse, att denna talrika personalgrupp samfällt utnyttjas på ett rationellt och ekonomiskt sätt. Till detta gemensamma ritkontor skulle vara ansluten styrelsens ljuskopieringsanstalt.

Militärkontoret. Såsom framgått av redogörelsen för den nuvarande organisationen finnes å trafikbyrån en särskild militäravdelning, vilken avdelning, när instruktionen för telegrafstyrelsen vid krig eller krigsfara trätt i kraft, organiseras såsom fristående byrå.

Enligt den för telegrafstyrelsen utfärdade instruktionen skall militäravdelningen omfatta en militärassistent, en marinassistent och en flygassistent, av vilka den till tjänsteställningen främste — för närvarande militärassistenten — skall vara avdelningens föreståndare. Assistenterna avlönas icke av telegrafverket, som dock vid varje års slut brukar lämna vissa gratifikationers såsom ersättning för det särskilda arbete, som de nedlagt för telegrafverkets räkning, en i och för sig dock föga tilltalande ordning. Vid avdelningen ha dessutom varit placerade två kontrollörer (A 20), varav en för närvarande erhållit förordnande som sekreterare i 24:e lönegraden.

Militäravdelningens uppgift är att åstadkomma, att telegrafverkets verksamhet och anläggningar vid krig eller krigsfara anpassas efter de krav, som landets försvar, säkerhet och försörjning kunna komma att ställa på telegrafverket. Härvid skall avdelningen i samarbete med militära och civila myndigheter tillse, att de underlätta telegrafverkets uppgift härutinnan och vidtaga de åtgärder, som krävas för att behovet av fjärrförbindelser i krigstid skall kunna tillgodoses på tillfredsställande sätt.

Enligt 1936 års försvarsordning ombesörjas de tre försvarsgrenarnas (arméns, marinens och flygvapnets) krigsförberedelseärenden av försvarsstaben, som bland annat innefattar en signaltjänstavdelning, i vilken samtliga försvarsgrenar äro representerade. Vid denna avdelning handläggas de ärenden, som röra telegrafverkets användning för militära ändamål vid krig samt förberedelserna härför. Mellan signaltjänstavdelningen och telegrafverket har ett nära samarbete ägt rum under förmedling av militäravdelningen. Genom detta samarbete har det varit möjligt att på ett rationellt sätt planlägga tillgodoseendet av försvarsväsendets behov av tråd- och radioförbindelser samt sammanställa och enhetligt bearbeta olika militära myndigheters önskemål i fråga om förbindelseväsendet. Även med försvarsstabens luftförsvarsavdelning har samarbete ägt rum i frågor rörande luftförsvarets förbindelseväsen.

De frågor, som militäravdelningen under de sista åren särskilt haft att handlägga, äro omläggning i enlighet med den snabba tekniska utvecklingen på telegraf-, telefon- och radioområdet av grunderna för telegrafverkets verksamhet vid krig eller krigsfara, utfärdande av nytt krigstelegrafreglemente samt de militära instruktionernas anpassande härefter, omorganisation av censurtjänsten, omläggning av planläggningen av luftförsvarets signaltjänst samt luftbevaknings-, alarmerings- och i viss mån även luftskyddscentralernas organisation, tekniska utförande och anskaffande. Allt eftersom dessa frågor vunnit sin principiella lösning, har omfattningen av militäravdelningens löpande arbete successivt ökats. Organisationen, planerna och anläggningarna måste nämligen ständigt hållas aktuella, om med dem avsett ändamål skall uppnås. Särskilt militäravdelningens biträde vid organisationen av det aktiva och passiva luftförsvaret har i hög grad aktualiserat behovet av att ge militäravdelningen en fastare och mera utvecklade organisation.

De sakkunniga hålla före, att det sålunda vitsordade behovet bör kunna tillgodoses utan att fördenskull, såsom har ifrågasatts, skall behöva upprättas en särskild byrå i telegrafstyrelsen av vanlig organisatorisk art och med en chef inrangerad bland de styrelsens ledamöter, som med verkschefen konstituera styrelsen. Verksamheten för det behövliga centrala militära organet i telegrafverket avser ju arbetsuppgifter, som ligga mera vid sidan av verkets egentliga uppgift inom landets kommunikationsväsen och statens affärsdrift, och det synes de sakkunniga därför vara för ändamålet tillräckligt, om den nuvarande militäravdelningen inom trafikbyrån förvandlas till ett från särskild byrå fristående organ, lämpligen benämnt *militärkontoret* (Mk). Dess föreståndare — en för viss tid kommenderad officer — skall därvid vara direkt underställd verkschefen samt äga att såsom extra föredragande och adjungerad ledamot deltaga i styrelsens handläggning av frågor, som beröra försvarsväsendet och det civila luftskyddet.

De frågor, som handläggas av militäravdelningen, äro numera av den art, att de i betydligt högre grad än tidigare av avdelningens tjänstemän fordra

känedom om på landets militära och civila försvarsberedskap inverkan faktorerna, förtrogenhet med telegrafverkets verksamhet och personalförhållanden samt insikt om de inom militäravdelningen uppgjorda planernas och föreskrifternas uppbyggnad och inbördes sammanhang. Detta sistnämnda krav är särskilt viktigt, då sammanfattande föreskrifter — en ny mobiliseringsinstruktion för telegrafverket — praktiskt taget saknas och för de närmaste åren på grund av den utomordentligt snabba utvecklingen särskilt å luftförsvarets område knappast kan iordningställas med utsikt att bli någon mer avsevärd tid giltig och användbar. Varken en militär eller en telegraftjänsteman kan, då han placeras på militäravdelningen, omedelbart delta i det aktiva arbetet utan måste först undergå längre eller kortare tids praktisk tjänstgöring. Av alldeles särskild vikt måste det också vara, att avdelningen erhåller en chef, som under längre tid kan leda arbetet.

De sakkunniga vilja därför föreslå, att militärkontoret erhåller en regementsofficer ur signalregementet såsom chef, vilken kommenderas för en tid av 3—5 år och dessförinnan skall undergå minst ett års — istället för såsom nu endast två månaders — förberedande tjänstgöring vid kontoret.

De sakkunniga hava inhämtat, att det ur militära synpunkter och med hänsyn till militäravdelningens ökade arbetsuppgifter ansetts önskvärt *dels* att utöka antalet militära befattningshavare i telegrafstyrelsen från 3 till 4 genom att utöver chefen samt marin- och flygassistenterna tillsätta en särskild arméassistent, *dels* att giva den diskuterade fastare organisationen av militäravdelningen i styrelsen en komplettering med särskilda militärassistenter vid distrikten. Såsom stöd för sistnämnda önskemål har i huvudsak anförts följande:

Det organisationsarbete, som det föreslagna militärkontoret under sin chef får att utföra, kan i de flesta fall icke utföras *inom* själva det centrala organet utan måste bedrivas i samarbete med ett flertal institutioner inom och utom telegrafstyrelsen. För närvarande kan detta organisationsarbete endast ske i ganska långsam takt, och tidslagen kunna komma att påfordra en betydligt snabbare utveckling och effektivisering av telegrafverkets krigsberedskap. Genom tillsättandet av militärassistenter vid distrikten skulle en intim och givande samverkan med de militära myndigheterna ute i distrikten kunna etableras. Distriktsledningarna skulle få tillgång till värdefullt samråd med militär sakkunnig vid behandlingen av förekommande mobiliseringsärenden. Direkt tillsyn och övervakning i olika trafikhänseenden av de för luftförsvarets effektivitet mycket betydelsefulla luftbevakningscentralerna skulle kunna utövas och i samband därmed skulle de särskilda tekniska anordningar, som krävas för att göra luftbevakningens rapporteringssystem snabbt och effektivt, kunna planläggas och utprovas under det centrala organets ledning. Vidare kunde planer och anordningar för det civila luftskyddet såsom lokallarmplaner, sirenanläggningar och alarmeringscentraler tillkomma under samarbete med telegrafverkets militära representant, vilket givetvis skulle medföra enhetlighet i utförandet och allmänt tillgodogörande av vunna erfarenheter. Samverkan å ort och ställe med länsstyrelsernas försvarsassistenter skulle möjliggöra anordnandet av ett större antal mycket behövliga övningar i alarmering, utrymning och skjututbildning m. m. Dessutom skulle de svårlosta bevakningsfrågorna för telegrafverkets anläggningar kunna lösas under direkt medverkan på ort och ställe av militär representant för verket.

För att tillgodose ovan angivna uppgifter önskar man helst få en militärassistent placerad å

varje distrikt utom det i Stockholm, där diskuterade uppgifter kunna tilläggas det centrala militära organet direkt. I varje fall till att börja med anser man det emellertid kunna vara tillräckligt att tillsätta tre militärassistenter, som då önskas placerade en i Malmö, en i Norrköping och en i Sundsvall.

Om ovan angivna organisationsförändring genomfördes, anser man sig på ett bättre sätt än för närvarande kunna påtaga sig ansvaret för planläggandet och genomförandet av telegrafverkets krigsförberedelser. Möjlighet skulle skapas att genom en central myndighet överblicka och kontrollera detta arbetes gång samt öva tillsyn över att enhetliga grunder och bedömningsprinciper bliva tillämpade, vilket är särskilt önskvärt å ett område, där kommuner och enskilda i tusental bliva berörda av vidtagna åtgärder och utfärdade föreskrifter.

De sakkunniga hava beaktat vad sålunda blivit anfört beträffande behovet av militärassistenter i styrelsen och å distrikten men anse likväl ej, att detta behov under normala tidsförhållanden kan vara så starkt, att plats skall behöva beredas ifrågavarande militära funktionärer i den *ordinarie* organisationsplanen för telegrafverket.

Till militärkontorets handläggning skola höra ärenden rörande telegrafverkets krigsorganisation, anläggningsarbeten såsom stationsanordningar för högre militära staber, luftvärns-, luftbevaknings- och luftskyddscentraler, alarmerings- och manövercentraler samt fjärralarmeringsnätet, reservanläggningar, förstöring av telegrafverkets anläggningar, sorteringstjänst för telegraftrafiken och föreskrifter för militär användning av telegrafverkets nät m. fl. trafikärenden, bevakning och skydd av telegrafverkets anläggningar, krigsplacering av personal från telegrafverket vid militära staber och förband samt uppskovs- och övriga värnpliktsärenden, censurtjänsten, upplåtelser av telegrafverkets anläggningar till militära förband vid övningar och telegrafverkets medverkan vid militära och luftskyddsövningar samt viss informationsverksamhet, avseende meddelanden till militära myndigheter angående sådana förhållanden inom telegrafverket, vilka kunna vara av betydelse för försvarsväsendet, och till allmänheten angående inskränkning i rätten att begagna telegraf och telefon vid krig eller krigsfara. Militärkontorets arbete skall givetvis i olika frågor bedrivas i samverkan med styrelsens berörda byråer.

Det kan anmärkas, att av alla ovan angivna arbetsuppgifter det från början endast var en, nämligen upplåtelser av telegrafverkets stationer och ledningar till militära förband vid övningar, som föranledde inrättandet år 1909 av en militäravdelning i telegrafstyrelsen.

Inom den nuvarande militäravdelningen fördelas ärendena på sådant sätt, att chefen för avdelningen (militärassistenten) handlägger organisatoriska ärenden och arméärenden, marinassistenten radio- och vissa censurärenden samt marina ärenden, flygassistenten luftförsvarsärenden och ärenden rörande flygvapnet samt den t. f. sekreteraren personalärenden, vissa censurärenden och vissa speciella ärenden i fråga om telegraf- och telefontrafiken, varjämte han såsom telegraftjänsteman givetvis tages i anspråk i fall av behov vid behandlingen av en hel del av de frågor, som enligt ovan handläggas av de militära tjänstemännen.

Även efter anordnandet av militäravdelningen såsom ett självständigt tjänsteställe bör den nuvarande personaluppsättningen och ärendesfördelningen kunna bibehållas.

Militärkontorets personal skulle enligt de sakkunnigas mening sammanställas på följande sätt:

Chefen: regementsofficer ur signalregementet med en kommenderingstid av 3—5 år och med en förberedande tjänstgöring vid militärkontoret under minst ett år.

En *marinassistent:* kompaniofficer ur marinen med tjänsteställning inom telegrafverket såsom för tjänsteman i 24:e lönegraden och med en kommenderingstid av 3—5 år.

En *flygassistent:* kompaniofficer ur armén, marinen eller — företrädesvis — flygvapnet, i övrigt lika med marinassistenten.

En *notarie* på verkets stat (A 21), vilken lämpligen under extra ordinära förhållanden bör erhålla förordnande såsom sekreterare i 24:e lönegraden.

Vad angår avlöningar och ersättningar till de militära tjänstemännen å det föreslagna militärkontoret hava de sakkunniga utgått ifrån, att i huvudsak samma grunder skola tillämpas som för järnvägsstyrelsens och vattenfallsstyrelsens militära befattningshavare. Enligt kungl. brev till järnvägsstyrelsen den 16 augusti 1918 bemyndigades styrelsen att till den officer, vilken beordrats att tjänstgöra såsom byråchef å militärbyrån, av trafikmedel utbetala ett årligt arvode till sådant belopp, att detsamma jämte den avlöning, som tillkommer ifrågavarande officer på grund av hans militära beställning, uppginge till begynnelseavlöning för byråchef vid järnvägsstyrelsen med avdrag av ett belopp, som motsvarade den avgift, sådan byråchef har att erlagga för egen pensionering. Beträffande militärassistenter vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk har genom kungl. brev den 4 juni 1937 respektive den 24 november 1939 bland annat bestämts, att vederbörande ämbetsverk skall utbetala ett särskilt årligt arvode, som för förste militärassistent hos järnvägsstyrelsen uppgår till 1.500 kronor, för andre militärassistent hos järnvägsstyrelsen till 1.320 kronor, för övriga militärassistenter vid statens järnvägar till 900 kronor, för militärassistent vid vattenfallsstyrelsen till 1.200 kronor och för biträdande militärassistent till 900 kronor. I brevet till vattenfallsstyrelsen finnas därjämte bestämmelser intagna rörande utbetalande av särskild tilläggsersättning till militärassistent, som med pension avgått från beställning å aktiv stat.

För chefen för militärkontoret hava de sakkunniga beräknat samma avlöningsbestämmelser, som för närvarande tillämpas för militärbyråchefen i järnvägsstyrelsen, under det att för övriga till tjänsten vid militärkontoret kommenderade i likhet med vad som gäller för biträdande assistent vid statens vattenfallsverk torde böra fastställas ett årligt arvode av 900 kronor.

Enligt de sakkunnigas förslag skulle årskostnaden för militärkontorets militära personal samt för kontorets notarie bliva för chefen, beräknat för

major i löneklass Oa 12 (militära avlöningsreglementet) 459 kronor, för vardera marin- och flygassistenten 900 kronor samt för notarien 9.030 kronor eller sammanlagt 11.289 kronor. Jämfört med för närvarande utgående gratifikationerna till militärassistenter samt lön till en kontrollör å militärvärdningen innebär förslaget en kostnadsminskning med 861 kronor.

De sakkunniga övergå härefter till den andra gruppen av byråer i telegrafstyrelsen, nämligen de byråer, vilkas chefer förutom det egentliga chefskapet för resp. byråer även äga direkt förvaltnings- och befälsuppgift utanför styrelsen.

Radiobyran. Radioväsendet är den yngsta av telegrafverkets rörelsegrenar. Verkets första radiostation öppnades för trafik år 1911, och handläggningen av ärenden rörande radioväsendet har alltsedan år 1916 tillhört en särskild radiobyrå i styrelsen.

Utvecklingen av radioväsendets kapital, utgifter och personal under de sista fem åren framgår av efterföljande tablåer:

År	Disponerat kapital vid årets slut 1.000 kr.	Radiodistriktets utgifter		
		trafik- och underhållskostnad 1.000 kr.	förnyelsekostnad 1.000 kr.	anläggningskostnad 1.000 kr.
1935	10.126	5.060	831	— 34
1936	10.657	5.387	347	531
1937	12.199	5.532	546	1.542
1938	12.991	6.592	355	792
1939	14.087	7.064	223	1.096

År	Antal sysselsatt personal			
	å radio-byran	vid radiostationerna		summa
		tjänstemän	arbetare (medeltal)	
1935	36	174	25	235
1936	40	186	34	260
1937	43	217	54	314
1938	49	234	43	326
1939	49	253	53	355

Såsom framgår av de ovan lämnade uppgifterna befinna sig såväl personalantal som omslutningstal i ökning. De lämnade uppgifterna kunna kompletteras därmed, att om till driftsutgifterna läggas även kostnader för handhavandet av radiolicensrörelsen å telegraf- och telefonstationerna, beräknad

andel i styrelsens utgifter, andel i pensionsutgifter o. s. v., erhålles för år 1939 en total utgiftssumma för drift och underhåll av radioväsendet på 10.9 miljoner kronor, varemot svara inkomster i form av licensavgifter, avgifter för fartygsradioabonnemang och andel i inkomsterna av radiotelegram och radiotelefonsamtal på sammanlagt 16.0 miljoner kronor.

Utvecklingen har varit särskilt stark på rundradioväsendets område. Antalet radiolicenser, som vid 1935 års ingång uppgick till 733.000, har sålunda under de sista fem åren ökats med resp. 101.000, 110.000, 130.000, 153.000 och 131.000 st. till 1.358.000 vid utgången av år 1939, och antalet telegrafverket tillhöriga rundradiostationer har under samma tid ökats från 11 till 17 samtidigt med att därutöver ett antal befintliga stationer ombyggt till större effekt. Förutom de telegrafverket tillhöriga rundradiostationerna finnes även ett antal s. k. relästationer, tillhörande enskilda sammanslutningar, vilka stationer erhålla driftsbidrag från telegrafverket och äga rätt att utan ersättning utsända rundradioprogrammen. Antalet relästationer uppgår för närvarande till 14. Telegrafverket är sedan flera år tillbaka i färd med att successivt övertaga och modernisera dessa privata stationer. Slutligen må även nämnas, att arbeten påbörjats för anordnande av högfrekvent trådradiodistribution av radioprogrammen över telefonledningar till abonnenterna.

En nyhet på radioväsendets område har under de sista åren varit anordnandet av radiotelefonstationer för förmedling av telefontrafik mellan rikstelefonnätet och fartyg på havet.

En ytterligare utveckling av radioväsendet är i framtiden efter all sannolikhet att emotse på televisionsområdet. På detta område kommer även transmissionsavdelningen å andra tekniska byrån att få en viktig uppgift att fylla, eftersom televisionsöverföringar ställa alldeles särskilda tekniska krav på de ledningar, som för ändamålet skola användas.

Radiobyran (Rb) — diagram nr 23 — skall såsom *styrelseorgan* handlägga ärenden rörande organisation och förvaltning av radioverksamhetens olika grenar, planläggning och konstruktion av radiostationer, tekniska undersökningar beträffande radiotelegraf och radiotelefon, planläggning och bebyggande av radiostationsfastigheter, upphandling, kontroll och leveransbesiktning av stationsutrustningar för radiostationer, personalinstruktioner och tjänsteföreskrifter rörande radiostationernas drift, allmänna bestämmelser för trafiken å kust-, pejll-, mark- och fartygsradiostationer, rundradiorörelsen i vad densamma ankommer på telegrafverket och telegrafverkets samarbete med aktiebolaget Radiotjänst, vidare antagning, befordran och placering av radioavdelningens personal i den mån dessa frågor ej avgöras av byråns chef såsom föreståndare för radioavdelningen, beredning av personal- och driftkostnadsstater för radioavdelningen, radiopersonalens utbildning, uthyrning av radiostationer till handelsfartyg m. fl. (fartygsradioabonnemang), koncessioner för

radiostationer (ombord å fartyg och luftfartyg samt amatörsändarstationer) samt internationella radioärenden.

Chefen för radiobyrån skall liksom redan nu är fallet samtidigt vara *chef för telegrafverkets radioavdelning* och skall såsom sådan ombesörja den löpande förvaltningen å radioavdelningen, handleda och övervaka utförandet av arbetet inom densamma samt utöva ekonomisk kontroll över hushållningen med personal och materiel vid radioavdelningens drift. Han skall utöva det direkta befälet över avdelningens personal samt äga antaga, befordra och placera avdelningens personal inom 14:e eller lägre lönegrader, vad ordinarie personal beträffar dock inom ramen för fastställd stat. Till radioavdelningens organisation i övrigt skola de sakkunniga i det följande återkomma under »radioavdelningen».

Vad beträffar tjänste- och löneställning för radiobyråns och samtidigt radioavdelningens chef anse de sakkunniga, att han i betraktande av den sammansatta arbets- och förvaltningsuppgiftens starka tekniska betoning bör benämnas *överingenjör* och såsom sådan vara en tjänsteman, som på förslag av verkets chef tillsättes på förordnande för viss tid. Man torde emellertid böra utgå ifrån, att av honom personligen ej skall krävas för radioväsendets behärskande nödiga teoretiska och radiotekniska kvalifikationer i fullt mått utan att han därvidlag måste tillgodoses med speciellt kvalificerade hjälpkrafter. Det torde alltså vara kvalifikationen för den administrativa uppgiften, som i regel blir den bestämmande faktorn vid personvalet. Då samtidigt den sålunda mera administrativt betonade förvaltningsuppgiften avser ett verkets förvaltningsområde av förhållandevis mindre omfattning, anse de sakkunniga, att tjänsten liksom motsvarande tjänst vid andra tekniska byrån bör placeras i lönegrad C 8.

För ärendenas handläggning bör på radiobyrån finnas en *förvaltningsavdelning*, en *fartygsstationsavdelning*, en *landstationsavdelning*, en *rundradioavdelning* samt en *radiolicensavdelning*.

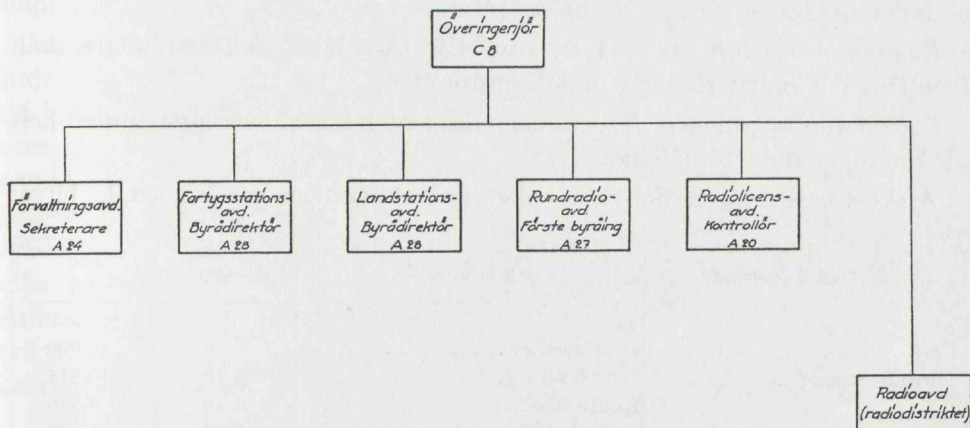
En för närvarande å radiobyrån befintlig särskild avdelning för bokförings- och kassaärenden torde bliva obehövligen, om såsom de sakkunniga ha förutsett, verkets hela räkenskaps- och kassaväsen samt bokföring centraliseras och mekaniseras. Vad som återstår att handlägga i förevarande avseende lär under radiobyråns chef kunna handläggas å byråns förvaltningsavdelning. Den redovisnings- och kassakontroll, som är erforderlig inom radioavdelningen, synes i den mån densamma ej kan förläggas till ekonomibyråns revisions- och kassakontrollavdelning, kunna utföras av tjänsteman vid förvaltningsavdelningen.

Såsom de sakkunniga i det föregående ha föreslagit, skall den avdelning för handläggning av ärenden rörande telegrafstationsinredningar, som för närvarande blivit förlagd till radiobyrån, överflyttas till första tekniska byrån.

Diagram nr 23.

Föreslagen organisation

Radiobyrå

För jämförelse med nuvarande organisation se diagram nr 7 sid. 28.

Med ovannämnda tvenne undantag överensstämmer den av de sakkunniga föreslagna avdelningsindelningen med den nu befintliga.

Förvaltningsavdelningen med en *sekreterare* (A 24) till föreståndare och under honom en kameral tjänsteman, *kontrollör* (A 20), skall handlägga allmänna förvaltnings-, kansli- och personalärenden m. m.

Fartygsstationsavdelningen med en *byrådirektör* (A 28) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande planläggning, anläggning (mera omfattande anläggningsarbeten dock i samverkan med den följande rundradioavdelningen), drift och underhåll av kust-, pejls-, mark- och fartygsradiostationer, radiotrafiken vid förenämnda stationer, fartygsradioabonnemang, tekniska undersökningar rörande radiotelegraf och radiotelefon för fartyg m. m.

Landstationsavdelningen med en *byrådirektör* (A 28) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande planläggning, anläggning, drift och underhåll av de fasta radiostationerna jämte därmed sammanhängande tekniska frågor och undersökningar, radiostörningsfrågor m. m. Såsom föreståndarens närmaste arbetsbiträden böra liksom nu beräknas två ingenjörer i 26:e lönegraden, vilka dock, eftersom de tjänstgöra i styrelsen, böra benämnas *byråingenjörer* i stället för linjeingenjörer.

Rundradioavdelningen med en *förste byråingenjör* (A 27) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande planläggning, anläggning, drift och underhåll av rundradiostationerna (inberäknat viss teknisk tillsyn av privata så-

dana stationer) och trådradionätet jämte därmed sammanhängande tekniska frågor och undersökningar, mera omfattande anläggningsarbeten för kuststationer samt de tekniska anordningarna för upptagning av radioprogram. Såsom föreståndarens närmaste arbetsbiträden böra liksom för närvarande är fallet beräknas tre *byråingenjörer* (A 26).

Radiolicensavdelningen med en *kontrollör* (A 20) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande radiolicensrörelsen.

Personaluppsättningen å ovannämnda avdelningar överensstämmer helt med nu gällande förhållanden.

Årskostnaden för radiobyrån enligt de sakkunnigas förslag skulle bliva:

Chef och avdelningar	Befattning	Lönegrad	Lön kr.
<i>Chef</i>	Överingenjör	C 8	16.000
<i>Förvaltningsavd.</i>	Sekreterare	A 24	10.515
	Kontrollör	A 20	8.550
<i>Fartygsstationsavd.</i>	Byrådirektör	A 28	12.495
<i>Landstationsavd.</i>	Byrådirektör	A 28	12.495
	Byråingenjörer, 2 st.	A 26	23.010
<i>Rundradioavd.</i>	Förste byråingenjör	A 27	12.000
	Byråingenjörer, 3 st.	A 26	34.515
<i>Radiolicensavd.</i>	Kontrollör	A 20	8.550
	Summa	—	138.130

Förrådsbyrån. Innan de sakkunniga gå att framlägga förslag i avseende å förrådsbyrån och telegrafverkets förrådsorganisation i övrigt torde en sammanfattande redogörelse böra lämnas för den nuvarande organisationen av förrådsväsendet vid telegrafverket.

Såsom centralförråd för telegrafverket fungera dels *huvudförrådet* i Älvsjö, vilket sorterar direkt under styrelsens förrådsbyrå, dels *verkstadens förråd* av helfabrikat m. m. i Nynäshamn för vid verkstaden tillverkade eller reparerade effekter, vilket förråd sorterar under verkstadsdirektören. Från dessa förråd distribueras material och inventarier dels till de nedan angivna distriktsförråden och sektionsförråden, dels i viss utsträckning direkt till större arbeten. Vid verkstaden finnes dessutom ett förråd av halvfabrikat och tillverkningsmateriel, i främsta rummet avsett för verkstadens egna tillverkningar.

Inom vart och ett av de sex distrikten finnes ett *distriktsförråd*. De äro belägna i Hässleholm, Göteborg, Norrköping, Stockholm, Gävle och Östavall (i närheten av Ånge). Distriktsförrådet utgör distriktets centralförråd. Från distriktsförrådet distribueras materiel dels till de olika nedan angivna sektions- och stationsförråden, dels till sådana större arbeten inom distriktet,

till vilka materiel av olika slag kan samlastas till större sändningar. Distriktsförrådet sorterar under vederbörande linjedirektör.

Förutom distriktsförrådet finnas inom varje distrikt dels ett eller flera *sektionsförråd* inom varje linjesektion, dels ett *stationsförråd* i varje sådant underhållsområde, för vilket telegrafkommissarie är föreståndare.

Sektionsförråden sortera under vederbörande sektionsföreståndare (förste linjeingenjör eller linjeingenjör) och stå under dennes överinseende i de fall, då förrådet är beläget å sektionens huvudort. Eljest står det under överinseende av linjemästaren på platsen, i vilket fall det ofta benämnes *linjemästareförråd*. Sektionsförråden tillgodose materielbehovet huvudsakligen för underhållsarbeten och komplettering av materielbehovet för andra pågående arbeten inom sektionen, och här uppsamlas från arbetena överbliven materiel eller nedtagen sådan, som åter kan komma till användning inom sektionen. Antalet sektionsförråd uppgår för hela landet till 33. Å orter, där distriktsförråd är beläget, får detta i viss utsträckning tjänstgöra även som sektionsförråd.

Stationsförråden, som äro av ringa omfattning, innehålla ett mindre antal apparater samt smärre kvantiteter av sådan materiel i övrigt, som erfordras för installation och underhåll av abonnentanläggningar. Å ort, där linjeingenjör eller eventuellt linjemästare är underhållsområdsföreståndare, tjänstgör sektionsförrådet jämväl såsom stationsförråd.

Dessutom finnas även ett par andra förrådstyper vid distrikten, nämligen *linjeförmansförråd*, vilka emellertid ej äro förråd i samma mening som de förut nämnda utan huvudsakligen äro uppsamlingsplatser för materiel och verktyg för linjelagens pågående arbeten, samt *specialförråd* vid de större telegraf- och telefonstationerna, innehållande erforderlig materiel för stationens underhåll.

Lager av stolpar finnas dessutom på olika platser i landet, de största på de platser, där impregnering av stolpar äger rum.

Skilt från distrikten finnas följande särskilda förråd:

Kabelkontorets ambulatoriska förråd innehållande materiel för pågående rikskabelanläggningar och sorterande under kontorets föreståndare, förråd vid *transmissionsavdelningen* å linjebyråns tekniska avdelningar, innehållande viss specialmateriel för underhållet av och snabba inkopplingar å rikskablarna och sorterande under föreståndaren för transmissionsavdelningen, samt förråd vid var och en av *radioexpeditionerna* i Stockholm och Göteborg, innehållande materiel för installations- och underhållsarbeten för radiostationer ombord å handelsfartygen och sorterande under chefen för radiobyran såsom chef för radiodistriktet.

Den vid huvudförrådet, distriktsförråden (inkl. förrådsförvaltarens expedition å distriktsbyrån), kabelkontorets förråd samt radiodistriktets och verkstadens förråd sysselsatta personalen framgår av följande tablå:

Förråd	Föreståndare	Lönegrad	Biträdande förrådspersonal		
			tjänstemän	arbetare	summa
<i>Huvudförrådet</i>	Materialförvaltare ...	A 15	6	18	24
<i>Distriktsförråden:</i>					
Första distr.	Förrådsförvaltare	A 21	15	10	25
Andra »	»	A 21	19	31	50
Tredje »	»	A 21	7	7	14
Fjärde »	»	A 21	15	51	66
Femte »	»	A 21	7	5	12
Sjätte »	»	A 21	6	3	9
<i>Kabelkontoret</i>	Kontorsskrivare	A 15	1	2	3
<i>Radiodistriktet</i>	—	—	3	2	5
<i>Verkstadens förråd:</i>					
för reparation insända ef- fekter	—	—	—	3	3
halfabrikat	Förste bokhållare ...	A 18	2	13	15
halfabrikat och tillverk- ningsmaterial	Bokhållare	A 17	3	29	32

Inberäknat föreståndare uppgick hela den ovan redovisade personalen till 94 tjänstemän och 174 arbetare.

På sektionsförråden vid distriktet tjänstgöra dessutom följande antal förrådspersonal:

	Tjänstemän	Arbetare	Summa
Första distr.	7	13	20
Andra »	5	18	23
Tredje »	3	6	9
Fjärde »	1	4	5
Femte »	5	18	23
Sjätte »	4	18	22
Summa	25	77	102

Förvaltningen av telegrafverkets förråd (utom radiodistriktets, verkstadens och transmissionsavdelningens) samt den materiel, som erfordras för telegrafverkets anläggnings- och underhållsarbeten och drift, står under överinseende av och kontrolleras av telegrafstyrelsens förrådsbyrå. Anskaffningen av materiel och inventarier sker dels genom tillverkning vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn samt i viss, ehuru obetydlig utsträckning, även vid distriktets reparationsverkstäder, dels genom inköp från privata och statliga industrier.

All upphandling är i största möjliga utsträckning centraliserad till förrådsbyrån. Vissa undantag härifrån finnas dock. Linjebyråns tekniska avdelningar handlägga sålunda anskaffningen av automatiska telefonstationer, rikskablar, överdragsstationsutrustning och hithörande specialmateriel o. dyl.,

och på samma sätt ombesörjer radiobyran inköp av utrustning för radiostationer. Verkstaden köper med vissa undantag själv för tillverkningen behövliga råmaterial och halvfabrikat. Viss materielanskaffning sker dessutom direkt av linjedirektörerna. Någon större självständighet får dessas inköpsverksamhet endast i fråga om diverse, icke standardiserad materiel i smärre poster; så snart det gäller materiel av större åtgång och värde, exempelvis telefonstolpar och bränsle, ske distriktens inköp i regel under förrådsbyråns ledning.

Ärenden rörande utrangering och slopning av apparatmateriel, kontors- och verktygsinventarier avgöras på förrådsbyråchefens föredragning av styrelsen efter förslag av vederbörande linjedirektörer. Nedtaget smide, som visar sig obrukbart, får dock utan vidare nedskrotas å distriktsförråden. Till verkstaden för reparation insända effekter, som befinnas ej lämpligen kunna repareras, avskrivs genom beslut av styrelsen på förslag av verkstadsdirektören. I övrigt skötes verkstadsförrådet fullt självständigt.

Vad beträffar förrådspersonalen handläggas ärenden rörande antagning, befordran och placering av förrådsförvaltare å distriktsförråden samt dennes närmaste man, i allmänhet en kontorsskrivare, samt av förrådsmästare av förrådsbyran. Motsvarande ärenden rörande övrig förrådspersonal å distriktet samt vid kabelkontoret handläggas av linjebyråns förvaltnings- och byggnadsavdelningar, ärenden rörande förrådspersonal vid radioexpeditionerna av radiobyran samt ärenden rörande förrådspersonal vid verkstaden av verkstadsdirektören.

Såväl kvantitativt som ekonomiskt har telegrafverkets förrådsrörelse mycket betydande omfattning. Utvecklingen av förrådsrörelsen under de sista femton åren framgår av efterföljande tablå:

År	Förrådsökning i milj. kr.			Förrådsminskning i milj. kr.				Förråds- behållning vid årets slut milj. kr.
	inköps- kostnad	nedtagen materiel	summa	uppsatt materiel	såld materiel	avkas- seringar	summa	
1925 ...	14.65	6.64	21.29	20.06	0.46	0.28	20.80	13.33
1926 ...	17.19	6.15	23.34	21.68	0.70	0.34	22.72	13.95
1927 ...	17.81	5.68	23.49	21.82	0.62	0.49	22.93	14.51
1928 ...	21.10	5.58	26.68	25.14	0.72	0.79	26.65	14.54
1929 ...	19.46	8.13	27.59	28.67	0.87	—	29.54	12.59
1930 ...	26.38	6.05	32.43	31.64	0.96	0.25	32.85	12.17
1931 ...	25.32	5.45	30.77	30.72	0.44	0.35	31.51	11.43
1932 ...	23.83	7.05	30.88	29.26	0.59	0.00	29.85	12.46
1933 ...	20.57	7.36	27.93	26.94	0.58	0.17	27.69	12.70
1934 ...	22.99	6.23	29.22	28.20	0.58	0.17	28.95	12.97
1935 ...	21.97	5.13	27.10	23.97	0.42	0.10	24.49	15.58
1936 ...	34.75	8.55	43.30	38.79	1.19	0.07	40.05	18.83
1937 ...	45.42	9.04	54.46	47.81	1.68	0.02	49.51	23.78
1938 ...	50.36	9.11	59.47	55.11	2.42	0.11	57.64	25.61
1939 ...	55.72	9.38	65.10	55.90	1.24	0.67	57.81	32.90

Av de anförda siffrorna framgår, att i förrådsrörelsen bindas mycket betydande belopp av verkets räntepliktiga rörelsekapital, vid 1939 års utgång ej mindre än 32.9 miljoner kronor. Storleken av det belopp, som sålunda är bundet i telegrafverkets förråd, vitsordar i sin mån vikten av en målmedveten förrådshushållning och behovet av ett starkt och ändamålsenligt organ för ledning, överblickande och kontroll av förrådshushållningen.

Enligt de sakkunnigas uppfattning bör detta behov kunna tillgodoses genom någon utbyggnad och renodling av den nuvarande organisationen och redan nu praktiserade metoder vid ledningen och skötseln av telegrafverkets upphandlings- och förrådsväsen. Grundläggande för organisationen bör därvid vara, att den tjänsteman, som skall vara chef för styrelsens förrådsbyrå och såsom sådan ledamot av styrelsen, samtidigt dels skall hava det direkta chefskapet över verkets förrådsavdelning, dels skall — med och inför verkschefen — hava ansvaret för upphandlings- och förrådsväsendets skötsel och ekonomi såsom en särskild affärgren vid verket.

Omsättningens storlek vid huvudförrådet och de å distrikten befintliga förråden framgår av efterföljande tablå:

Förråd	Ökning av förrådsvärden i 1.000 kr.				Minskning av förrådsvärden i 1.000 kr.			Behållning vid årets slut i 1.000 kr.
	egna inköp	mottaget från annat förråd	nedtagen materiel	summa	översänt till annat förråd	uppsatt (använd) materiel	summa	
Huvudförrådet ...	39.898	3.497	—	43.395	40.527	—	40.527	5.755
<i>Distrikten:</i>								
Första distr. ...	398	5.303	1.205	6.906	222	5.522	5.744	4.614
Andra » ...	725	9.351	1.744	11.820	434	10.345	10.779	5.962
Tredje » ...	568	6.985	1.147	8.700	382	7.489	7.871	3.752
Fjärde » ...	126	9.869	2.176	12.171	721	11.246	11.967	2.578
Femte » ...	423	3.999	754	5.176	241	4.456	4.697	4.151
Sjätte » ...	471	3.315	1.313	5.099	152	4.112	4.264	3.525

Såsom framgår av tablåen hava de vid sidan av huvudförrådet i Älvsjö befintliga förråden vid distrikten en betydande såväl omslutning som storleksordning. För närvarande är det dock endast huvudförrådet, som sorterar direkt under styrelsens förrådsbyrå. De sakkunniga vilja för sin del föreslå, att även distriktsförråden utbrytas från distriktsorganisationen och med sina föreståndare och personal såsom huvudförråd ställas under chefskap av den centrala förrådsmyndigheten i telegrafstyrelsen. Förrådsbyrån kommer alltså att organisatoriskt sett framträda även såsom dessa förråds chefskontor.

Vad beträffar övriga förråd å distrikten skola sektionss- och linjemästareförråd fortfarande skötas av vederbörande linjesektionsföreståndare, varvid dock är att märka, att i dessa förråd befintlig materiel såsom ännu ej ut-

rekvirerad för speciella arbeten alltså tillhör förrådsavdelningen. Även dessa förråd skola givetvis stå under inspektionsuppsikt och rörelsekontroll av den centrala förrådsmyndigheten. De mindre förråden — stations- och linjeförmansförråd — tillhöra däremot ej direkt förrådsförvaltningen, vilket ej heller skall vara fallet med de specialförråd, som finnas vid kabelkontoret, transmissionsavdelningen och radioavdelningen (radiodistriktet). Viss inspektionsuppsikt och rörelsekontroll från den centrala förrådsmyndighetens sida kvarbliver dock även för dessa förråd. Vid verkstaden i Nynäshamn befintliga förråd skola tillhöra verkstaden såsom den slutna affär den i och för sig är samt skola sortera under verkstadsdirektören, men upphandling för verkstadsförråden av sådana effekter, som även komma till användning vid den övriga driften, bör i görligaste mån handhas av förrådsbyrån.

Till huvudförråden direkt anknuten mindre verkstadsrörelse i form av smedjor o. dyl. bör tillhöra förrådsavdelningen. Till distriktens nuvarande verkstadsrörelse i övrigt återkomma de sakkunniga under »verkstadsbyrån» och »verkstadsavdelningen».

Fördelarna med den av de sakkunniga föreslagna förändrade förrådsorganisationen kunna summeras på följande sätt.

Chefen för förrådsbyrån kommer genom den ändrade organisationen att bli i tillfälle att i jämbredd med sitt föreståndarskap för förrådsbyrån och ledamotskap av styrelsen utöva löpande direkt befäl över de viktigaste förrådets tjänsteställen och personal samt kan utan onödig och tyngande omgång leda och kontrollera de lokala förrådschefernas arbete och därigenom hela förrådsväsendets förvaltning och skötsel. Möjlighet öppnas härigenom att på ett gott sätt sammanhålla och leda förrådsverksamheten samt ansvara för dess hushållning. Av stor betydelse för förrådshushållningen är därvid, att man kan lättare genomföra ett gemensamt utnyttjande av förråds-lagren samt erhålla en från såväl kapitalinvesterings- som driftssynpunkt betydelsefull begränsning av lagerhållningen, samtidigt som kontroll kan utövas över att lagerhållningen icke belastas med icke kuranta effekter.

Med distriktsförrådets inlemmande i huvudförrådsorganisationen tillgodoses ock önskemålet att befria distriktsledningarna och deras chefer från en dem nu åvilande, drifts- och anläggningstjänsten mera främmande och för dem icke nödvändig arbetsuppgift avseende handhavandet av en förrådsrörelse av icke obetydlig omfattning. Distrikten och till dem hörande tjänsteställen ställas principiellt blott såsom beställare och köpare hos den fristående centralt ledda förrådsaffären.

Något lokalt samband mellan distriktsledningarna och de till huvudförråd förvandlade distriktsförråden blir icke heller längre av nöden utan möjlighet öppnas att bestämma antalet huvudförråd och deras förläggning utslutande med utgångspunkt från vad som med hänsyn till distributionskostnader o. dyl. visar sig vara mest ändamålsenligt. Efter vad de sakkunniga ha sig bekant har också inom telegrafstyrelsen redan diskuterats att minska

antalet distrikts(huvud)förråd, vilket i sak alltså innebär, att ett sådant förråd skall kunna betjäna flera distrikt eller delar därav.

Vad därefter angår avskiljandet av förrådsrörelsen såsom en särskild affärgren vid telegrafverket vilja de sakkunniga framhålla, att förrådsrörelsen i likhet med verkstadsrörelsen är att betrakta såsom en hjälpverksamhet vid verkets egentliga uppgift att ombesörja telefon-, telegraf- och radiotrafiken. Det finnes därför fog att avskilja förrådsrörelsen som en verksamhetsgren för sig på samma sätt som för länge sedan skett med telegrafverkets verkstadsrörelse. För en dylik åtgärd talar för övrigt i än högre grad än beträffande verkstadsrörelsen den väsentligt större ekonomiska omslutning, som förrådsrörelsen äger, och de i naturlig relation härtill stående kraven på effektivitet i dess inre hushållning och beredskapsdispositioner för verkets behov i övrigt.

Förrådsavdelningen är näst driftsavdelningen, som jämte radioavdelningen omfattar telegrafverkets egentliga affärsverksamhet, den största av verkets från varandra särskiljbara affärgrenar. Det i förråden bundna kapitalet resp. årsomslutningen utgöra cirka 30 miljoner kronor resp. 50 à 60 miljoner kronor, vilka tal kunna jämföras med den sedan länge från den egentliga driften avskilda verkstadsrörelsens motsvarande tal, som i båda fallen röra sig omkring 10 miljoner kronor. Den rätta förvaltningen av det sålunda för verkets ekonomi så synnerligen viktiga förråds- och upphandlingsväsendet samt den rätta vården av dess mycket stora materiella värden synes bjuda, att även förrådsväsendet för bättre överblickbarhet av dess ekonomi samt effektivisering av förrådshushållningen avdelas såsom en affärgren för sig i likhet med vad som av analoga skäl skett beträffande verkstadsväsendet.

Med nuvarande ordning komma löpande förrådskostnader, årligen omkring 1.5 miljoner kronor, ej till applikation på berörda, av förrådsväsendet som hjälporgan betjänade drifts-, underhålls-, förändrings- och nyanläggningsarbeten utan redovisas i stället bland verkets allmänna förvaltningskostnader. Även detta talar i sin mån för ett friställande av förrådsväsendet såsom särskild affärgren.

De sakkunniga vilja slutligen meddela, att de funnit det vara önskvärt att åt särskilda utredningsmän uppdraga att närmare undersöka och belysa, i vad mån ett friställande av förrådsväsendet vid telegrafverket såsom en särskild affärgren kunde vara ändamålsenligt eller icke samt, om det förra kunde synas vara fallet, huru en särskild organisation för förrådsavdelningen skulle inverka bland annat på den organisatoriska utrustningen av berörda tjänsteställen. Ifrågavarande undersökning har utförts av två tjänstemän vid telegrafstyrelsens förrådsbyrå samt en tjänsteman vid järnvägsstyrelsens förrådsbyrå. Den av de sakkunniga ovan föreslagna omorganisationen av förrådsväsendet har enhälligt förordats av de sålunda tillkallade utredningsmännen. Till av dem gjorda förslag i övrigt få de sakkunniga återkomma under »förrådsavdelningen».

Efter denna inledande redogörelse för de sakkunnigas förslag i avseende å omläggning av förrådsväsendets organisation övergå de sakkunniga till att framlägga förslag beträffande förrådsbyrån.

Förrådsbyrån (Fb) — diagram nr 24 — skall såsom *styrelseorgan* handlägga ärenden, avseende organisation och förvaltning av förrådsrörelsen, allmänna föreskrifter rörande förrådstjänsten, bestämmelser rörande förrådseffekternas bokföring och redovisning, prissättning för verkets konsumtion av förråds-effekter samt reglering av dessas bokförda värden, inspektion av förråds-tjänsten och löpande ekonomisk kontroll över hushållningen inom för-rådsrörelsen, upphandling och underhåll av för telegrafverkets drift och anläggningar erforderliga effekter och förbrukningsartiklar i den mån sådan upphandling ej blivit särskilt uppdragen åt annan byrå eller avdelningsför-valtning, försäljning av materiel, värden av förrådsmaterielen och dess fördelning å olika förrådsplatser, inventering och uppsikt över förråds-materielen vid huvudförråden samt vid driftsavdelningen. Till förråds-byråns handläggning skall vidare höra antagning, befordran och placering av förrådsavdelningens personal i vad avgörande härutinnan ej ankommer på chefen för byrån i egenskap av chef för förrådsavdelningen, beredning av driftkostnadsstat och personalstat för förrådsavdelningen, anskaffning, anordnande och underhåll av förrådslokaler (markanskaffning och uppförande av nya byggnader i samverkan med andra tekniska byrån) samt ärenden rörande rikstelefonkatalogens framställning.

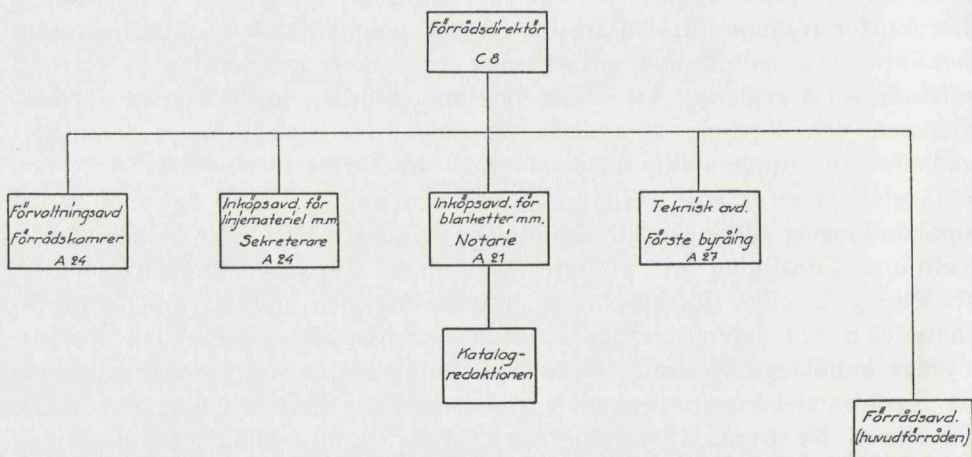
Chefen för förrådsbyrån skall enligt vad förut sagts samtidigt vara *chef för verkets förrådsavdelning* och skall såsom sådan ombesörja den löpande för-valtningen av huvudförråden, leda och övervaka arbetet inom desamma samt utöva den ekonomiska kontrollen över hushållningen med personal och ma-teriel vid förrådsavdelningen och i sammanhang härmed äga generell inspek-tionsskyldighet beträffande verkets olika förråd. Han skall utöva befälet över avdelningens personal samt äga antaga, befordra och placera denna personal inom 14:e eller lägre lönegrader, vad ordinarie personal beträffar dock inom ramen för fastställd stat. Till förrådsavdelningens organisation i övrigt skola de sakkunniga i det följande återkomma under »förrådsavdel-ningen».

Vad beträffar tjänste- och löneställningen för chefen för förrådsbyrån och förrådsavdelningen anse de sakkunniga, att han i betraktande av den sam-mansatta arbetsuppgiften samt med hänsyn till det såväl tekniskt som kommersiellt krävande arbetet bör vara en tjänsteman, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid och som därvid under den i andra statens affärsverk vedertagna benämningen *förrådsdirektör* placeras i lönegrad C 8.

För ärendenas handläggning skall förrådsbyrån vara uppdelad på en för-valtningsavdelning, en *inköpsavdelning för linje-, verktygs- och kontorsmateriel*, en *inköpsavdelning för blanketter och skrivmateriel* samt en *teknisk avdelning*.

Föreslagen organisation

Förrådsbyrån

För jämförelse med nuvarande organisation se diagram nr 4 sid. 19.

Förvaltningsavdelningen, vartill fogas det nödiga allmänna kansliet, skall handha bokförings-, redovisnings- och kontroll- m. fl. ärenden med en *förrådskamrer* (A 24) såsom föreståndare samt en *notarie* (A 21) såsom allmän hjälpkraft.

Inköpsavdelningen för linje-, verktygs- och kontorsmateriel med en *sekreterare* (A 24) såsom föreståndare och en *notarie* (A 21) såsom hjälpkraft skall handlägga ärenden rörande upphandling av ifrågavarande effekter.

Inköpsavdelningen för blanketter och skrivmateriel med en *notarie* (A 21) såsom föreståndare skall handlägga ärenden rörande upphandling av ifrågavarande effekter samt ärenden rörande rikstelefonkatalogens redaktionella beredning i vad på förrådsbyrån beror samt dess tekniska framställning. Till denna avdelning skall vara ansluten telegrafstyrelsens duplicerings(tryckeri) avdelning.

Den *tekniska avdelningen* under en *förste byråingenjör* (A 27) skall handlägga ärenden rörande inköp och underhåll av motorfordon, inköp och impregnering av telefonstolpar, inköp av viss specialbetonad materiel, som fordrar teknisk kompetens, samt förrådslokaler. Till avdelningen hör även leveransprovning och besiktning i den mån sådan ej sker genom försorg av den till första tekniska byrån anslutna provningsanstalten.

De sakkunniga, som vid sina bedömanden fäst sig vid att vid ärendesfördelningen mellan nuvarande avdelningar å förrådsbyrån en något heterogen ansamling av ärenden förekommer å vissa avdelningar, anse att detta bör

kunna undvikas inom ramen för den indelning av byrån på avdelningar, som de sakkunniga ovan ha skisserat.

Årskostnaden för förrådsbyrån skulle enligt de sakkunnigas förslag bli:

Chef och avdelningar	Befattning	Lönegrad	Lön kr.
<i>Chef</i>	Förrådsdirektör	C 8	16.000
<i>Förvaltningsavd.</i>	Förrådskamrer	A 24	10.515
	Notarie	A 21	9.030
<i>Inköpsavd. för linjemateriel etc.</i> ...	Sekreterare	A 24	10.515
	Notarie	A 21	9.030
<i>Inköpsavd. för blanketter etc.</i>	Notarie	A 21	9.030
<i>Teknisk avd.</i>	Förste byråingenjör	A 27	12.000
	Summa	—	76.120

Beträffande den biträdande personalen i övrigt å förrådsbyrån vilja de sakkunniga endast framhålla, att under förutsättning att vissa under »förrådsavdelningen» närmare angivna åtgärder vidtagas i avseende å ändrat redovisnings- och bokföringssystem, räkningsgranskning, expedition av verkstadseffekter m. m., kommer en del av den nu å förrådsbyrån befintliga personalen att behöva överflyttas till huvudförråden.

Verkstadsbyrån. Vid telegrafverket finnes dels en huvudverkstad i Nynäshamn, dels ett antal smärre, huvudsakligen för reparationsarbeten avsedda verkstäder vid distrikten. Med hänsyn till den jämförelsevis ringa omfattningen av de senare är utvecklingen av verkstadsrörelsen i Nynäshamn praktiskt taget utslagsgivande för omfattningen av telegrafverkets verkstadsrörelse.

Några data rörande utvecklingen av verkstadsrörelsen i Nynäshamn under de sista fem åren återfinnas i efterföljande tablå:

År	Disponerat kapital			Produktionsvärde 1.000 kr.	Sysselsatt personal		
	fastigheter 1.000 kr.	rörelsekapital 1.000 kr.	summa 1.000 kr.		tjänstemän	arbetare (medeltal)	summa
1935	3.350	5.441	8.791	6.805	102	995	1.097
1936	3.383	5.893	9.276	8.185	116	1.173	1.289
1937	3.708	6.744	10.452	9.709	136	1.359	1.495
1938	3.832	7.708	11.540	10.566	156	1.435	1.591
1939	3.827	7.708	11.535	10.805	162	1.417	1.579

Rörelsekapitalet avser värdet av tillverkningsmaterial inkl. halvfabrikat och pågående arbeten, lager av färdiga och reparerade effekter, kontanta medel samt fordringar för levererade effekter minskade med skulder för inköpt material o. dyl.

Maskiner, verktyg och övriga inventarier samt smärre byggnader vid verkstaden äro praktiskt taget helt avskrivna.

Av fastighetsvärdet belöpte vid 1939 års slut i runt tal 1.720.000 kronor på verkstadsfastigheterna och 2.107.000 kronor på bostadsfastigheter och en marketenteribyggnad.

Verkstaden i Nynäshamn förestås av en *verkstadsdirektör*. I den av Kungl. Maj:t fastställda instruktionen för telegrafstyrelsen är verkstadsdirektören ej särskilt omnämnd som föredragande i styrelsen, men enligt föreskrift i arbetsordningen för telegrafstyrelsen skall till styrelsens handläggning hörande ärenden angående verkstaden föredragas i styrelsen resp. inför generaldirektören av verkstadsdirektören, som därvid enligt i styrelsens instruktion given generell föreskrift vad dessa ärenden beträffar ingår såsom adjungerad ledamot av styrelsen. De sakkunniga anse, att denna anordning bör bibehållas men att densamma bör formellt konfirmeras därigenom, att verkstadsdirektören också ingår som chef för byrå och ledamot av styrelsen, samtidigt med att han skall vara chef för telegrafverkets verkstadsavdelning, d. v. s. för huvudverkstaden i Nynäshamn och — i enlighet med förslag som de sakkunniga komma att framlägg under »verkstadsavdelningen» — de största av de vid distrikten befintliga verkstäderna. Verkstadsdirektören har sitt chefskontor förlagt till verkstaden i Nynäshamn. Detta kontor bör alltså organisatoriskt betraktas såsom en styrelsens *verkstadsbyrå* (Vb) och som sådan intaga samma ställning som styrelsens övriga byråer.

Å verkstadsbyrån såsom en *del av styrelseorganisationen* skola handläggas ärenden rörande organisation och förvaltning inom verkstadsavdelningen, allmänna föreskrifter rörande verkstadstjänsten (berörande även sådan, som kan vara eller bliva förlagd vid annan avdelning inom verket), anläggning av nya verkstäder och dessas förseende med inventarier, dock vidkommande själva uppförandet av byggnaderna eller upphandlingen av inventarierna vid behov i samverkan med andra tekniska byrån resp. förrådsbyrån, behov av och utrustning med verktygsmaskiner samt upphandling av sådana maskiner, verkstadsavdelningens bokföring och statistik, vidare antagning, befordran och placering av personalen vid verkstadsavdelningen i den mån avgörandet härav ej tillkommer verkstadsdirektören (chefen för verkstadsbyrån) i hans egenskap av chef för verkstadsavdelningen, utbildning och tjänstgöringsföreskrifter för personalen vid verkstadsavdelningen, verkstadsarbetarnas avlönings- och andra förhållanden, beredning av driftkostnadsstat och personalstat för verkstadsavdelningen samt underhåll av verkstadsavdelningens byggnader.

Verkstadsbyrån skall därjämte vara konsultativt expertis- och inspektionsorgan för verkets verkstadsdrift i den mån sådan kan vara eller blir förlagd till annan avdelning än verkstadsavdelningen.

Verkstadsdirektören och chefen för verkstadsbyrån skall samtidigt vara *chef för verkstadsavdelningen* och skall såsom sådan ombesörja den löpande

förvaltningen och driften av de verkstadsavdelningen tillhörande verkstäderna samt leda och övervaka arbetet inom desamma. Verkstadsdirektören äger därvid att antaga, befordra och placera befattningshavare vid verkstadsavdelningen inom 14:e eller lägre lönegrader, vad ordinarie tjänstemän beträffar dock inom ramen för fastställd personalstat.

Vad beträffar tjänste- och löneställningen för verkstadsdirektören och chefen för verkstadsavdelningen föreslå de sakkunnigas icke någon förändring. Denne bör därvid dock vara en tjänsteman, som på förslag av verkschefen tillsättes på förordnande för viss tid och såsom nu placerad i lönegrad C 8.

Någon årskostnad belastande styrelsen för verkstadsbyrån behöver ej upptagas, eftersom den organisation, som i varje fall är behövlig för ledningen av verkstadsavdelningen vid chefstjänstestället i Nynäshamn enligt vad ovan anförts är avsedd att upptaga även arbetsuppgifterna i styrelsen för verkstadsväsendets del.

Omgestaltningen av de styrelsen underställda verksavdelningarna.

Enligt vad de sakkunniga tidigare angivit skall skötseln av telegrafverkets rörelse och verksamhet under styrelsen uppdelas på en driftsavdelning för telefon- och telegrafväsendet, en radioavdelning för radioväsendet, en förrådsavdelning för förrådsväsendet, en verkstadsavdelning för verkstadsväsendet samt, vid förefallande behov, en byggnadsavdelning, omfattande ett eller flera byggnadskontor.

Driftsavdelningen. Driftsavdelningen skall, såsom de sakkunniga i det föregående omnämnt, vara i förvaltningshänseende uppdelad på ett antal distrikt, vilkas chefer sortera under styrelsen med dess byråer såsom kollektivbegrepp. Distriktens chefer skola jämväl på styrelsens uppdrag handha huvudparten av anläggningsverksamheten vad gäller telefon- och telegrafväsendet.

De sakkunniga hava redan under »önskemål och synpunkter beträffande behovet av organisationsförändringar» redogjort för de svagheter och olägenheter, som äro förenade med den nuvarande organisationen av distriktsledningarna med två jämställda chefer, en trafikdirektör och en linjedirektör. De sakkunniga vilja efter sin vidare prövning föreslå, att den nuvarande tudelningen av en distriktsledning och uppdelningen av ansvaret inför styrelsen för distriktets skötsel skall upphöra. I spetsen för varje distrikt — diagram nr 25 — skall sålunda ställas en *distriktschef*, varigenom, såsom de sakkunniga likaledes förut ha framhållit, de ekonomiska synpunkterna vid distriktets skötsel komma att ledigare och bättre sammanhållas och tillgodoses.

Distriktschefen. Med hänsyn till de mycket betydelsefulla förvaltningsmässiga och ekonomiska uppgifter, som komma att åvila distriktscheferna, och till de stora krav, som fördenskull måste ställas på dem, anse de sakkunniga, i överensstämmelse med sin förut beträffande styrelseorganet tillkännagivna uppfattning, att även distriktscheferna böra vara tjänstemän, som på verkschefens förslag tillsättas på förordnande för viss tid. En sådan ordning är sedan länge genomförd vid statens järnvägar, med vilkas distriktschefer telegrafverkets äro organisatoriskt likställda. Liksom de förstnämnda böra därför också distriktscheferna vid telegrafverket placeras i lönegrad C 9.

För undanröjande av varje missförstånd vilja de sakkunniga understryka, att det icke är meningen, att man såsom kompetensfordran för distriktschef skall uppställa krav på ingenjörsutbildning resp. på trafikutbildning. Valet av distriktschef måste fastmera träffas i avseende å vederbörande kandidats allmänna chefsegenskaper samt förmåga att fylla med befattningen i övrigt förenade förvaltningsmässiga och ekonomiska uppgifter.

Enligt vad de sakkunniga i det föregående ha framhållit skulle genom den av dem föreslagna nya organisationen med *en* chef i spetsen för varje distrikt möjlighet också öppnas att för vinnande av gemensam arbetslättnad för styrelsen och distriktsledningarna till de senare överflytta även avgörandet av en hel del frågor och ärenden, vilka nu som regel beredas av distriktsorgan och av dessa underställas styrelsens avgörande.

Till de ärenden, som enligt de sakkunnigas uppfattning främst böra och kunna överflyttas från styrelsens till distriktschefernas avgörande, höra frågor rörande antagning, befordran och placering av personal i högst 14:e lönegraden. Det antal ordinarie befattningar, som inom olika grader får tillsättas av distriktscheferna, skall dock fastställas av styrelsen, vilken därvid även har att tillse, att befordringarna inom de olika distrikten kunna ske i möjligaste mån likformigt, så att icke personalen inom ett distrikt på grund av befattningshavarnas ålderssammansättning får vänta avsevärt längre tid på befordran än inom ett annat. Styrelsen med sitt på motsvarande sätt centraliserade organ, driftsbyrån, har därvid bland annat att fastställa vilka befattningar, som skola ledigförklaras över hela landet resp. endast inom det distrikt, där befattningen skall tillsättas, samt för vilka befattningar ledigförklarande ej skall behöva ske. Det kan härvidlag få förutsättas, att driftsbyrån håller kännning med personalens ledande organisationer. Frågor rörande uppflyttning i löneklass böra också avgöras av distriktscheferna istället för av styrelsen.

Även i övrigt borde avgörandet av en hel del ärenden, som nu avgöras centralt i styrelsen, med fördel kunna överflyttas till distriktscheferna. Det kan härvidlag gälla avgörandet av sådana frågor som rörande avtal om förhyrande av markområden eller lokaler, om uthyrning av lokaler i verkets fastigheter eller om rätt till mark- eller takdisposition, utförandet av smärre arbeten eller inköp av inventarier inom fastställd kostnadsram, försäljning av inventarier,

fastställandet av särskilda arvoden för telefonister, som tjänstgöra såsom växelstationsföreståndare, samt av avgångsersättningar till telegrambärare och kollektivavtalsavlönade telefonister, ärenden angående flyttningskostnader, avskrivningar av debiterade avgifter, då abonnents betalningsförmåga synes vara sådan, att laga åtgärder förefalla utsiktslösa, anordnande av natttjänst vid telefonstationer m. m. dylikt. De sakkunniga hava genom en linje- och en trafikdirektör vid telegrafverket låtit verkställa en inventering av dylika ärenden men hava icke ansett sig böra framlägga några detaljerade förslag i ämnet utan hålla före, att det lämpligen bör ankomma på telegrafstyrelsen själv att efter närmare undersökning besluta om de ytterligare decentraliseringsåtgärder, som finnas möjliga och ändamålsenliga. Handlingarna i förevarande avseende hava därför av de sakkunniga överlämnats direkt till telegrafstyrelsen för dess beaktande.

Den ökning av distriktschefernas arbetsuppgifter, som genom ovan angivna förslag kommer att äga rum, kan å andra sidan i viss mån kompenseras däri- genom, att distriktscheferna frigöras från en för styrelsen avsedd beredning av vissa frågor, vilka de enligt vad ovan sagts skulle själva avgöra, liksom även i enlighet med vad de sakkunniga föreslagit under förrådsbyråns från dem nu åvilande men för dem icke nödvändiga arbetsuppgifter i avseende å handhavandet av en förrådsrörelse av icke obetydlig omfattning. Vidare skola enligt vad de sakkunniga föreslagit distriktscheferna befrias från den trafikdirektörerna nu åvilande skyldigheten att inventera kassorna vid distriktets stationer, vilket kontrollarbete istället skall utföras av personal vid ekonomi- byråns revisions- och kassakontrollavdelning. Slutligen böra vissa ärenden, som för närvarande beredas för eller av distriktsledningarna för att hos dem avgöras, med fördel kunna avgöras redan i lägre instans och därför överlämnas till underlydande myndigheter, stations- eller linjesektionsföreståndare, för avgörande.

Även i sistnämnda avseende hava de sakkunniga genom en linjeingenjör och en telegrafkommissarie vid telegrafverket låtit verkställa en inventering men ha icke heller härvidlag ansett sig böra framlägga några detaljerade förslag, eftersom de sakkunniga hålla före, att det närmast bör ankomma på telegrafstyrelsen själv att på grundval av det utav de sakkunniga hopbragta materialet taga frågan under närmare övervägande. De sakkunniga anse sig emellertid särskilt böra fästa uppmärksamheten på två punkter, där en mera avsevärd avlastning av arbete från distriktscheferna och deras kanslier skulle kunna åstadkommas.

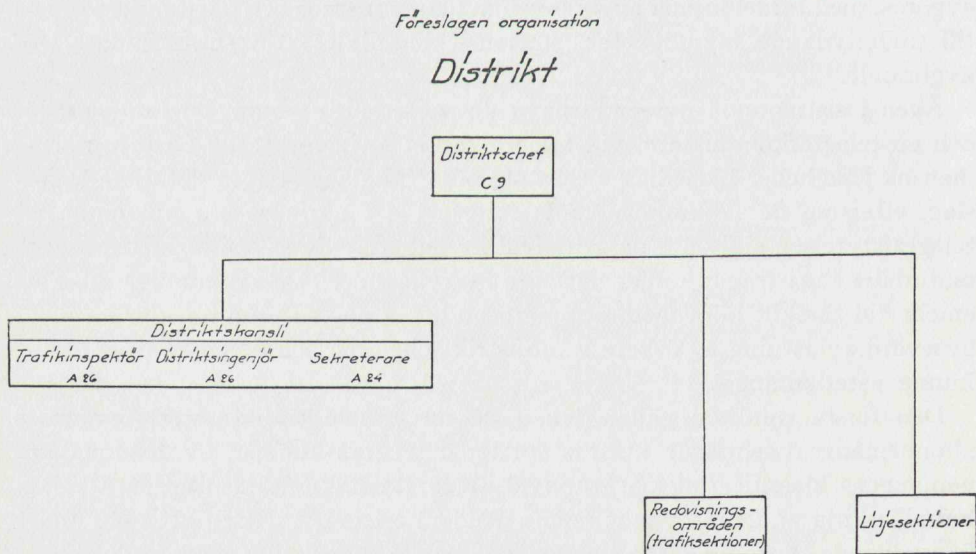
Den första punkten gäller den å de nuvarande trafikdistriktsbyråernas abonnemangsavdelningar utförda fortlöpande granskningen av telefonabonnemangens klassificering på grundval av samtalsräkningsresultaten. De sakkunniga vilja på denna punkt rekommendera telegrafstyrelsen att taga under övervägande, huruvida icke denna fortlöpande granskning med fördel borde kunna ersättas av enbart stickprovskontroll.

Den andra punkten gäller de redovisningar, som linjesektionsföreståndarna för närvarande avge till linjedirektören och vilka sedermera ingå i en för hela distriktet gemensam redovisning, som av denne insändes till telegrafstyrelsen. Alldeles oavsett huruvida den omläggning av kassa- och bokföringsväsendet, som de sakkunniga i slutet av sitt betänkande komma att beröra, blir genomförd eller icke, synes en väsentlig arbetsbesparing kunna åstadkommas för distriktscheferna och deras kanslier, ifall sektionsföreståndarna, på samma sätt som redan sker beträffande stationsföreståndarna, finge redovisa direkt till styrelsen istället för till distriktscheferna. Härav skulle också följa, att sektionsföreståndarna på ett annat sätt än för närvarande själva skulle ha att bära ansvaret för gjorda utlägg.

De sakkunniga vilja framhålla, att man vid övervägandet av decentraliseringsåtgärder givetvis även bör beakta möjligheten att flytta avgörandet av vissa ärenden från styrelsen direkt till vederbörande stations- eller linjesektionsföreståndare. Exempelvis borde i större utsträckning än för närvarande stationsföreståndare kunna bemyndigas bevilja sjukledighet åt underställd personal, linjesektionsföreståndare bemyndigas bevilja semester och tjänstledighet åt honom underställd personal samt båda bemyndigas avgöra mera rutinmässiga sjukvårdsärenden.

Distriktskansliet. Såsom distriktschefens närmaste medhjälpare föreslå de sakkunniga en *trafikinspektör* (A 26), en *distriktsingenjör* (A 26) samt en *sekreterare* (A 24).

Diagram nr 25.

För jämförelse med nuvarande organisation se diagram nr 9 sid. 39 och nr 11 sid. 42.

Trafikinspektören skall såsom expert gå distriktschefen till handa vid distriktschefens handläggning av ärenden och utförande av arbetsuppgifter av sådan art, som för närvarande i huvudsak ankomma på trafikdirektör. Trafikinspektören skall även biträda distriktschefen med inspektioner samt vid den löpande förvaltningskontrollen av distriktets trafikbetonade tjänstegrenar. Han skall vidare närvara vid behandlingen i distriktsledningens instans av trafikpersonalen berörande antagnings- och befodringsfrågor samt vid behandlingen av disciplin- och bestraffningsmål, i vilka frågor sekreteraren bör vara föredragande.

Distriktsingenjören skall analogt med trafikinspektören såsom expert gå distriktschefen till handa vid distriktschefens handläggning och utförande av arbetsuppgifter av sådan art, som för närvarande i huvudsak ankomma på linjedirektör. I vad avser biträde åt distriktschefen med inspektion och löpande förvaltningskontroll samt närvaro vid avgörandet av personalärenden skall för distriktsingenjören gälla vad som sagts beträffande trafikinspektören.

Sekreteraren skall handlägga allmänna kansliärenden och personalärenden samt sådana ärenden rörande distriktsledningens kontrollerande och ekonomiska verksamhet o. s. v., vilka med fördel kunna beredas centralt å distriktskansliet. Till sitt biträde bör sekreteraren ha en *kontrollör* (A 20) för skötseln av den å distriktskansliet förekommande bokföringen och kassarörelsen, abonnemangsgranskningen och övriga distriktsförvaltningen åvilande revisionsärenden, samt behövlig hjälpkraft av lämpligt avvägd lägre grad för allmänna kansli- och personalärenden.

Vad gäller övrig, biträdande personal å distriktskansliet finna de sakkunniga ej påkallat att avge några särskilda förslag. Liksom i fråga om andra tjänsteställen måste även härvidlag förutsättas, att telegrafstyrelsen tillser, att erforderligt antal biträdande tjänstemän finnas tillsatta för att respektive arbetsuppgifter skola kunna behörigen fullgöras. Närmast slutna till trafikinspektören bör därför inom kansliet finnas för nödigt arbetsbiträde behövt antal förste telegrafassistenter och telegrafassistenter och närmast slutna till distriktsingenjören erforderligt antal special- och biträdande ingenjörer (linjeingenjörer och ingenjörssassistenter), ritare o. s. v.

I avseende speciellt å distriktschefsorganets handläggning av personalärendena vilja de sakkunniga framhålla, att någon ökning av arbetskrafterna inom distriktskansliet härför icke behöver beräknas för den tekniska personalens del, eftersom beredandet i den nuvarande distriktsförvaltningens instans av de ärenden rörande denna personal, som för närvarande avgöras av styrelsen, torde kräva minst lika mycket arbete, som sedan erfordras efter det att enligt de sakkunnigas förslag även avgörandet skulle få stanna hos distriktschefen. Den ökning av antalet kanslipersonal, som måste förutsättas uppkomma, därför att distriktsledningen från styrelsen övertar beredandet och avgörandet av frågor rörande trafikpersonalen, med vilka frågor trafikdirektören hittills ej haft nämnvärt att skaffa, torde kompenseras av den

arbetslättnad i olika avseenden, för vilken de sakkunniga tidigare redogjort i samband med diskussionen av decentraliseringsåtgärder och omfånget av distriktschefernas arbetsuppgifter.

Ehuru de sakkunniga utöver det ovan anförda ej avge något särskilt förslag till personaluppsättning å distriktskansliet, vilja de sakkunniga dock efter vissa undersökningar och jämförelser anförä, att de sakkunniga ha uppskattat den totala personaluppsättningen inkl. distriktschefen och dennes närmaste medhjälpare för ett normalt distrikts kansli till cirka 25 personer.

De sakkunniga vilja framhålla, att man vid bildandet av en organisationsform som den här ifrågavarande bör komma nära förverkligandet av ett gammalt önskemål, att den åtskillnad, stundom kanske också motsatsställning, som förefinnes mellan trafik- och linjeavdelningarna, elimineras och förbytes i ett i görligaste mån fullständigt samordnande av deras personal till gemensamt utnyttjande för de olika tjänsteuppgifternas fullgörande.

Av vikt är härvid att få fram en instansbildning mellan styrelsen å ena sidan och linjesektioner och stationsområden å den andra, såväl som ett förhållande mellan distriktets högsta befäl å ena och sektionerna och stationsområdena å andra sidan, att icke alltför många ärenden skola behöva beredas och dispositioner för verkställighet träffas fackavdelningsvis utan i stället sammanfattningsvis. Bland annat gäller detta i den centraliserade distriktsledningens instans vid distriktschefens användning av honom såsom allmän arbetshjälp tilldelade fackbetonade experter och till dem sig anslutande fackbetonade biträden.

Någon detaljerad instruktion och arbetsordning å distriktskansliet för trafikinspektören resp. distriktsingenjören bör alltså ej uppgöras och fastställas. Det bör vara distriktschefen obetaget att fördela handläggningen av olika ärenden mellan dessa båda experter så som i varje särskilt fall kan befinnas lämpligt och för distriktschefen behövt. Sådana ärenden, som enligt vad förut angivits med fördel kunna beredas centralt å distriktskansliet, böra och kunna i vid utsträckning uppdragas åt sekreteraren. Garanti för tillgodoseendet av det behov av särskild fackkunskap och kännedom om den yttre tjänsten, som då ofta måste göra sig gällande, erhålles ju alltid därigenom, att sekreteraren för sin handläggning av ärendena har att stå i löpande och vid behov fördjupat samarbete med trafikinspektören resp. distriktsingenjören. Givetvis kan ock distriktschefen, med den frihet han skall äga att allt efter arbetets krav disponera samtliga arbetskrafter å sitt kansli, hänvisa ärenden av berörda slag till handläggning i främsta rummet av någon av sina fackexperter å kansliet.

Antalet distrikt. Enligt de direktiv, som legat till grund för de sakkunnigas arbete, skulle uppmärksamhet även ägnas frågan i vad mån det nuvarande antalet distrikt kan behöva utökas, vilken fråga även särskilt omnämnts i telegrafstyrelsens framställning till Kungl. Maj:t i ämnet. Enligt

de sakkunnigas uppfattning skulle med bibehållande av den nuvarande organisationen av distriktsförvaltningarna en minskning av omfånget av vissa distrikt kunna vara påkallad. Frågan kommer emellertid i ett annat läge, om de förändringar i styrelsens och distriktsledningarnas organisation, för vilka de sakkunniga i det föregående ha redogjort, bliva genomförda. Enligt den föreslagna nya organisationen skulle nämligen enligt vad de sakkunniga redan förut framhållit distriktschefsinstansen komma att befrias från en hel del arbetsuppgifter, varjämte det dubbelarbete, som förorsakas genom den nuvarande distriktsförvaltningsorganisationens tudelning, skulle bortfalla. Den ökning av distriktsledningarnas arbete, som å andra sidan kan föransledas genom överflyttning dit från styrelsen av avgörandet beträffande personal- och andra ärenden, torde jämfört härmed icke komma att spela större roll. En avlastning av arbete från distriktschefsinstansen skulle dessutom kunna påräknas genom den diskuterade förändringen i redovisnings- och bokföringsväsendet.

Allt som allt hava de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att det i varje fall för närvarande icke kan anses påkallat att utöka antalet distrikt. Ytterligare skäl för denna av de sakkunniga intagna ståndpunkt har varit dels att man icke utan mycket tvingande skäl bör vidtaga förändringar i de distriktsenheter, som sedan gammalt finnas, dels att man särskilt med hänsyn till den löpande behandlingen av personalens anställnings-, befordrings- och placeringsfrågor i distriktschefsinstansen bör för vinnande av bästa möjliga likformighet icke röra sig med alltför små och alltså alltför många sådana enheter.

Centralstationsområden och linjesektioner. Under distriktschefen skola på samma sätt som hittills under distriktsförvaltningarna sortera dels föreståndarna för de inom distriktet befintliga centralstations(redovisnings)-områdena, dels föreståndarna för de linjesektioner, i vilka distriktet är uppdelat. De förstnämnda hava i huvudsak att svara för ombesörjandet av telefon- och telegraftrafiken och telefonabonnemangsrörelsen samt för uppborren av avgifterna för abonnemang, telefonsamtal och telegram, under det att de sistnämnda i huvudsak skola svara för utförandet av underhålls-, förnyelse- och anläggningsarbeten.

Enligt nuvarande organisation av telegrafverkets distriktsförvaltningar sortera föreståndarna för de fyra största stationerna, centraltelefonstationerna i Stockholm och Göteborg, centraltelegrafstationen i Stockholm samt centraltelefon- och telegrafstationen i Malmö, samtliga med underlydande stationer, icke under någon trafikdirektör, utan ingå istället för trafikdirektör såsom ledamot av distriktsförvaltningen vid behandlingen av ärenden, som röra deras stationer. I och med att distriktsledningarna enligt de sakkunnigas förslag skola erhålla en gemensam chef — distriktschefen — bortfalla enligt de sakkunnigas uppfattning de motiv, som på sin tid ha talat

för ett dylikt särställande av huvudstationerna. Dessa stationers föreståndare böra därför på samma sätt som andra centralstationsföreståndare sortera under vederbörande distriktschef.

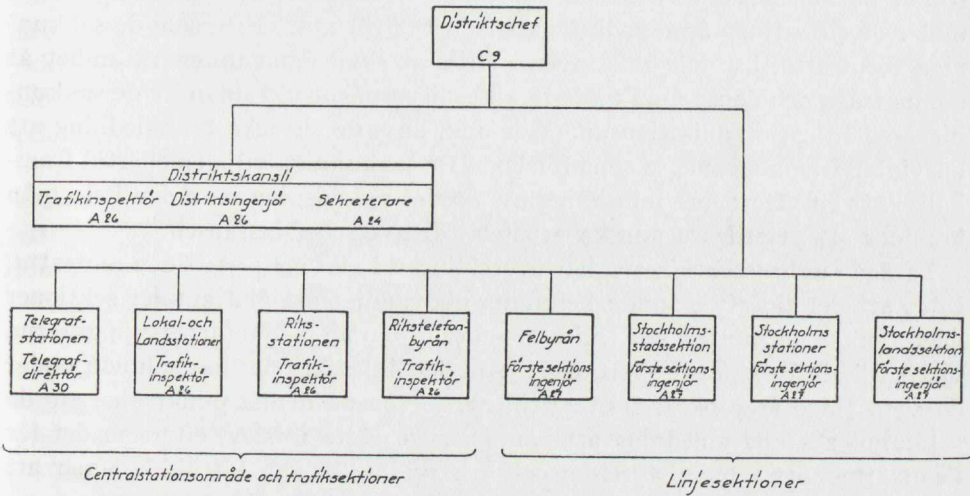
De sakkunniga hava icke ansett sig behöva upptaga till prövning i vad mån den förändrade ställning, som föreståndarna för huvudstationerna härigenom skulle få, också bör föranleda förändring i deras löneställning. Frågan härom synes nämligen lämpligare böra upptagas till behandling i samband med de tid efter annan återkommande omklassificeringarna av trafikanstalterna vid post- och telegrafverken samt statens järnvägar.

I fråga om ett av distrikten, nämligen fjärde distriktet, som omfattar Stockholm med omnejd, hava de sakkunniga dock funnit nödvändigt att föreslå en i viss mån förändrad organisation av de under distriktschefen sorterande tjänsteställena. Detta distrikt intar redan nu så till vida en särställning, att detsamma endast omfattar två huvudstationsområden (Stockholms centraltelefonstation och Stockholms centraltelegrafstation, båda med underlydande stationer), varför någon trafikdirektör för närvarande icke finnes inom detta distrikt utan i enlighet med vad förut nämnts telefondirektören i Stockholm resp. telegrafdirektören i Stockholm ingå i distriktsförvaltningen vid behandlingen av ärenden, som beröra deras stationer. Eftersom de skäl, som tala för sådan omläggning av distriktsorganisationen, att denna erhåller en gemensam chef, om möjligt äro ännu starkare för Stockholmsdistriktet än för övriga distrikt — de sakkunniga tänka härvid särskilt på den praktiskt taget redan fullständigt genomförda automatiseringen av telefonnätet i Stockholm med närmaste omnejd — bör distriktsledningen inom detta distrikt också organiseras på samma sätt som inom övriga distrikt. Tillskapandet av en distriktschefs befattning vid sidan av telefondirektörsbefattningen i Stockholm måste emellertid innebära en olämplig överorganisation, och de sakkunniga vilja därför föreslå, att telefondirektörsbefattningen indrages och att ombesörjandet av telefontrafiken och telefonabonnemangsrörelsen istället anförtros åt ett antal trafiksektionsföreståndare. Anordningen innebär principiellt sett samma organisation som inom övriga distrikt men med den nyansering, som betingas av de särskilda förhållandena i Stockholmsdistriktet.

De sakkunnigas förslag — diagram nr 26 — går ut på uppdelandet av arbetsuppgifterna vid Stockholms telefonstation på tre trafiksektioner, av vilka den första skall omfatta lokal- och landsstationerna i Stockholm samt de under centralstationen lydande växelstationerna, den andra riksstationen i Stockholm och den tredje rikstelefonbyrån i Stockholm. De tre trafiksektionerna skulle sålunda ha att ombesörja resp. lokal- och landstrafiken, rikstrafiken samt telefonabonnemangsrörelsen och uppbörden. Den föreslagna uppdelningen ansluter sig till den redan befintliga organisationen, för vilken redogörelse tidigare lämnats (sid. 45). Samtliga tre trafiksektioner äro redan nu organiserade såsom särskilda avdelningar och ha var och en en överkontrollör (A 24) såsom föreståndare. Med hänsyn till det ökade ansvar, som dessa förestån-

Föreslagen organisation

Fjärde distriktet

dare skulle få i och med att telefondirektörsbefattningen bleve indragen, föreslå de sakkunniga, att de under benämningen *trafikinspektörer* placeras i lönegrad A 26. De sakkunniga vilja framhålla, att en dylik placering icke kan anses föregripa resultatet av en framtida omklassificering av telegrafverkets stationer, eftersom löneställningen för dessa föreståndare icke kan eller bör avmätas efter vanliga klassificeringsregler. Det samarbete, som med nödvändighet i vissa avseenden måste ske mellan de föreslagna trafiksektionerna, kan lika lätt säkerställas och ordnas av distriktschefen som av den nuvarande telefondirektören.

Vid Stockholms telefonstation finnas förutom de nu nämnda avdelningarna dels en direktörsexpedition med en trafikinspektör (A 26) såsom föreståndare, dels en avlönings- och personalbyrå med en kontrollör (A 20) såsom föreståndare.

Den förstnämnda avdelningens arbetsuppgifter torde få anses i stor utsträckning vara sådana, som skola ankomma på distriktsledningen, och dess föreståndare bör därför flyttas till distriktschefens kansli. Någon ny trafikinspektörsbefattning behöver sålunda icke beräknas för detta distrikt.

Avlönings- och personalbyrån handlägger centralt avlönings- och personalfrågor för Stockholms telefonstations personal i dess helhet. Det av avdelningen utförda arbetet bör, i den mån detsamma ej tillhör distriktskansliets arbetsområde, förläggas till sektionen för rikstelefonbyrån, vilket icke bör hindra, att avdelningen i lämplig utsträckning tillhandagår trafiksektionerna för lokal- och landsstationerna resp. för riksstationen med erforderligt arbets-

biträde. På samma sätt som redan nu sker bör rikstelefonbyrån även ombesörja uppboriden av telegramavgifter för Stockholms telegrafstation.

Vad angår övriga centralstations(redovisnings)områden har, enligt vad de sakkunniga erfarit, telegrafstyrelsen sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av en minskning av antalet, och detta har också under de sista tjugo åren nedbringats från 153 till 130. Eftersom de sakkunniga förutsätta, att telegrafstyrelsen alltjämt skall ägna uppmärksamhet åt denna fråga och densamma torde få anses ligga något vid sidan av de sakkunnigas egentliga organisationsundersökning, anse de sig icke ha anledning att härvidlag framlägga några egna förslag. De sakkunniga vilja emellertid framhålla, att en ytterligare minskning av antalet redovisningsområden i sin mån kommer att ytterligare minska arbetet i distriktschefsinstansen.

I fråga om linjesektionerna har utvecklingen i viss mån varit den motsatta, i det att det tid efter annan befunnits nödvändigt att öka antalet sektioner eller, vilket är samma sak, minska sektionsområden, där arbetsuppgifterna vuxit till alltför stora proportioner. Antalet linjesektioner har sålunda under de sista tjugo åren ökat från 23 till 27. Även på denna punkt anse sig de sakkunniga sakna anledning att komma med några förslag, eftersom det får förutsättas, att telegrafstyrelsen också härvidlag liksom hittills kommer att föreslå de förändringar, som eventuellt befinnas nödvändiga.

De sakkunniga hava icke heller funnit anledning föreslå ändrad tjänste- och löneställning för centralstationsområdenas föreståndare, eftersom denna fråga, som icke äger något direkt samband med de sakkunnigas organisationsförslag, lär på vanligt sätt upptagas till behandling vid nästkommande omklassificering av trafikverkens stationsföreståndarbefattningar. Däremot har hinder ej mött för de sakkunniga att till prövning upptaga frågan om tjänste- och löneställningen för linjesektionernas föreståndare, vilken fråga ju ej beröres av ovannämnda omklassificeringsarbete.

Den hastiga tekniska utvecklingen på telegrafverkets arbetsområden har undan för undan ökat vikten och betydelsen av linjesektionsföreståndarnas arbetsuppgifter och medfört en skärpning av de krav, som måste uppfyllas av dessa föreståndare. Det är dessutom att märka, att det ju är sektionsföreståndarna, som i första hand ha att svara för en ekonomisk hushållning vid telegrafverkets omfattande anläggnings-, förnyelse- och underhållsarbeten. Genom de förslag, som de sakkunniga i det föregående ha framlagt avseende dels att sektionsföreståndarna skola erhålla större befogenhet att självständigt avgöra olika förekommande ärenden än de för närvarande ha, dels att de skola redovisa direkt till styrelsen i stället för till distriktsledningen, skulle sektionsföreståndarna också på annat sätt än nu själva ha att bära ansvaret för sektionens utgifter.

Med hänsyn tagen till dessa omständigheter hava de sakkunniga ansett det kunna diskuteras, huruvida icke dessa befattningar på samma sätt som distriktschefs befattningarna böra tillsättas på förordnande för viss tid. De

sakkunniga hava emellertid vid sin prövning av denna fråga kommit till den uppfattningen, att frågan härom lämpligen bör tagas upp i ett vidare sammanhang.

För närvarande äro 8 av de nuvarande sektionsföreståndarna såsom förste linjeingenjörer placerade i lönegrad A 27, under det att övriga 19 föreståndare äro linjeingenjörer i lönegrad A 26. De åtta förstnämnda förestå följande sektioner, nämligen Malmö stadssektion, Göteborgs stadssektion, sektionen Göteborgs stationer, sektionen Stockholms felbyrå, Stockholms stadssektion, sektionen Stockholms stationer, Uppsala sektion och Luleå sektion. Med hänsyn framför allt till den kvalitetsskärpning, som sektionsföreståndarnas arbetsuppgifter enligt vad ovan sagts ha undergått, anse de sakkunniga, att ett större antal sektionsföreståndare än för närvarande böra placeras i 27:e lönegraden.

I anledning av betydelsen av de arbetsuppgifter, som åvila föreståndarna för Stockholms, Göteborgs och Malmö stadssektioner, sektionerna Stockholms och Göteborgs stationer samt sektionen Stockholms felbyrå böra dessa föreståndare, i likhet med vad för närvarande är fallet, vara placerade i 27:e lönegraden.

Vad beträffar sektionerna utanför Stockholm, Göteborg och Malmö anse de sakkunniga det vara motiverat att ge den högre lönegradsplaceringen åt föreståndarna för de sektioner, vilka omfatta 25.000 telefonapparater eller mera. En av de sakkunniga utförd undersökning visar, att praktiskt taget samtliga dessa sektioner i genomsnitt för åren 1937—1939 haft att utföra anläggnings-, förnyelse- och underhållsarbeten för en sammanlagd årlig kostnad av 2 miljoner kronor eller därutöver. De sektioner, vilkas föreståndare sålunda enligt de sakkunnigas uppfattning böra placeras i 27:e lönegraden, äro i första distriktet Malmö landssektion samt Hälsingborgs och Växjö sektioner, i andra distriktet Göteborgs landssektion samt Jönköpings och Karlstads sektioner, i tredje distriktet Norrköpings och Örebro sektioner, i fjärde distriktet Stockholms landssektion och i femte distriktet Gävle sektion.

Enligt vad ovan nämnts äro föreståndarna för Uppsala och Luleå sektioner för närvarande placerade i 27:e lönegraden. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör denna lönegradsplacering bibehållas för föreståndaren för Luleå sektion. Den högre placeringen är nämligen i detta fall sedan gammalt motiverad av den stora geografiska utsträckningen av telegrafverkets sjätte distrikt (med distriktsledningen placerad i Sundsvall), inom vilket Luleåsektionen själv är den till arealen största av samtliga sektioner i landet. Anledning att bibehålla den högre lönegradsplaceringen för föreståndaren för Uppsala sektion, som tidigare omfattat även Västerås sektion, finnes däremot icke.

Sammanlagt skulle alltså enligt de sakkunnigas ovan gjorda förslag 17 sektionsföreståndare placeras i 27:e lönegraden och 10 föreståndare i 26:e lönegraden.

De sakkunniga ha beträffande distriktskanslierna föreslagit, att för varje distrikt skall beräknas en distriktsingenjör i 26:e lönegraden. Närmast motsvarande befattning enligt nuvarande organisation är den å varje linjedistriktsbyrå placerade förste linjeingenjören i 27:e lönegraden. Enligt de sakkunnigas förslag skulle alltså sammanlagt 6 befattningar i 27:e lönegraden komma att frigöras. Eftersom dessutom redan nu 8 sektionsföreståndare äro placerade i 27:e lönegraden, innebär de sakkunnigas förslag till lönegradsplacering för sektionsföreståndarna en höjning av $17 - 14 = 3$ befattningar från 26:e till 27:e lönegraden.

De sakkunniga vilja föreslå, att sektionsföreståndarna erhålla benämningen *förste sektionsingenjör* (A 27) resp. *sektionsingenjör* (A 26). Antalet förste sektionsingenjörsbefattningar skulle alltså enligt de sakkunnigas förslag bliva 17 och antalet sektionsingenjörsbefattningar 10.

Vad slutligen angår den biträdande personal, som erfordras åt stations- och sektionsföreståndare, hava de sakkunniga liksom i fråga om övriga tjänsteställen utgått från förutsättningen, att personaluppsättningen skall vara föremål för verksledningens fortlöpande omsorger. På samma sätt som nu bör såsom närmaste arbetsbiträde åt stationsföreståndaren vid de största stationerna beräknas en eller flera tjänstemän i överkontrollörs till förste telegrafassistents tjänsteställning och såsom närmaste arbetsbiträde åt sektionsingenjör en eller flera ingenjörskrafter i ingenjörsassistentens tjänsteställning. Vid vissa linjesektioner i Stockholm och Göteborg, där arbetets art nödvändiggjort viss uppdelning av arbetsuppgifterna, skola liksom redan nu är fallet dessutom kunna finnas vissa biträdande tjänstemän i linjeingenjör och avdelningsingenjörers tjänsteställning.

De sakkunniga vilja därutöver endast framhålla, att den omständigheten, att de sakkunniga föreslagit, att stations- och sektionsföreståndare skola få självständigt avgöra vissa ärenden, som för närvarande avgöras i styrelsens eller distriktsledningens instans, icke i och för sig medför behov av förändring i den dem biträdande personalens antal och tjänsteställning.

Radioavdelningen. Radioavdelningen utgör ett enda distrikt, »*radiodistrikttet*», vars chef enligt vad de sakkunniga förut anfört under radiobyråns skall vara *överingenjören och chefen för styrelsens radiobyrå*.

Något särskilt distriktskansli behöver ej finnas utan disponerar överingenjören även i egenskap av chef för radioavdelningen (radiodistrikttet) radiobyråns personal och övriga resurser.

Radiodistrikttet omfattar, enligt vad tidigare redan omnämnts, 2 radioexpeditioner för installation och teknisk tillsyn av radiostationer ombord å handelsfartyg samt dessutom telegrafverkets samtliga radiostationer, nämligen 4 kuststationer och 3 radiopejlstationer för radiotelegraf- och radiotelefontrafiken mellan land och fartyg på havet, 5 markstationer för radiotelegraftrafiken mellan land och luftfartyg, 3 fasta radiostationer samt 3 för

närvarande provisoriska kortvågsstationer för radiotelegraftrafiken mellan Sverige och andra länder, 1 radiostation för mottagning av utländska radioprogram, 1 station för periodiska frekvensmätningar å de svenska radiostationerna samt 17 rundradiostationer, vartill kommer en förstärkaravdelning i Stockholm för handläggande av olika tekniska uppgifter i samband med upptagning, distribution och förstärkning av radioprogrammen samt kontroll av deras kvalitet.

Tjänste- och löneställningen för föreståndarna vid radioavdelningens tjänsteställen framgår av den å sid. 30 lämnade översikten. De sakkunniga vilja härtill endast anmärka, att de linjeingenjörer (A 26), som förestå vissa av dessa tjänsteställen, böra erhålla den mera adekvata benämningen *radioingenjörer* (A 26).

Hela antalet vid radiodistriktets tjänsteställen sysselsatta tjänstemän inkl. stationsföreståndare uppgick under år 1939 till 253. Härtill kommo i medeltal 53 arbetare, sysselsatta vid olika, å stationerna pågående arbeten.

De sakkunniga hava i det föregående föreslagit, att förrådsrörelsen såsom en hjälpverksamhet vid utförandet av telegrafverkets egentliga uppgifter på samma sätt som redan skett beträffande verkstadsrörelsen avskiljes såsom en särskild affärgren med fullt avgränsad inkomst- och utgiftsräkenskap samt bokföring. Eftersom radioverksamheten ingår såsom en integrerande del av verkets egentliga verksamhet finnes däremot ej anledning föreslå ett motsvarande system för radioavdelningen, vilket givetvis ej skall hindra, att telegrafstyrelsen för eget bruk alltjämt liksom redan är fallet skall kunna upprätta statistiska bokslut för radioverksamheten och dess olika grenar.

De sakkunniga hava ej funnit anledning föreslå några organisationsförändringar i fråga om radioavdelningen.

Förrådsavdelningen. De sakkunniga hava redan under »förrådsbyrån» redogjort för huvuddragen i den nya organisation, som de sakkunniga velat föreslå för telegrafverkets förrådsväsende. På där angivet sätt skulle förrådsavdelningen omfatta förutom det nuvarande huvudförrådet i Älvsjö även de till huvudförråd förvandlade distriktsförråden och skulle förrådsrörelsen avskiljas såsom en särskild affärgren vid verket.

Såsom de sakkunniga ävenledes omnämnt under »förrådsbyrån» ha de funnit det vara önskvärdt att åt särskilda utredningsmän uppdraga att närmare undersöka och belysa frågan om en förändrad organisation av telegrafverkets förrådsväsende. Utöver förvandlingen av distriktsförråden till huvudförråd och friställande av förrådsrörelsen såsom särskild affärgren hava utredningsmännen framlagt vissa förslag, vilka här i korthet torde få refereras.

Utredningsmännen ha sålunda till en början föreslagit,

dels att huvudförrådet i Älvsjö, vilket nu tjänstgör såsom centralförråd, skall sammanslås med distriktsförrådet i Stockholm och att detaljutlämningen av effekter för linjesektionerna i Stockholm skall ordnas genom sektionsförråd,

dels att förrådsbyråns expedition av verkstads effekter skall avvecklas

därigenom, att huvudförråden direkt hos verkstaden i Nynäshamn eller annan leverantör uttaga sitt behov i avräkning på av förrådsbyrån tidigare gjorda beställningar.

Under förutsättning att telegrafverkets bokföring centraliseras och mekaniseras, hava utredningsmännen vidare föreslagit,

att förrådsavdelningen skall befrias från annan redovisning än den, som sammanhör med lagerhållning och förrådskostnader,

att förrådsbyråns räkningsskranskning skall övertagas av huvudförråden, som även utanordna likvider,

att förpassningsskrivandet och materialbokföringen å förrådsbyrån skall bortfalla,

att följesedlar (packsedlar o. dyl.) och rekvisitioner — istället för förpassningar — skola användas såsom bokföringshandlingar å huvudförråden,

att föreståndarens för huvudförråd (förrådsförvaltarens) värdebokföring och beträffande mottagna effekter jämväl den centrala bokföringen skall ske efter fakturorna, varemot värdebokföringen för utlämnade effekter skall ske efter de av förrådsförvaltaren prissatta rekvisitionerna, samt

att i och för vinnande av ökad översikt över det i förrådsrörelsen investerade kapitalet förrådsavdelningens räkenskaper bokföringsmässigt skola sammanföras i månatliga bokslut.

Detaljerna i det av utredningsmännen avlämnade förslaget hava av de sakkunniga överlämnats till telegrafstyrelsen.

Utredningsmännen hava även uppgjort förslag rörande den biträdande personal, som enligt den nya organisationen skulle erfordras såväl å förrådsbyrån som å huvudförråden och hava därvid kommit till det resultatet, att den totala personaluppsättningen efter förändringen skulle bli ungefär lika stor som den nuvarande, men att viss överflyttning av personal från förrådsbyrån till huvudförråden skulle bli behöflig.

De sakkunniga hava för sin del icke funnit anledning att föreslå några förändringar i avseende å den nuvarande personaluppsättningen eller dess placering i olika lönegrader. De sakkunniga vilja emellertid framhålla, att den nya organisationen enligt vad redan nämnts under »förrådsbyrån» öppnar möjlighet att ha ett mindre antal huvudförråd än det nuvarande antalet huvud- och distriktsförråd. Om denna möjlighet utnyttjas, kommer detta uppenbarligen att medföra besparingar bland annat genom bortfallandet av ett antal förrådsförvaltarbefattningar samt genom det bättre utnyttjande av den biträdande förrådspersonalen, som bör kunna åstadkommas vid förrådets sammanförande till större enheter. De sakkunniga hava sålunda beräknat, att en minskning av antalet huvudförråd från sex, d. v. s. det nuvarande huvudförrådet i Älvsjö, varmed distriktsförrådet i Stockholm sammanslås, samt övriga fem distriktsförråd, till fyra skulle medföra en besparing i lönekostnader på cirka 70.000 kronor per år, vartill även komma vissa besparingar i lokalkostnader.

Verkstadsavdelningen. Före framläggandet av förslag beträffande verkstadsavdelningen anse sig de sakkunniga böra lämna en sammanfattande redogörelse för det nuvarande verkstadsväsendet vid telegrafverket, vilket omfattar dels en fristående huvudverkstad i Nynäshamn, dels ett antal smärre i huvudsak för reparationer avsedda verkstäder vid distrikten.

Vid huvudverkstaden i Nynäshamn tillverkas apparat- och stationsmateriel för verkets telefonanläggningar, det mesta av telegrafverkets egen konstruktion. Bland de mera betydande tillverkningarna må nämnas telefonapparater, linjeväljare, telefonteknisk utrustning för telefonstationer såsom manuella och automatiska telefonväxlar, järnstativ, jacklister, reläer, samtalsräknare, signalapparater, åskledare o. s. v. Av telegrafmateriel tillverkas endast en del detaljer såsom telegrafreläer, telegraföverdrag, telegrafväxlar m. m. Av telefonmaterielen tillverkas de varianter, som betingas av olika manuella system samt telegrafverkets automatiska koordinatväljarsystem. Automatiska telefonväxlar tillverkas numera för såväl mindre växelstationer och abonnentanläggningar som större telefonstationer. Den största av verkstaden tillverkade automatiska telefonstationen är stationen i Malmö. De automatiska stationerna i Stockholm och Göteborg samt vissa andra stationer ha däremot inköpts från telefonaktiebolaget L. M. Ericsson.

Verkstaden tillverkar även en del materiel för telegrafverkets nät och linjer såsom fördelningsskåp, kabelboxar och kopplingsplintar, pupinspolar för kablar etc. Dessutom tillverkas en del mätinstrument ävensom kontorsinventarier av för telegrafverket speciella typer. Kablar och ledningstråd, porslinsisolatorer m. m. tillverkas ej av verkstaden utan inköpas av verket från privata firmor.

Verkstaden utför praktiskt taget alla de arbetsoperationer, som behövas för att ur råmaterial färdigställa ovannämnda effekter. Endast för sådana detaljer, för vilkas framställande det ej skulle vara ekonomiskt lönande att anordna egen fabrikation, anlitas privata specialverkstäder.

Verkstaden har dessutom till uppgift att reparera verkets apparatmateriel. En del mindre genomgripande reparationsarbeten hava emellertid överflyttats till de smärre reparationsverkstäder, som finnas vid distrikten, enär detta visat sig vara ekonomiskt fördelaktigt med hänsyn till fraktkostnaderna.

Verkstaden skötes såsom ett fristående företag. Den förhyr sina lokaler av telegrafstyrelsen och säljer i konkurrens med privata företag sina tillverkningar, huvudsakligen till telegrafstyrelsen men i någon utsträckning även till andra statliga företag, samt bestrider sina utgifter med de inkomster, som härigenom erhållas. Alla telegrafverkets beställningar hos verkstaden göras genom styrelsens förrådsbyrå.

Verkstaden planerar sin tillverkning av standardeffekter på basis av den stigande eller avtagande efterfrågan å dessa. Till ledning härvid erhåller verkstaden från förrådsbyrån i slutet på varje år en årsuppgift över den beräknade åtgången av de mest gångbara artiklarna under det kommande

arbetsåret. Förrådsbyrån sammansätter i sin tur denna uppgift med ledning av från distrikten inkommande meddelanden om deras beräknade behov och tillgångar. Verkstadens försäljning till telegrafstyrelsen uppgick under år 1939 till omkring 12.225.000 kronor, varav reparerade effekter till ett värde av cirka 959.000 kronor.

Verkstaden, som förestås av en *verkstadsdirektör* (C 8), består av fyra huvudavdelningar:

En *expeditions- och förvaltningsavdelning*, som förestås av en kontorschef (A 24). Avdelningen omfattar inköpsavdelning, kassa, bokförings- och statistikavdelning, avlönings- och efterkalkylavdelning, debiteringsavdelning och lager.

En *teknisk avdelning*, som förestås av en t. f. byråingenjör (avdelningsingenjör A 26/22). Under denne sortera dels ett ritkontor och en teknisk utredningsavdelning, som förestås av en avdelningsingenjör (A 22), dels ett laboratorium med materialprovningsavdelning, som likaledes förestås av en avdelningsingenjör (A 22).

En *tillverkningsavdelning*, som förestås av en verkstadsingenjör (A 27). Avdelningen omfattar verktygsritkontor och serviceavdelning under en avdelningsingenjör (A 22), planeringsavdelning med leveranskontor under en ingenjörssassistent (A 20), arbetsstudieavdelning med ackordsregister under en t. f. avdelningsingenjör (ingenjörssassistent A 22/20), avdelning för personalfrågor under en ingenjörssassistent (A 20) samt verkstadsskola och sammanlagt 16 tillverkningsavdelningar.

En *fastighetsavdelning*, som förestås av en t. f. avdelningsingenjör (ingenjörssassistent A 22/20). Avdelningen omfattar byggnadskontor, intressekontor, marketenteri, underhållsavdelning samt vakter och städningpersonal. Avdelningen handhar förutom hyresärenden alla reparations- och ombyggnadsarbeten för såväl verkstadsfastigheterna som bostadsfastigheterna. De senare äro till antalet 83 och inrymma tillsammans 295 lägenheter. Verkstaden förhyr bostadsfastigheterna av telegrafverket och hyr i sin tur ut desamma till personalen.

Antalet av den vid verkstaden sysselsatta personalen uppgick under år 1939 till 162 tjänstemän och i medeltal 1.417 arbetare, varav 418 kvinnliga.

Förutom huvudverkstaden i Nynäshamn finnes enligt vad inledningsvis nämnts ett antal mindre verkstäder vid distrikten, i huvudsak avsedda för sådana mindre omfattande reparationer, som med fördel kunna utföras å distrikten istället för å verkstaden i Nynäshamn eller hos privata firmor. Även en del nytillverkningar förekomma såsom av smiden, enklare snickerier o. dyl.

Sålunda finnes inom varje distrikt en verkstad för reparation av telefonapparater, kontorsmöbler o. dyl. samt reparation och montering av växelbord m. m. samt i allmänhet även en smidesverkstad för tillverkning av special-

smiden och reparation av verktyg, telefonsmiden och annan för telegrafverket speciell materiel. Vid Stockholms och Göteborgs telefonstationer finnas verkstäder för ändring och hopsättning av reläer samt för olika monterings- och underhållsarbeten för de automatiska telefonstationerna. Vid telegrafstationerna i samma städer och i Malmö finnas verkstäder för reparation och underhåll av telegrafapparater m. m. I Hässleholm finnes ett cementgjuteri för tillverkning av distanspålar, kabelrännor, stagskivor m. m. Därutöver finnas inrättade serviceverkstäder för motorfordon och velocipeder.

I Stockholm är distriktets reparationsverkstad sammanslagen med verkstaden för monterings- och underhållsarbeten å automatstationerna.

Befintliga verkstäder vid distrikten samt antalet av den vid dessa sysselsatta personalen framgår av efterföljande översikt:

Verkstadstyp	Belägenhet	Arbetsledare	Sysselsatt personal			Överinseendet över verkstaden utövas av
			tjänstemän	arbetare	summa	
<i>Första distr.</i>						
Reparations- ...	Malmö	Linjeförman (A 12)	4	18	22	Förste linjeingenjören å Malmö stadssektion
Smides-	Malmö	—	2	2	4	Förrådsförvaltaren å distriktsbyrån
Cementgjuteri- Reparations- ...	Hässleholm Malmö telegrafstation	— —	— 3	2 —	2 3	
<i>Andra distr.</i>						
Reparations- ...	Göteborg ...	Linjemästare(A 16)	9	61	70	Förste linjeingenjören å distriktsbyrån
Relä-	Göteborgs telefonstationer	Linjemästare(A 16)	1	3	4	Förste linjeingenjören å sektionen Göteborgs stationer
Montage-			8	25	33	
Justerings-		Linjeförman (A 12)	3	2	5	Förrådsförvaltaren å distriktsbyrån
Smides-	Göteborg ...	—	1	8	9	
Bilservice- ...	Göteborg ...	—	1	6	7	
Reparations- ...	Göteborgs telegrafstation	—	5	1	6	Telegrafkommissionarien
Bil- och cykel- service-	d:o	—	1	—	1	
<i>Tredje distr.</i>						
Reparations- ...	Norrköping	—	1	7	8	Linjeingenjören å Norrköpings sektion

Verkstadstyp	Belägenhet	Arbetsledare	Sysselsatt personal			Överinseendet över verkstaden utövas av
			tjänstemän	arbetare	summa	
<i>Fjärde distr.</i>						
Reparations- ...	Stockholms telefonstationer	Linjemästare (A 16)	10	28	38	Förste linjeingenjören å sektionen Stockholms stationer
Nybyggnads- ...						
Bilservice-	Stockholm ...	—	—	4	4	Förrådsförvaltaren å distriktsbyrån
Reparations- ...	Stockholms telegrafstation	—	9	5	14	Telegrafdirektören
Bil- och cykelservice-	d:o	—	3	—	3	
<i>Femte distr.</i>						
Reparations- ...	Gävle	Linjeförman (A 12)	—	13	13	Förrådsförvaltaren å distriktsbyrån
Smides-	Gävle	—	—	2	2	
Bilservice-	Gävle	—	—	1	1	
<i>Sjätte distr.</i>						
Reparations- ...	Sundsvall ...	Linjeförman (A 12)	1	15	16	Linjeingenjören å Sundsvalls sektion
Smides-	Sundsvall ...	—	1	1	2	
Reparations- ...	Luleå	—	—	1	1	Förste linjeingenjören å Luleå sektion
Reparations- ...	Umeå	—	—	1	1	Linjeingenjören å Umeå sektion
Reparations- ...	Östersund ...	—	1	—	1	Linjeingenjören å Östersunds sektion

Hela antalet vid ovannämnda verkstäder sysselsatt personal inkl. arbetsledare uppgick till 80 tjänstemän (linjemästare, linjeförman och reparatörer) samt 231 arbetare, varav 49 kvinnliga.

För fullständighetens skull må nämnas, att vid de två radioexpeditionerna å radioavdelningen finnas anordnade mindre verkstäder för utförande av underhållsarbeten å handelsfartygens radiostationer samt för experiment.

Eftersom verkstadsrörelse måste anses vara en för distriktsledningarna främmande arbetsuppgift, bör sådan rörelse icke vara knuten till dessa. Den icke centraliserade verkstadsrörelsen bör istället vid distrikten anslutas till linjesektionerna eller då så betingas till förrådsavdelningen eller direkt till verkstadsavdelningen.

Mindre verkstäder torde på samma sätt som vanligen redan är fallet böra vara anslutna till linjesektionerna med deras förråd, medan till förrådsavdel-

ningen böra hänföras sådana verkstäder, exempelvis smedjor, som äro eller bliva direkt anslutna till huvudförråd. I den mån nu befintliga distriktsförråd i samband med under förrådsbyrån omnämnda förändringar komma att ersättas av sektionsförråd, böra till dylika sektionsförråd anslutna smedjor givetvis underställas resp. sektionsföreståndare.

De allra största reparationsverkstäderna, främst verkstäderna i Stockholm och Göteborg, ha enligt de sakkunnigas mening nått sådan storleksordning, att man för åstadkommande av en fullt rationell verkstadsdrift vid telegrafverket bör överflytta dem till verkstadsavdelningen och sålunda ställa dem med sina lokala föreståndare direkt under verkstadsdirektörens chefskap. I samband härmed kan eventuellt även övervägas sådan förändring i avseende å arbetsfördelningen mellan på samma plats befintliga verkstäder, att verkstadsarbetet i större utsträckning koncentreras till de verkstadsavdelningen tillhörande verkstäderna.

Likaså anse sig de sakkunniga böra framhålla, att tjänstemän och arbetare i sådan verkstadsrörelse, som bedrives utanför Nynäshamn, böra erhålla benämningar, som svara mot deras verkliga arbetsuppgifter. Det vill sålunda bland annat förefalla, som om de enbart i verkstadsrörelse sysselsatta arbetarna borde sortera under kollektivavtalet för verkstadsarbetare och ej under kollektivavtalet för linjearbetare.

Enligt vad de sakkunniga här ovan framhållit bör verkstadsavdelningen omfatta dels telegrafverkets huvudverkstad i Nynäshamn, dels de största av de nu befintliga reparationsverkstäderna vid distrikten. Chefen för verkstadsavdelningen skall enligt vad förut angivits vara *verkstadsdirektören och chefen för styrelsens verkstadsbyrå*, vilken byrå är synonym med huvudverkstadens chefskontor.

De sakkunniga hava till prövning förehaft frågan, huruvida de vid huvudverkstaden i Nynäshamn befintliga förråden (jfr sid. 94) helt eller delvis skulle överföras till förrådsavdelningen. Eftersom några fördelar härigenom emellertid icke visat sig uppkomma, hålla de sakkunniga före, att verkstadsförråden i sin helhet böra tillhöra verkstadsavdelningen, vilken ju utgör en affärgren för sig med från verket i övrigt fullt avgränsad inkomst- och utgiftsbokföring. Det förråd av effekter, som insänts till verkstaden för reparation och som för närvarande anses tillhöra förrådsbyrån, bör ävenledes tillhöra verkstadsavdelningen, som har att inköpa effekterna i fråga.

Utöver vad ovan blivit anfört hava de sakkunniga icke funnit anledning föreslå några organisationsförändringar i avseende å verkstadsavdelningen.

V. Kassa- och bokföringsväsendet.

Vid fullgörandet av sitt uppdrag hava de sakkunniga även funnit det vara angeläget att låta närmare undersöka, huruvida en liknande centralisering av bokförings- och kassaväsendet, som genomförts vid statens järnvägar, vore ändamålsenlig för telegrafverket samt, om detta visade sig vara fallet, i vad mån en dylik centralisering organisatoriskt kunde inverka på arbetsuppgifter och befogenheter samt på personalutrustningen vid berörda tjänsteställen. Ifrågavarande särskilda utredning har på de sakkunnigas uppdrag utförts av en tjänsteman vid revisionsavdelningen å telegrafstyrelsens ekonomi- och kanslibyrå och en tjänsteman vid järnvägsstyrelsens kammarkontor.

Efter fullgjort uppdrag hava de sålunda tillkallade särskilda utredningsmännen förklarat sig finna, att ett liknande system beträffande kassa- och bokföringsväsendet som det vid statens järnvägar tillämpade med fördel skulle kunna praktiseras vid telegrafverket, dock med de avvikelser, som betingas av vid telegrafverket rådande speciella förhållanden. Utredningsmännen hava även uppgjort en detaljerad plan för det tilltänkta nya systemet, som i flera avseenden uppvisar stora skiljaktigheter gentemot det nuvarande kassa- och bokföringsväsendet vid telegrafverket.

Utredningsmännen förorda sålunda en centralisering av kassaväsendet, innebärande bland annat, att kassatjänsten vid de under distriktsledningarna sorterande tjänsteställena med vissa av förhållandenas natur betingade undantag skola överflyttas till resp. distriktskanslier och att kassatjänsten vid radio-, förråds- och verkstadsavdelningarna på samma sätt överflyttas till telegrafstyrelsens huvudkassa.

Vad gäller bokföringsväsendet hava utredningsmännen framlagt en plan till detaljbokföring, som skulle möjliggöra tätare och snabbare överblick samt större fördelning av förekommande kostnader och som är tillrättalagd för maskinell bokföring medelst bokföringsmaskiner av Holleriths system. Planens genomförande medför bland annat överflyttandet av de huvudsakliga arbetsuppgifterna beträffande bokföringen från under styrelsen sorterande tjänsteställen till en särskild avdelning i styrelsen, vilken avdelnings arbete skall utmyнна dels i vissa rapporter och uppgifter, avsedda att ingå såsom

ett led i huvudbokföringen, dels i bokföringsrapporter, vilka komma att ersätta de nuvarande medelsredovisningarna och kostnadsrapporterna.

Till utredningsmännens förslag hava fogats en i princip utformad plan över kassaväsendet och kontobokföringen i sin helhet samt plan över tjänsteställeindelning och kostnadsfördelning.

Vad angår personaluppsättning och kostnadsberäkning hava utredningsmännen anfört, att ett genomförande av det tilltänkta nya systemet skulle medföra så stor arbetsbesparing, att det skulle motsvara lönekostnader på cirka 100.000 kronor per år, varjämte systemet skulle medföra ett effektivare utnyttjande av de medel, vilka för närvarande såsom rörelsemedel äro bundna i kassor vid olika tjänsteställen.

Ifrågavarande kassa- och bokföringssystem har medfört stora fördelar vid det statsverk, där det för närvarande användes, och systemet bör enligt den företagna utredningen även kunna medföra fördelar vid telegrafverket. Enär fastställande av telegrafverkets kassa- och bokföringssystem emellertid ankommer på telegrafstyrelsen, hava de sakkunniga för sin del icke ansett sig böra taga ställning till förslaget i annan mån än att de sakkunniga funnit det förenligt med den av dem föreslagna organisationen. De sakkunniga hava därför överlämnat utredningsmännens förslag direkt till telegrafstyrelsen för närmare omprövning.

VI. Kostnadsberäkningar.

Lönekostnaden för den av de sakkunniga föreslagna nya styrelseorganisationen jämförd med motsvarande kostnad för den nuvarande organisationen samt antalet av de befattningar, som kostnadssiffrorna avse, framgår av nedanstående översikt. På samma sätt som tidigare har i beräkningen medtagits generaldirektören, chefer och avdelningschefer vid olika byråer samt dessutom de biträdande tjänstemän i lägst 21:a lönegraden, som ej förestå särskilda avdelningar. Verkstadsdirektören, militäravdelningen (militärkontoret), den provisoriskt inrättade luftskyddsavdelningen samt kabelkontoret ha ej medräknats. För de olika befattningshavarna har beräknats lön enligt högsta löneklassen i vederbörande lönegrad (exkl. rörligt tillägg) samt i förekommande fall vikariatsersättning vid förordnande å högre tjänst.

	Nuvarande organisation			Föreslagen organisation	
	antal befattningar	lönekostnad kr.		antal befattningar	lönekostnad kr.
Generaldirektör	1	26.000	Generaldirektör	1	30.000
Ekonomi- och kanslibyrån	14	145.754	Ekonomibyrån	17	176.320
Förrådsbyrån	7	74.186	Kanslibyrån	6	67.560
Linjebyrån I	8	90.693	Driftsbyrån	8	100.515
Linjebyrån II	25	266.240	Första tekniska byrån ...	18	202.725
Radiobyrån	13	146.145	Andra tekniska byrån ...	11	122.327
Trafikbyrån	11	117.165	Radiobyrån	12	138.130
			Förrådsbyrån	7	76.120
Summa	79	866.183	Summa	80	913.697

De sakkunnigas förslag innebär alltså för högre tjänster en kostnadsökning med i runt tal 48.000 kronor. Härvid måste emellertid observeras, att genom den av de sakkunniga förordade decentraliseringen av ärenden rörande antagning, befordran och placering av tjänstemän i högst 14:e lönegraden ett antal lägre tjänstemän, som för närvarande biträda vid handläggningen av personalärenden å linjebyrån I och trafikbyrån, kommer att bli obehövt. Därjämte kommer behovet av biträdande lägre tjänstemän att minskas ge-

nom den arbetslättnad, som erhålles genom av de sakkunniga förordade decentraliseringsåtgärder i övrigt samt genom den nya organisation av distriktsledningarna, som de sakkunniga föreslagit och som reducerat antalet av de närmast under styrelsen sorterande tjänsteställena vid driftsavdelningen från 15 (6 linjedirektörer, 5 trafikdirektörer och 4 telefon- eller telegrafdirektörer) till 6 (distriktschefer). En exakt beräkning av den personalminskning, som på grund av dessa förhållanden kommer att kunna realiseras i telegrafstyrelsen, kan av naturliga skäl svårligen åstadkommas, men de sakkunniga hava vid sina beräkningar kommit till det resultatet, att besparingar i lönekostnader härigenom komma att uppstå om minst 50.000 kronor. Den av de sakkunniga föreslagna nya organisationen av telegrafstyrelsen kommer där- för icke att bli dyrare än den nuvarande.

En på samma sätt som för styrelsen utförd jämförande kostnadsberäkning för de tjänsteställen vid driftsavdelningen, rörande vilka de sakkunniga av- givit förslag till organisationsförändringar m. m., nämligen distriktsförvaltningarna, Stockholms telefonstation och linjesektionerna, utfaller på följande sätt:

	Nuvarande organisation			Föreslagen organisation	
	antal befattningar	lönekostnad kr.		antal befattningar	lönekostnad kr.
Distriktsförvaltningar:			Distriktschefer med kanslier	24	295.050
linjeavdelningen (exkl. förrådsavdelningen) ...	18	199.381			
trafikavdelningen	10	112.125			
Stockholms telefonstation	5	58.050	Trafiksektioner	3	34.515
Summa	33	369.556	Summa	27	329.565
Linjesektioner	27	298.845	Linjesektioner	27	303.300
Totalsumma	60	668.401	Totalsumma	54	632.865

I ovanstående tablå har för distriktskanslierna medtagits lönekostnaden för de föreslagna trafikinspektörs-, distriktsingenjörs- och sekreterarebe- fattningarna. Därjämte hava de sakkunniga såsom biträde åt sekreteraren beräknat en kontrollör. Lönekostnaden för denna befattning kan beräknas bliva lika med skillnaden i avlöning mellan en kontrollör och en förste telegrafassistent eller sammanlagt för de sex distriktskanslierna 5.220 kronor, varmed kostnaden för den föreslagna organisationen alltså skall ökas.

Den föreslagna nya organisationen av distriktsledningarna samt därav för- anledd organisationsförändring vid Stockholms telefonstation kommer alltså att medföra en kostnadsminskning med cirka 35.000 kronor. Efter avdrag av den kostnadsökning, som uppstår genom höjning av vissa linjesektions- föreståndare i lönegrad, återstår en besparing på i runt tal 30.000 kronor.

Den arbetsökning, som skulle uppkomma därigenom, att distriktscheferna skola bemyndigas avgöra personal- och andra frågor i större utsträckning än de nuvarande linje- och trafikdirektörerna, kan, såsom de sakkunniga förut uttalat, beräknas bli kompenserad dels genom bortfallandet av den särskilda beredningen för styrelsens räkning av sådana ärenden, som för närvarande avgöras av styrelsen men som enligt förslaget skulle avgöras redan i distriktschefens instans, dels genom att låta vissa ärenden avgöras av närmast under distriktscheferna sorterande tjänsteställen, dels slutligen genom de ledigare arbetsmetoder, som kunna tillämpas vid distriktsorganen, när den nuvarande tudelade distriktsförvaltningsorganisationen upphör.

Behovet av biträdande personal vid centralstationer och linjesektionsexpeditioner kommer ej att påverkas av den föreslagna nya organisationen.

Såsom de sakkunniga redan angivit under »förrådsavdelningen» skulle genom den minskning av antalet huvud(distrikts)förråd, som möjliggöres genom den av de sakkunniga föreslagna nya organisationen av förrådsväsendet, kunna göras en besparing i lönekostnader på cirka 70.000 kronor, vartill även komma vissa besparingar i lokalkostnader för förråden.

Sammanfattningsvis torde alltså kunna sägas, att den nya, av de sakkunniga föreslagna organisationen kommer att medföra en besparing i lönekostnader (exkl. rörligt tillägg) på omkring 100.000 kronor per år.

De sakkunniga vilja framhålla, att *det väsentliga* i de sakkunnigas förslag till förändrad organisation av telegrafverket likväl icke är att hänföra till de relativt små besparingar, som här ovan blivit angivna, utan till den större effektivitet i telegrafverkets verksamhet och den bättre hushållning med personal och materiel, som den nya organisationen möjliggör.

Slutligen vilja de sakkunniga anföra, att man måste räkna med att införandet av den av dem föreslagna nya organisationen av telegrafstyrelsen med underlydande förvaltningar kommer att nödvändiggöra uppförandet av ett visst antal nu befintliga ordinarie befattningar å övergångsstat. Att så måste bli fallet framgår däraf, att antalet ordinarie befattningar vid styrelsen och underlydande förvaltningar kommer att minskas samt att de sakkunniga för distriktskanslierna föreslagit en lägre lönegradsplacering för distriktsingenjörerna än för de nuvarande förste linjeingenjörerna å linjedistriktsbyråerna. Varken antalet eller arten av de befattningar, som måste uppföras å övergångsstat, kan emellertid bestämmas i förväg utan måste detta bli beroende på hur nu befintliga tjänstemän kunna disponeras för de i den nya organisationen upptagna befattningarna.

Statistiska uppgifter för distrikt, linjesektioner och redovisningsområden den 1/1 1940.

Distrikt, sektion och redovisningsområde	Areal km ²	Invånarantal	Antal telefonstationer	Antal telefonapparater	Längd av metalliska mellanortsledningar, km.
Första distriktet.					
<i>Malmö stadssektion</i>					
Malmö	650	192.600	28	34.700	
Trelleborg	350	32.400	14	3.900	
Summa	1.000	225.000	42	38.600	9.400
<i>Malmö landssektion</i>					
Eslöv	700	29.300	19	3.800	
Hörby	550	17.600	18	1.600	
Landskrona	500	45.700	20	5.200	
Lund	700	61.500	20	8.800	
Simrishamn	500	25.800	24	2.500	
Ystad	1.300	71.300	47	7.800	
Summa	4.250	251.200	148	29.700	16.200
<i>Hälsingborgs sektion</i>					
Hälsingborg	500	90.100	27	13.700	
Falkenberg	750	24.600	25	2.700	
Halmstad	4.600	104.200	104	10.500	
Höganäs	100	15.300	9	1.900	
Ängelholm	600	31.100	26	3.900	
Summa	6.550	265.300	191	32.700	23.900
<i>Kristianstads sektion</i>					
Kristianstad	1.900	80.200	66	8.600	
Hässleholm	3.450	72.600	80	5.900	
Karlshamn	1.400	47.300	42	3.700	
Klippan	850	28.700	19	3.000	
Sölvesborg	350	20.100	14	1.500	
Summa	7.950	248.900	221	22.700	13.400
<i>Växjö sektion</i>					
Växjö	6.650	107.100	127	7.900	
Borgholm	700	15.000	22	1.300	
Kalmar	3.550	84.200	78	8.400	
Karlskrona	2.550	87.000	80	7.000	
Ronneby	500	20.500	19	1.500	
Summa	13.950	313.800	326	26.100	21.800
<i>Rikskablar</i>	—	—	—	—	52.800
Summa för första distr.	33.700	1.304.200	928	149.800	137.500

Distrikt, sektion och redovisningsområde	Areal km ²	Invånarantal	Antal telefonstationer	Antal telefonapparater	Längd av metalliska mellanortsledningar, km.
Andra distriktet.					
<i>Göteborgs stadssektion</i>					
Göteborg.....	2.750	405.900	103	78.400	
Alingsås	1.050	29.300	27	2.600	
Summa	3.800	435.200	130	81.000	18.600
<i>Göteborgs landssektion</i>					
Borås	3.250	115.800	81	12.700	
Grebbestad	850	14.900	32	1.000	
Lysekil	500	31.600	27	2.200	
Strömstad	500	12.900	17	1.100	
Trollhättan.....	800	38.000	18	3.100	
Uddevalla	1.750	45.500	44	4.100	
Ulricehamn	1.200	22.100	25	1.800	
Vara	1.400	39.500	51	2.800	
Varberg	1.950	43.000	52	3.500	
Varekil	500	21.100	41	1.200	
Vänersborg	3.300	62.700	70	4.200	
Summa	16.000	447.100	458	37.700	23.700
<i>Jönköpings sektion</i>					
Jönköping	2.550	85.600	73	10.200	
Falköping	1.200	30.100	29	2.400	
Lidköping	800	34.300	28	2.900	
Mariestad	1.500	34.100	34	2.400	
Skara	900	27.100	27	2.400	
Skövde	1.900	54.900	49	4.700	
Tidaholm	650	15.400	16	800	
Värnamo.....	2.200	29.200	40	2.400	
Summa	11.700	310.700	296	28.200	14.000
<i>Karlstads sektion</i>					
Karlstad	2.100	74.400	57	8.900	
Arvika.....	4.600	57.800	81	4.000	
Filipstad	8.400	65.000	65	4.200	
Kristinehamn.....	1.750	34.100	27	3.500	
Sunne	2.950	32.700	34	1.700	
Säffle	1.250	19.800	38	1.700	
Åmål	650	14.700	16	1.100	
Summa	21.700	298.500	318	25.100	19.500
<i>Rikskablar</i>	—	—	—	—	65.600
Summa för andra distr.	53.200	1.491.500	1.202	172.000	141.400

Distrikt, sektion och redovisningsområde	Areal km ²	Invånarantal	Antal telefonstationer	Antal telefonapparater	Längd av metalliska mellanortsledningar, km.
Tredje distriktet.					
<i>Norrköpings sektion</i>					
Norrköping	2.000	101.800	53	14.700	
Finspång	850	17.500	12	1.200	
Katrineholm	1.600	36.200	38	3.500	
Linköping	3.650	94.700	94	11.200	
Nyköping	1.600	36.100	36	4.200	
Oxelösund	0	3.800	1	500	
Söderköping	600	11.100	17	1.000	
Valdemarsvik	600	9.100	22	900	
Summa	10.900	310.300	273	37.200	13.100
<i>Nässjö sektion</i>					
Nässjö	2.050	41.700	41	3.100	
Eksjö	1.100	19.100	27	1.800	
Gamleby	1.250	17.900	29	1.300	
Hultsfred	2.750	40.400	79	3.300	
Mjölby	1.350	29.300	32	2.500	
Mönsterås	500	10.600	19	900	
Oskarshamn	1.700	31.300	45	2.600	
Tranås	1.100	20.600	30	2.000	
Vetlanda	1.400	23.700	36	1.700	
Västervik	900	25.300	29	2.600	
Summa	14.100	259.900	367	21.800	14.700
<i>Södertälje sektion</i>					
Södertälje	600	27.000	19	4.400	
Flen	800	18.300	15	1.700	
Gnesta	950	15.400	30	1.700	
Mariefred	400	6.900	6	600	
Strängnäs	400	11.900	12	1.600	
Visby	3.150	58.100	75	6.100	
Summa	6.300	137.600	157	16.100	9.000
<i>Örebro sektion</i>					
Örebro	3.450	121.600	75	16.300	
Arboga	600	15.000	12	1.500	
Askersund	750	13.400	13	900	
Eskilstuna	1.200	65.600	38	7.900	
Karlskoga	650	30.700	12	3.500	
Lindesberg	1.100	18.600	20	1.600	
Motala	1.000	33.000	22	3.100	
Nora	1.100	13.000	14	1.100	
Vadstena	500	15.200	17	1.300	
Summa	10.350	326.100	223	37.200	11.900
<i>Rikskablar</i>	—	—	—	—	96.900
Summa för tredje distr.	41.650	1.033.900	1.020	112.300	145.600

Distrikt, sektion och redovisningsområde	Areal km ²	Invånarantal	Antal telefonstationer	Antal telefonapparater	Längd av metalliska mellanortsledningar, km.
Fjärde distriktet	4.000	789.200	199	256.500	89.300 ¹⁾
Femte distriktet.					
<i>Gävle sektion</i>					
Gävle	6.200	147.700	116	15.500	
Bollnäs	3.150	37.300	35	2.700	
Hudiksvall	4.250	49.900	84	3.900	
Ljusdal	5.250	30.700	62	2.100	
Söderhamn	1.400	38.100	26	3.400	
Summa	20.250	303.700	323	27.600	12.300
<i>Faluns sektion</i>					
Falun	5.650	90.000	55	9.200	
Hedemora	1.300	25.500	19	2.500	
Kopparberg	700	9.200	8	700	
Leksand	1.300	12.200	11	1.100	
Ludvika	2.150	36.100	24	3.000	
Mora	19.250	59.200	107	4.300	
Summa	30.350	232.200	224	20.800	18.200
<i>Uppsala sektion</i>					
Uppsala	2.850	84.500	65	12.900	
Enköping	1.350	29.300	42	3.200	
Norrtälje	2.000	37.100	65	3.700	
Östhammar	900	12.300	19	900	
Summa	7.100	163.200	191	20.700	10.200
<i>Västerås sektion</i>					
Västerås	800	51.100	21	7.800	
Kolbäck	600	18.000	10	1.200	
Krylbo	700	21.800	21	2.200	
Köping	1.450	23.800	21	1.900	
Norberg	850	17.300	12	1.400	
Sala	3.300	45.900	55	4.700	
Summa	7.700	177.900	140	19.200	7.300
<i>Rikskablar</i>	—	—	—	—	59.500
Summa för femte distr.	65.400	877.000	878	88.300	107.500

¹⁾ Därav i rikskablar 25.200 km.

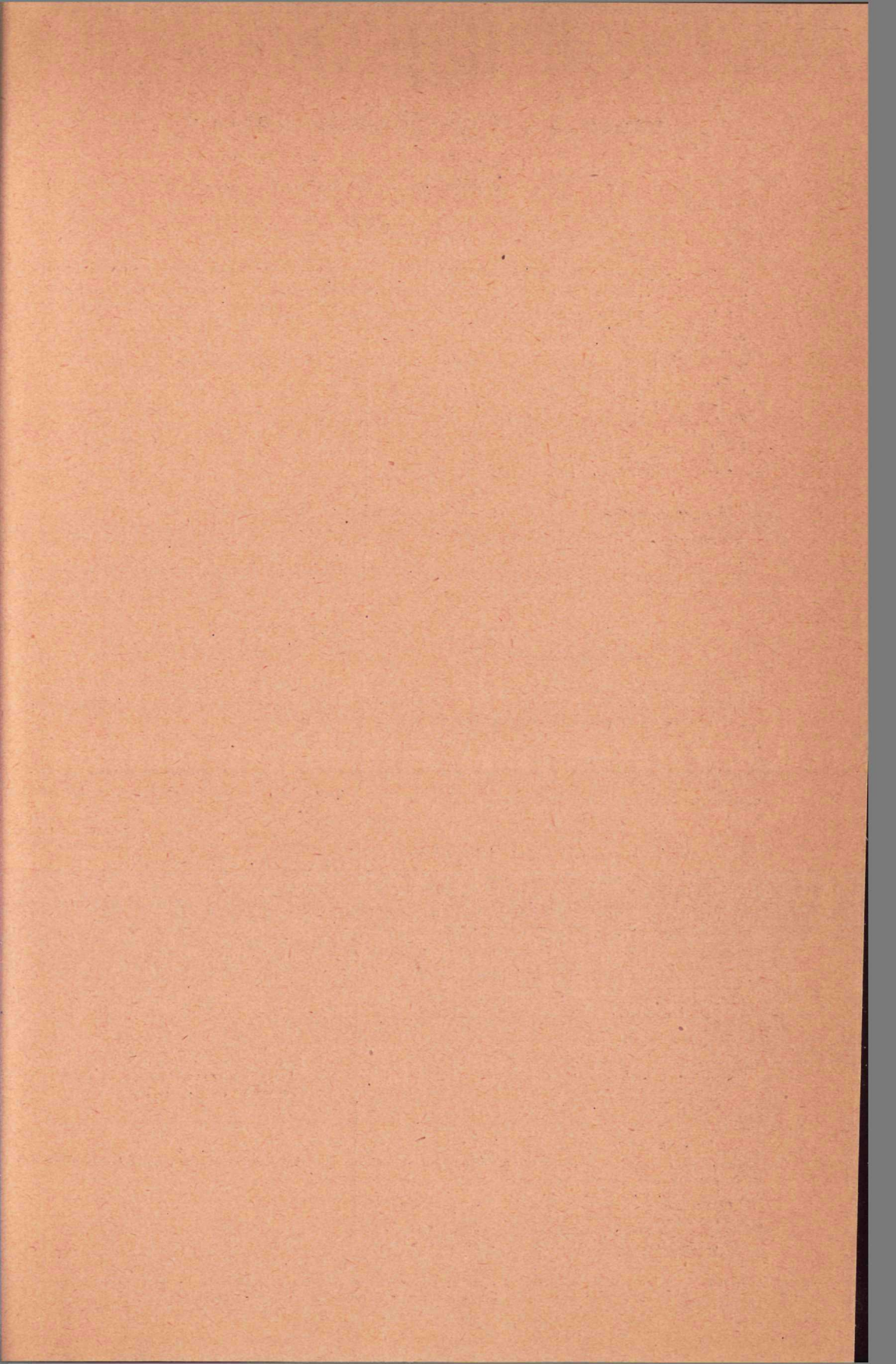
Distrikt, sektion och redovisningsområde	Areal km ²	Invånarantal	Antal telefonstationer	Antal telefonapparater	Längd av metalliska mellanortsledningar, km.
Sjätte distriktet.					
<i>Sundsvalls sektion</i>					
Sundsvall	8.100	113.100	107	10.200	
Härnösand	1.700	33.100	51	3.900	
Kramfors	1.450	36.600	25	2.500	
Sollefteå	7.000	37.500	100	2.500	
Örnsköldsvik	6.700	54.400	122	4.700	
Summa	24.950	274.700	405	23.800	14.700
<i>Luleå sektion</i>					
Luleå	2.800	32.800	83	3.700	
Boden	22.350	28.700	150	2.700	
Gällivare	17.250	21.300	62	1.400	
Haparanda	11.400	32.200	139	1.400	
Kalix	5.100	28.100	106	1.300	
Kiruna	20.650	19.400	56	1.400	
Piteå	4.150	35.400	63	2.300	
Summa	83.700	197.900	659	14.200	22.600
<i>Umeå sektion</i>					
Umeå	6.850	64.300	148	6.800	
Arvidsjaur	21.850	14.600	172	800	
Lycksele	21.600	26.800	232	2.000	
Nordmaling	3.200	19.700	83	1.100	
Skellefteå	10.900	83.000	251	5.900	
Summa	64.400	208.400	886	16.600	26.400
<i>Östersunds sektion</i>					
Östersund	26.200	94.100	288	7.900	
Strömsund	8.900	16.100	98	900	
Sveg	13.550	16.100	57	900	
Vilhelmina	17.000	25.400	207	1.300	
Ånge	3.250	12.800	28	700	
Summa	68.900	164.500	678	11.700	21.000
<i>Rikskablar</i>	—	—	—	—	18.400
Summa för sjätte distr.	241.950	845.500	2.628	66.300	103.100
Summa för hela landet	439.900	6.341.300	6.855	845.200	724.400

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Kommunikationsdepartementet	3
I. Inledning och historik	5
Telegrafverkets uppgift	5
Den hittillsvarande utvecklingen av telegrafverkets rörelse	5
Prognos för framtiden	7
Utvecklingen av telegrafverkets förvaltningsorganisation	8
Tillkallande av sakkunniga för verkställande av en allmän översyn av telegrafverkets organisation	13
II. Nuvarande organisation	15
<i>Telegrafstyrelsen</i>	16
Ekonomi- och kanslibyrån	17
Förrådsbyrån	19
Linjebyrån I: förvaltnings- och byggnadsavdelningarna	20
Kabelkontoret	22
Linjebyrån II: de tekniska avdelningarna	24
Radiobyrån	27
Radiodistriktet	29
Trafikbyrån	30
Militärbyrån	32
Ökningen av telegrafstyrelsens arbetsuppgifter	33
Lönekostnad för det nuvarande styrelseorganet	35
<i>Distriktsförvaltningarna</i>	37
Linjedistriktet	39
Trafikdistriktet	42
Ökningen av distriktets arbetsuppgifter	49
Lönekostnad för de nuvarande distriktsförvaltningarna m. m.	50
III. Önskemål och synpunkter beträffande behovet av organisationsförändringar	54
IV. De sakkunnigas utredningar, motiveringar och förslag	57
<i>Allmänna grunder för telegrafverkets organisation</i>	57
<i>Omgestaltningen av styrelseorganet</i>	58
Telegrafverkets chef	58
Generaldirektörens ställföreträdare	59
Telegrafullmäktige och överrevisorer	59
Byråindelningen i telegrafstyrelsen	60

	Si.d
Allmänna synpunkter på tjänste- och löneställning för cheferna för telegrafstyrelsens byråer	62
Ekonomibyrån	63
Kanslibyrån	67
Driftsbyrå	70
De tekniska byråerna	76
Första tekniska byrån	78
Andra tekniska byrån	82
Militärkontoret	85
Radiobyrå	90
Förrådsbyrå	94
Verkstadsbyrå	103
<i>Omgestaltningen av de styrelsen underställda verksavdelningarna</i>	105
Driftsavdelningen	105
Distriktschefen	106
Distriktskansliet	108
Antalet distrikt	110
Centralstationsområden och linjesektioner	111
Radioavdelningen	116
Förrådsavdelningen	117
Verkstadsavdelningen	119
V. Kassa- och bokföringsväsendet	124
VI. Kostnadsberäkningar	126
<i>Bilaga: Statistiska uppgifter för distrikt, linjesektioner och redovisningsområden den 1/1 1940</i>	129

Alabama ...
Alaska ...
Arizona ...
Arkansas ...
California ...
Colorado ...
Connecticut ...
Delaware ...
Florida ...
Georgia ...
Hawaii ...
Idaho ...
Illinois ...
Indiana ...
Iowa ...
Kansas ...
Kentucky ...
Louisiana ...
Maine ...
Maryland ...
Massachusetts ...
Michigan ...
Minnesota ...
Mississippi ...
Missouri ...
Montana ...
Nebraska ...
Nevada ...
New Hampshire ...
New Jersey ...
New Mexico ...
New York ...
North Carolina ...
North Dakota ...
Ohio ...
Oklahoma ...
Oregon ...
Pennsylvania ...
Rhode Island ...
South Carolina ...
South Dakota ...
Tennessee ...
Texas ...
Utah ...
Vermont ...
Virginia ...
Washington ...
West Virginia ...
Wisconsin ...
Wyoming ...

Statens offentliga utredningar 1940

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvärd.

- Betänkande med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. strafflagen m. m. jämte därmed sammanhängande författningar. [8]
Betänkande med förslag rörande offentliga rättshjälpsanstalter. [11]
Statistisk utredning angående förvaltningskostnader m. m. i konkurser. [13]
Förslag till ändrad lagstiftning om straff för försök till brott. [19]
Straffrättskommitténs betänkande med förslag till lagstiftning om förmögenhetsbrott. [20]
Straffrättskommitténs betänkande med förslag till ändring av strafflagen för krigsmakten i vad den berör förmögenhetsbrotten. [25]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

- Promemoria med förslag till vissa åtgärder mot missbruk av tryckfriheten. [5]
Betänkande med förslag till lag med särskilda bestämmelser ang. stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsår m. m. [23]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Politi.

Nationalekonomi och socialpolitik.

- Betänkande med utredning och förslag ang. inrättande av fritidsreservat för städernas och de tätbebyggda samhällenas befolkning. [12]
Socialvårdskommitténs betänkande. 1. Statistisk undersökning ang. kommunernas ålderdomshem. [22]

Hälsa- och sjukvård.

- Betänkande ang. utfärdande av samt ersättning för vissa läkarintyg. [21]

Allmänt näringsväsen.

- Betänkande med förslag till kungörelse ang. kontroll å handeln med ost samt viss lagstiftning ang. korvaror. [9]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

- Betänkande ang. uppgörelse mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Stockholms stad rörande vissa markfrågor m. m. i Stockholm. [6]
Efterfrågan på jordbruksprodukter och dess känslighet för pris- och inkomstförändringar. [16]
Betänkande med förslag till ändrade bestämmelser ang. bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar. [26]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

- Betänkande med förslag till åtgärder för befordrande av produktionen å enskilda skogar i vissa delar av Norrland. [3]

Industri.

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

- Betänkande och förslag ang. förhållandet mellan arbetsuppgifter och löneställning vid statens järnvägar. Del 1. [14]
Betänkande med förslag rörande skärgårdarnas behov av förbättrade kommunikationer. Del 2. [15]
Betänkande med förslag till ändrad lagstiftning ang. s. k. rattfylleri. [17]
Betänkande med förslag till organisation av telegrafverket. [27]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

- Betänkande med förslag till lag om krigsskadeersättning. [4]
Betänkande med förslag till lag med vissa bestämmelser om livförsäkring vid krig m. m. [7]
Betänkande med förslag ang. krigsförsäkring av vis lösegendom. [18]

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

- Betänkande och förslag ang. reglering av församlingsindelningen i Stockholm och revision av den för huvudstaden gällande lagen om församlingsstyrelse. [1]
Svensk namnbok 1940. [10]
Betänkande och förslag angående statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet m. m. [24]

Försvarsväsen.

- Betänkande ang. omorganisation av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse m. m. [2]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.